

PROJEKTU LĪDZFINANSĒ EIROPAS
SAVIENĪBA

ELFLA
EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

IZPILDĪTĀJA STARPATSKAITE

Saskaņā ar

2010.gada 21.septembra Līgumu Nr. 230910/C-105 (Izpildītāja reģistrētā līguma numurs 005-60/10) „ELFLA publicitātes darbība „Kooperācijas popularizēšanas programmas realizācija”

Sagatavoja:

SIA “Alpha Baltic”

LR Zemkopības ministrijas
Lauku attīstības atbalsta departamenta
Fondu uzraudzības un informācijas
koordinācijas nodaļas
vecākā referente

M. Baitina
Saskaņā ar 01.12.-2010.

Rīgā, 2010. gada 01. decembra

Saturs

1. Darba kārtība žurnālistu ekskursijās.....	2
1.1. Kurzemes žurnālistu ekskursijas darba kārtība	2
1.2. Latgales žurnālistu ekskursijas darba kārtība	2
1.3. Vidzemes žurnālistu ekskursijas darba kārtība.....	3
2. Ielūgums medijiem	4
2.1. Ielūgums medijiem uz Kurzemes žurnālistu ekskursiju	4
2.2. Ielūgums medijiem uz Latgales žurnālistu ekskursiju.....	5
2.3. Ielūgums medijiem uz Vidzemes žurnālistu ekskursiju	6
3. Izdales materiāli žurnālistiem.....	7
3.1. Izdales materiāls par LPKS Durbes grauds	7
3.2. Izdales materiāls par LPKS Dzēse.....	8
3.3. Izdales materiāls par LPKS Latgales ekoproducti	12
3.4. Izdales materiāls par LPKS Latvijas aita.....	13
3.5. Izdales materiāls par LPKS Sēlijas āres.....	14
3.6. Izdales materiāls par LPKS Trikāta KS	15
3.7. Izdales materiāls par Vidzemes agroekonomisko kooperatīvo sabiedrību.....	17
3.8. Vispārējā informācija par LPKS	18
3.9. Statistika par LPKS.....	21
4. Žurnālistu ekskursiju reģistrācijas lapas	27
4.1. Kurzemes žurnālistu ekskursijas reģistrācijas lapa.....	28
4.2. Latgales žurnālistu ekskursijas reģistrācijas lapa	30
4.3. Vidzemes žurnālistu ekskursijas reģistrācijas lapa	31
5. Apliecinājumi no kooperatīvu vadītājiem par žurnālistu ekskursijas uzņemšanu	32
5.1. Apliecinājums no LPKS Durbes grauds	33
5.2. Apliecinājums no LPKS Dzēse	34
5.3. Apliecinājums no LPKS Latgales ekoproducti.....	35
5.4. Apliecinājums no LPKS Latvijas aita	36
5.5. Apliecinājums no LPKS Sēlijas āres.....	37
5.6. Apliecinājums no LPKS Trikāta KS	38
5.7. Apliecinājums no LPKS Vidzemes agroekonomiskās kooperatīvās sabiedrības	39
6. Komercesižetu pārraidīšanas plāns	40
7. Apliecinājumi no televīzijām par komercesižetu pārraidi.....	41
7.1. Apliecinājums no Latgales reģionālās televīzijas.....	42
7.2. Apliecinājums no Vidzemes TV.....	43
7.3. Apliecinājums no Vidusdaugavas TV	44
7.4. Apliecinājums no Zemgales novadu TV	45
7.5. Apliecinājums no TV Kurzeme	46
7.6. Apliecinājums no TV Dautkom.....	47
7.7. Apliecinājums no LNT	48
8. Komercesižetu DVD ieraksti.....	49
9. Apaļā galda diskusija.....	50
9.1. Ielūgums medijiem uz apaļā galda diskusiju	50
9.2. Apaļā galda diskusijas darba kārtība	51
9.3. Apaļā galda diskusijas ievadprezentācija	52
9.4. Apaļā galda diskusijas reģistrācijas lapa	56
10. Publikāciju saraksts	58
11. Socioloģiskā pētījuma jautājumi	92

1. Darba kārtība žurnālistu ekskursijās

1.1. Kurzemes ekskursijas darba kārtība

2010. gada 27. oktobris- Žurnālistu ekskursija uz lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvajām sabiedrībām (LPKS) „Durbes grauds” un „Dzēse”

11:00-12:00

- Žurnālistiem „Durbes grauds” valdes priekšsēdētājs Sandris Bēča izrāda kooperatīva graudu torņus un laboratoriju.
- „Dzēse” valdes priekšsēdētājs Māris Petrēvics izrāda Lauku attīstības programmas (LAP) pasākuma "Lauku saimniecības modernizācija" ietvaros uzbūvēto Piena pieņemšanas un piena cisternu mazgāšanas kompleksu.

12:00-13:30

- Durbes novada domes priekšsēdētāja Andreja Radzeviča prezentācija par lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvu ieguldījumu novada attīstībā.
- Sandra Bēčas prezentācija par LPKS „Durbes grauds”
- Māra Petrēvica prezentācija par LPKS „Dzēse”

13:30-14:00 Pusdienas

1.2. Latgales žurnālistu ekskursijas darba kārtība

2010. gada 3. novembris - Žurnālistu ekskursija uz lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvajām sabiedrībām (LPKS) „Latgales ekoproducti”, „Sēlijas āres”, „Latvijas aita”

10:00- 11:00 Ekskursija Latgales ekoproducti.

- „Latgales ekoproducti” valdes priekšsēdētājas Rutas Norkārkles prezentācija un ražotās produkcijas izrādīšana
- Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācijas (LBLA) prezidenta Gustava Norkārkļa komentārs par bioloģisko lauksaimniecību.

12:30- 13:30 ekskursija Sēlijas ārēs

- „Sēlijas āres” valdes priekšsēdētājs Vitolds Kveders izrāda LPKS „Sēlijas āres” Augu eļļas rūpnīcu un atbild uz žurnālistu jautājumiem.

13:30- 14:30 Pusdienas

14:45-15:45 ekskursija „Latvijas aita”

- „Latvijas aita” valdes priekšsēdētāja Vanda Krastiņa izrāda savu 120 aitu ganāmpulku, kūti ar videonovērošanas kamerām un atbild uz žurnālistu jautājumiem.

1.3. Vidzemes žurnālistu ekskursijas darba kārtība

2010. gada 10. novembris - Žurnālistu ekskursija uz lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvajām sabiedrībām (LPKS) „Trikāta KS” un „Vidzemes agroekonomiskā kooperatīvā sabiedrība”

10:00-11:30 Ekskursija VAKS

- VAKS valdes priekšsēdētājs Indulis Jansons izrāda kooperatīva graudu torņus
- VAKS valdes priekšsēdētāja Induļa Jansona prezentācija par „VAKS”
- Diskusija ar kooperatīva biedriem Zentu Gulbi (SIA „Vāle 1”), Ivaru Ādamsonu (z/s „Rožukalni”), Ilmāru Immuru (z/s „Jaunozoli”), Imantu Kamzoli (SIA „Naukšēni”)

12:15-13:45 ekskursija „Trikāta KS” ražotnē „Trikātas siers”

- „Trikātas siers” siera meistars Renārs Tumens izrāda ražotni
- „Trikāta KS” sabiedrisko attiecību speciāliste Anete Urka pastāsta par kooperatīva darbības principiem

2. Ielūgumi medijiem

2.1. Ielūgums medijiem uz Kurzemes ekskursiju

PROJEKTU LĪDZFINANSĒ EIROPAS
SAVIENĪBA

26.10.2010.

IELŪGUMS MEDIJIEM

Latvijā šobrīd kooperatīvu skaits tuvojas simtam, un tajos apvienojušies vairāk nekā 8000 zemnieku saimniecību. Lai gan apvienošanās kooperatīvā ir zemniekiem visdraudzīgākā un izdevīgākā ekonomiskās aktivitātes forma, tomēr tikai neliela daļa lauksaimnieku ir iestājušies kādā no kooperatīviem, un visai daudz zemnieku joprojām nav informēti un nenovērtē ieguvumus, ko sniedz pievienošanās kooperatīvam.

Tāpēc ielūdzam Jūs š.g. 27. oktobrī, trešdien, ekskursijā uz 2 kooperatīvajām sabiedrībām, lai parādītu to darbību praksē un uzzinātu vairāk par kooperatīvu sniegtajām iespējām lauksaimniekiem. Ekskursija plānota uz kooperatīvo sabiedrību „Dzēse”, kas nodarbojas ar piena savākšanu un realizāciju, kā arī kooperatīvo sabiedrību „Durbes grauds”, kas nodarbojas ar graudu pirmapstrādi, uzglabāšanu un realizāciju (abas atrodas – Liepājas novada, Tadaikņu pagastā).

Žurnālistiem būs ekskluzīva iespēja pirmo reizi apskatīt Lauku attīstības programmas (LAP) pasākuma "Lauku saimniecības modernizācija" ietvaros uzbūvēto Piena pieņemšanas un piena cisternu mazgāšanas kompleksu, kura oficiālā atvēršana plānota pēc mēneša. Šāda veida komplekss ir pirmais Latvijā. Savukārt kooperatīvā „Durbes grauds” varēs apskatīt vienu no Kurzemē lielākajiem graudu pirmapstrādes kompleksiem, kura ietilpība ir 10 tūkstoši kubikmetri. Zemnieki dalīsies arī praktiskā pieredzē, kādi ieguvumi ir viņu dalībai kooperatīvā un kā tā ietekmējusi viņu darbību.

Lūdzu, apstipriniet savu dalību līdz 22. oktobra plkst. 15:00, rakstot uz e-pastu daina.salina@alphabaltic.lv vai zvanot pa tālr. 28617450.

Papildu informācijai:

Daina Saliņa

Sabiedrisko attiecību projektu vadītāja

SLA „Alpha Baltic”

Tālr.: +371 67844432

E-pasts: daina.salina@alphabaltic.lv

2.2. Ielūgums medijiem uz Latgales ekskursiju

PROJEKTU LĪDZFINANSĒ EIROPAS
SAVIENĪBA

29.10.2010.

IELŪGUMS MEDIJIEM

Latvijā šobrīd kooperatīvu skaits tuvojas simtam, un tajos apvienojušies vairāk nekā 8000 zemnieku saimniecību. Lai gan apvienošanās kooperatīvā ir zemniekiem visdraudzīgākā un izdevīgākā ekonomiskās aktivitātes forma, tomēr tikai neliela daļa lauksaimnieku ir iestājušies kādā no kooperatīviem, un visai daudz zemnieku joprojām nav informēti un nenovērtē ieguvumus, ko sniedz pievienošanās kooperatīvam.

Tāpēc ielūdzam Jūs š.g. 3. novembrī, trešdien, ekskursijā uz 3 kooperatīvajām sabiedrībām, lai parādītu to darbību praksē un uzzinātu vairāk par kooperatīvu sniegtajām iespējām lauksaimniekiem. Ekskursija plānota uz kooperatīvajām sabiedrībām „Latgales ekoproducti”, „Sēlijas āres” un „Latvijas aita”. Žurnālistiem būs arī iespēja tikt ar Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācijas (LBLA) prezidentu Gustavu Norkārkli.

„Latgales ekoproducti” (atrodas Vārkavas novada Saleniekos) nodarbojas ar bioloģiskās lauksaimniecības produkcijas savākšanu un realizāciju. Tas jau ir veiksmīgi attīstījis sadarbību ar Latvijas biokosmētikas institūtu un arī ar 2010. gada piesaistošāko zīmolu „Madara Cosmetics”. „Sēlijas āres” (atrodas Ilūkstes novada Eglaines pagastā) nodarbojas ar graudu pirmapstrādi, uzglabāšanu un realizāciju. Žurnālisti varēs apskatīt rapša pirmapstrādes un eļļas ražotni. Kooperatīvs „Latvijas aita” (atrodas Ilūkstes novada Eglaines pagastā) nodarbojas ar aitu un aitkopības produkcijas realizāciju. Ekskursijas laikā tiks apmeklēta kooperatīva valdes priekšsēdētājas Vandas Krastiņas saimniecība „Griezes”, kurā ir labākais Latvijas ģenētiskais vaislinieks Sīmanis.

Lūdzu, apstipriniet savu dalību līdz 1.novembra plkst. 17:00, rakstot uz e-pastu daina.salina@alphabaltic.lv vai zvanot pa tālr. 28617450. Lūgums pieteikties savlaicīgi, jo mediju mikroautobusā vietu skaits ir ierobežots.

Papildu informācijai:

Daina Salīņa

Sabiedrisko attiecību projektu vadītāja

SIA „Alpha Baltic”

Tālr.: +371 67844432

E-pasts: daina.salina@alphabaltic.lv

2.3. Ielūgums medijiem uz Vidzemes žurnālistu ekskursiju

PROJEKTU LĪDZFINANSĒ EIROPAS
SAVIENĪBA

05.11.2010.

IELŪGUMS MEDIJIEM

Latvijā šobrīd kooperatīvu skaits tuvojas simtam, un tajos apvienojušies vairāk nekā 8000 zemnieku saimniecību. Lai gan apvienošanās kooperatīvā ir zemniekiem visdraudzīgākā un izdevīgākā ekonomiskās aktivitātes forma, tomēr tikai neliela daļa lauksaimnieku ir iestājušies kādā no kooperatīviem, un visai daudz zemnieku joprojām nav informēti un nenovērtē ieguvumus, ko sniedz pievienošanās kooperatīvam.

Tāpēc ielūdzam Jūs š.g. 10. novembrī, trešdien, ekskursijā uz 2 kooperatīvajām sabiedrībām, lai parādītu to darbību praksē un uzzinātu vairāk par kooperatīvu sniegtajām iespējām lauksaimniekiem. Ekskursija plānota uz kooperatīvo sabiedrību „Vidzemes agroekonomiskā kooperatīvā sabiedrība” (atrodas Valmierā), kas nodarbojas ar graudu pirmapstrādi, uzglabāšanu un realizāciju, kā arī kooperatīvo sabiedrību „Trikāta KS” (atrodas Beverīnas novadā), kas nodarbojas ar piena savākšanu un realizāciju.

LPKS „Vidzemes agroekonomiskā kooperatīvā sabiedrība” (VAKS) ir Vidzemes un Latgales novadu lauksaimnieku uzņēmums, kurā uz šo brīdi darbojas 255 biedri. Kooperatīvs jau vienpadsmito gadu aktīvi rūpējas par savu biedru labklājību. VAKS viena no lielākajām priekšrocībām ir laboratorija, kas aprīkota ar mūsdienīgu aparātūru.

„Trikāta KS” ir atzīta par vienu no straujāk augošajiem uzņēmumiem Latvijā. Ja 2003. gada beigās kooperatīvā bija 17 biedri un iepirkta piena apjoms sastādīja 1815 tonnas, tad 2008. gadā tajā jau bija 257 biedri un 83424 tonnu liels piena apjoms. Ekskursijas ietvaros žurnālisti varēs apmeklēt kooperatīvam piederošo ražotni „Trikātas siers”, kurā top 12 dažādi sieri.

Lūdzu, apstipriniet savu dalību līdz 8. novembra plkst. 15:00, rakstot uz e-pastu daina.salina@alphabaltic.lv vai zvanot pa tālr. 28617450.

Papildu informācijai:

Daina Salīņa

Sabiedrisko attiecību projektu vadītāja

SIA „Alpha Baltic”

Tālr.: +371 67844432

E-pasts: daina.salina@alphabaltic.lv

3. Izdales materiāli žurnālistiem

3.1. Izdales materiāls par LPKS Durbes grauds

LPKS Durbes grauds

LPKS „Durbes grauds” ir Lejaskurzemes lauksaimnieku uzņēmums, kurā darbojas 82 biedri, kas kopā apsaimnieko aptuveni 8 tūkstošus ha lauksaimniecībā izmantojamās zemes.

Uzņēmums sniedz pakalpojumus zemniekiem graudu kaltēšanā, tīrīšanā, glabāšanā. Tāpat kooperatīvs piedāvā minerālmēslus un augu aizsardzības līdzekļus, rapšu un graudu sēklas materiālu, veic sēklas kodināšanu, graudu kvalitātes kontroli.

Pašlaik sabiedrībā pastāvīgi tiek nodarbināti 6 darbinieki.

Investīcijas pamatlīdzekļos 2008. gadā bija 1.1 milj. Ls, bet ES līdzfinansējums 286 tūkst. Ls.

Graudu pirmapstrādes jaudas: pieņemšanas jauda 100 t/h, glabāšanas jauda 7100, kaltes jauda 54 t/h, tīrītāja jauda 120 t/h, 60 t auto svāri 18 m.

Kopējais apgrozījums 2009. gadā kooperatīvam bija 1200000 Ls, 2010. gada 9 mēnešos 2110000 Ls.

Juridiskā adrese: Celtnieku 2, Tadaikņu pagasts, Durbes novads, LV-3347

Dibināšanas gads: 2003. gada 30. Janvāris, Liepājā

Uzņēmuma vadītājs: Sandris Bēča

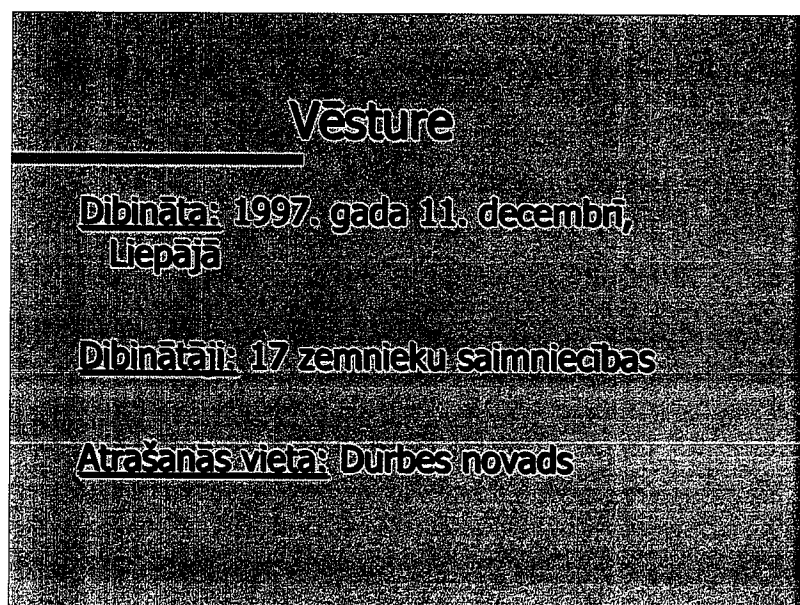
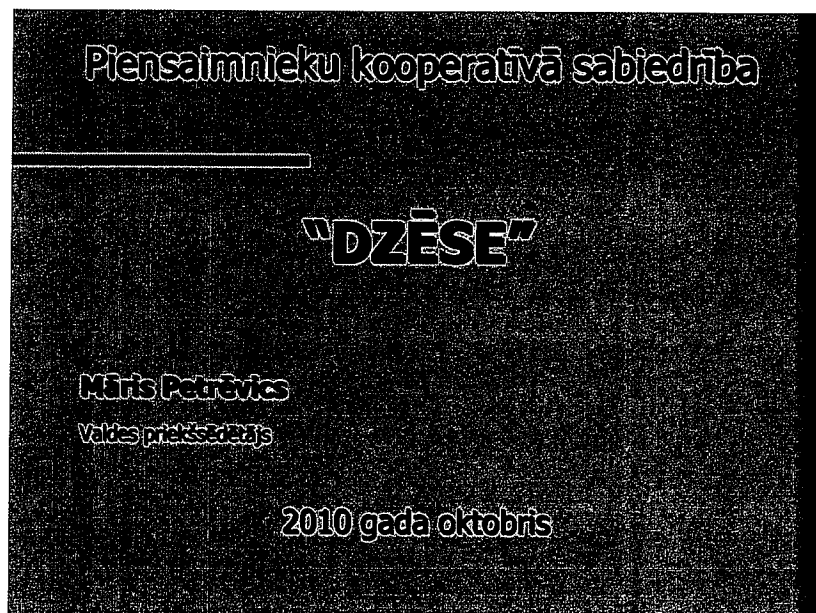
Tālrunis: 63498974, 29453063

Fakss: 63498974

E-mail: durbes_grauds@inbox.lv

3.2. Izdales materiāls par LPKS Dzēse

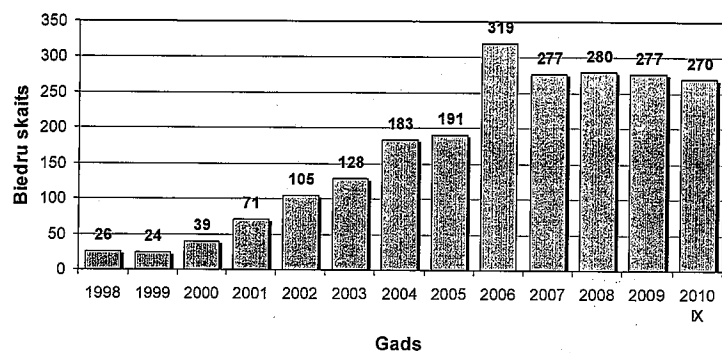

Biedri: 270

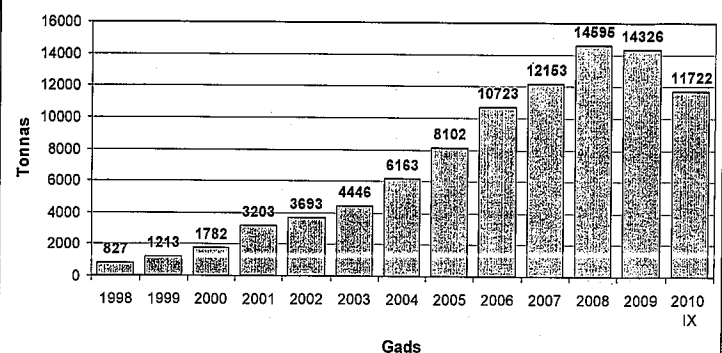
**Darības apgabals: Liepājas, Kuldīgas,
Saldus, Dobeles, Jelgavas, Bauskas,
rajons**

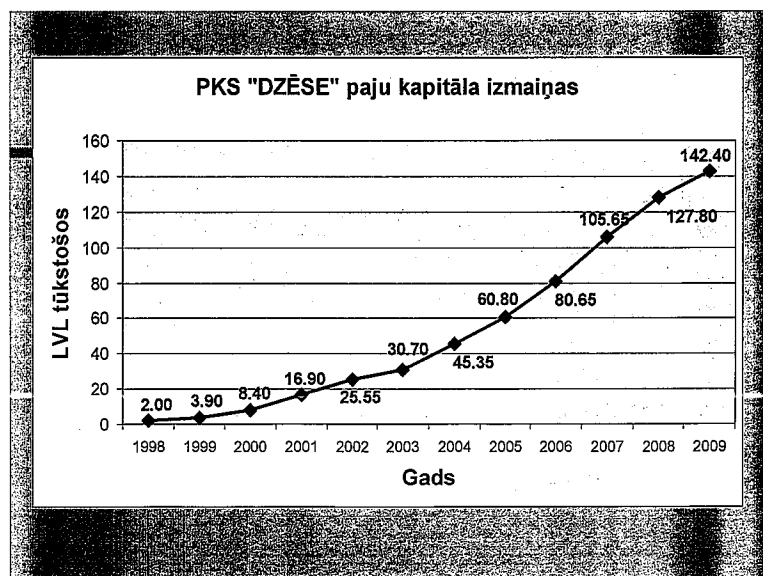
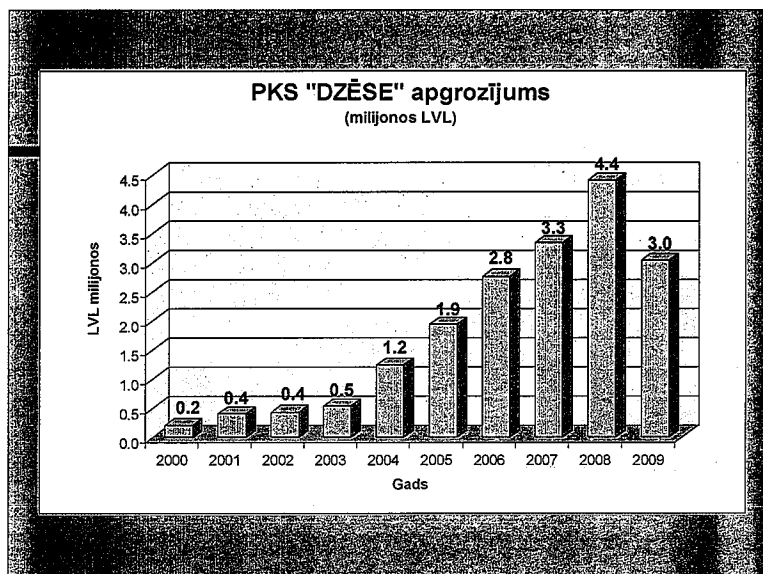
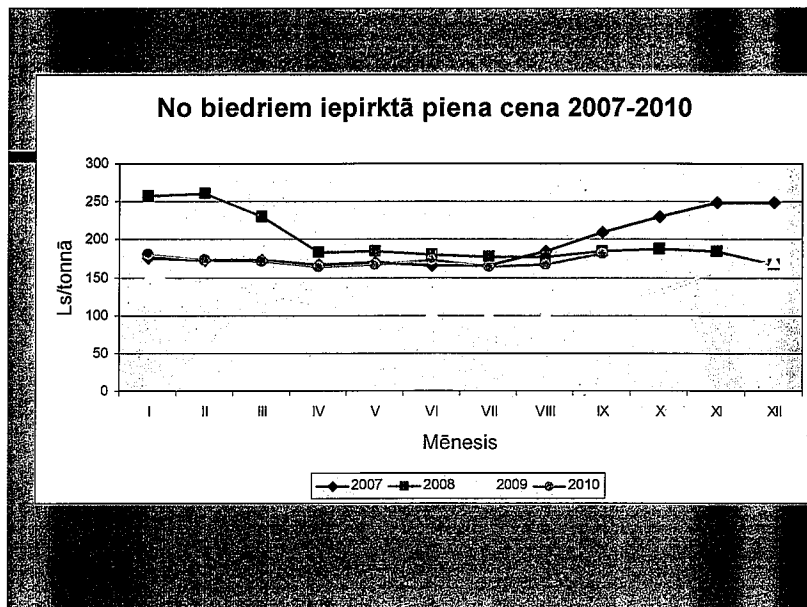
Darbinieki: 19

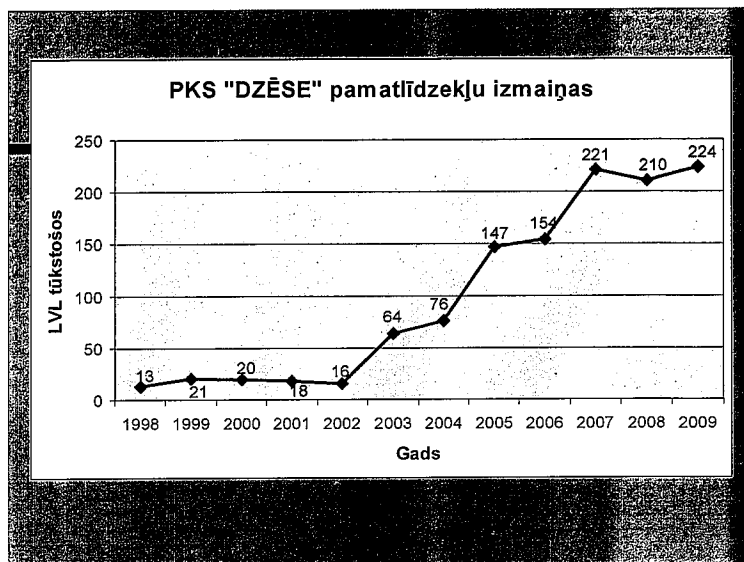
Biedru skaits kooperatīvā

PKS "DZĒSE" biedru realizētais piens

Piena pārvadāšanas tehnika

Nosaukums, tehnikas un iekārtas marka vai modelis	Izlaides vai izveidošanas gads	Jauda, ietilpība/Mērvienība
Piena pārvadāšanas tehnika	Automašīna GAZ-5312	1997 3.7 tonnas
	Automašīna ZIL-130	2000 6.2 tonnas
	Automašīna VOLVO FL6	2003 11.0 tonnas
	Automašīna ZIL-4331 AP7178	2004 4.3 tonnas
	Automašīna ZIL-4331 AP960	2004 4.8 tonnas
	Automašīna ZIL-4331 AS7625	2004 4.9 tonnas
	Automašīna MAN FO6078	2005 4.1 tonnas
	Automašīna VOLVO FM9	2005 8.9 tonnas
	Automašīna FORD CARGO	2007 2.8 tonnas
	Automašīna MB 1840 Actros	2007 8.3 tonnas
	Automašīna Daimler-Benz 1320	2007 7.7 tonnas
	Automašīna MAN TGL 12.180	2007 6.2 tonnas
	Automašīna VOLVO FM 400	2009 9.7 tonnas
	Piena pārvadāšanas piekabe	2006 13.3 tonnas
	Piekabe GRAFF W 1718	2006 11.0 tonnas

3.3. Izdales materiāls par LPKS Latgales ekoprodukti

PROJEKTU LĪDZFINANSĒ EIROPAS
SAVIENĪBA

LPKS LATGALES EKOPRODUKTI

LPKS "Latgales ekoprodukti" ir dibināta 2004.gada 25.februārī, biedru skaits ir ap 30. Sabiedrību vada valde, kura sastāv no 4 valdes locekļiem, valdes priekšsēdētāja - Ruta Norkārkle. LPKS "Latgales ekoprodukti" pašreiz ir nodarbināti 3 strādnieki, bet sezonā tiek nodarbināti vēl 4 strādnieki.

Sabiedrības pamatnodarbošanās ir pakalpojumu sniegšana bioloģiskās lauksaimniecības zemnieku saimniecībām – produkcijas iepirkšana, pirmapstrāde, fasēšana, realizācija, kā arī grāmatvedības pakalpojumu un projektu rakstīšanas pakalpojumu sniegšana. Lielākoties fasēšanas darbi tiek veikti ar rokām, bet dārzenu un medus fasēšana notiek ar aparātu palīdzību. Ir ierīkota augu valsts produktu fasētava, kas atzīta PVD un sertificēta institūcijā „Vides kvalitāte”. Produkcija tiek realizēta bioloģiskajos veikalos Rīgā un Siguldā, kā arī tiek attīstīta sadarbība ar SIA MADARA Cosmetics, SIA Latvijas Biokosmētikas Institūts un citām firmām.

Kooperatīvs regulāri rīko seminārus un mācības par bioloģiskās lauksaimniecības aktualitātēm, kā arī sniedz individuālas konsultācijas. „Latgales ekoprodukti” ir noorganizējis vairākus pieredzes apmaiņas braucienus uz bioloģiskām saimniecībām Austrijā, Itālijā, Igaunijā un Latvijā. LPKS "Latgales ekoprodukti" notiek cieša sadarbība ar kooperatīva biedriem – zemnieku saimniecībām: Ievas, Rožkalni, Dabari, Ezerlejas, Vaideri, Robežnieki, Salenieki, Dominiki, Kalnes, Cielavas, Jasmīnlejas un citām, no kurām tiek iepirkta produkcija un kurām tiem sniegti dažādi pakalpojumi.

3.4. Izdales materiāls par LPKS Latvijas aita

PROJEKTU LĪDZFINANSĒ EIROPAS
SAVIENĪBA

LPKS LATVIJAS AITA

LPKS „Latvijas aita” dibināts 2004.gada 25.martā, apvienojoties četriem aitkopjiem- Sergejam Šcedrovam, Visvarim Bērtulānam un Grigorijam Kucinam un Vandai Krastiņai. Mērķis bija rast produkcijai noieta, ar cenām, kuras būtu pieņemamas audzētājiem. 2010.gadā biedru skaits sasniedz 56 zemnieku un piemājas saimniecības. Konkursā „Sējējs 2010” konkursa grupā „Lauksaimnieku kooperācija” kooperatīvs ieguva veicināšanas balvu.

Jau 2005.gadā izdevās noslēgt sadarbības līgumu ar lielveikalu ķēdi „Maxima”. 2006.gadā kooperatīvs sūtīja pirmo eksporta kravu uz Vāciju. 2009.gadā eksporta apjoms, salīdzinājumā ar 2006.gadu, palielinājās četras reizes.

Vēl viens virziens, kurā kooperatīvs strādā ir audzējamo dzīvnieku pārdošana saimniecībām, kuras palielina savus ganāmpulkus ar kvalitatīvu vaislas materiālu. Kooperatīva valdes priekšsēdētājas Vandas Krastiņas saimniecībā „Griezes” ir labākais Latvijas ģenētiskais vaislinieks Sīmanis, kurš sver gandrīz 147 kg. Krastiņas saimniecībā dažos gados no 27 aitām izaudzis 200 šķirnes aitu ganāmpulks.

3.5. Izdales materiāls par LPKS Sēlijas āres

PROJEKTU LĪDZFINANSĒ EIROPAS
SAVIENĪBA

LPKS SĒLIJAS ĀRES

Lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība (LPKS) „Sēlijas āres” ir dibināta 2004.gadā. LPKS „Sēlijas āres” sniedz pakalpojumus saviem biedriem – iepērk no biedriem saražoto produkciju (graudus un rapsi) un to realizē, veic izejvielu (galvenokārt, minerālmēslu, augu aizsardzības līdzekļu) iegādi un piegādi kooperatīva biedriem, kā arī sniedz transporta un lauksaimniecības tehnikas pakalpojumus, veic produkcijas pirmapstrādi. Kooperatīva īpašumā ir graudu kalte. Kooperatīvs nodrošina saviem biedriem arī rezerves daļu sagādi lauksaimniecības tehnikas remontam.

2009.gada kooperatīva neto apgrozījums sastādīja 781 321 LVL. Kooperatīvā ir apvienojušies 12 lauksaimnieciskās produkcijas ražotāji, kuri darbojas graudu nozarē. Kooperatīvs ir saņēmis LPKS atbilstību, ko piešķir saskaņā ar 2009.gada 22.decembra Ministru kabineta noteikumiem Nr. 1491 „Noteikumi par lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības reģistrācijai nepieciešamajiem dokumentiem un šīs sabiedrības atbilstības izvērtēšanu atbalsta piešķiršanai”.

3.6. Izdales materiāls par LPKS Trikāta KS

PROJEKTU LĪDZFINANSĒ EIROPAS
SAVIENĪBA

LPPKS „Trikāta KS”

Lauksaimniecības pakalpojumu piensaimnieku kooperatīvā sabiedrība "Trikāta KS" dibināta 2003. gadā apvienojoties 11 lielākām un mazākām Ziemeļvidzemes reģiona piena ražotāju saimniecībām. Līdz 2008. gada 10. aprīlim kooperatīva nosaukums bija „Jaunais Piens”.

Kooperatīva galvenais darbības virziens ir piena iepirkšana un tā pārdošana, cenšoties iegūt pēc iespējas labāku piena cenu, jo “Trikāta KS” mērķis ir nodrošināt saviem biedriem augstākos ienākumus no viņu saimnieciskās darbības un sniegt pēc iespējas izdevīgākus pakalpojumus. Regulāri tiek veiktas piena paraugu analīzes, lai nodrošinātu un uzturētu augstu piena kvalitāti, kas pozitīvi ietekmē samaksu par pienu. Lielākie un stabilākie sadarbības partneri piena nodošanā ir a/s „Rokiškio sūris”, AO „Pieno žvaigždes” un a/s „Trikātas siers”.

Līdztekus piena iepirkšanai „Trikāta KS” saviem biedriem piedāvā arī citus pakalpojumus. Kooperatīva biedriem tiek piedāvāta iespēja caur kooperatīvu iegādāties — lopbarību un mikroelementus, dezinfekcijas un tīrīšanas līdzekļus, minerālmēslus, augu aizsardzības līdzekļus un citas saimniekošanai nepieciešamas preces. Nu jau aptuveni gadu kooperatīvs piedāvā iegādāties arī ģenētisko materiālu. „Trikāta KS” ir kļuvis par oficiālo Anglijas uzņēmuma „ABS Global” ģenētiskā materiāla izplatītāju. Kooperatīvā biedriem ir iespējams nodrošināt savu saimniecību ar grāmatvedības pakalpojumiem vai konsultācijām finansu jautājumos.

Kooperatīvs atzīts par vienu no straujāk augošajiem uzņēmumiem Latvijā. Ja 2003. gada beigās kooperatīvā bija 17 biedri un iepirkta piena apjoms sastādīja 1815 tonnas, 2004. gadā 40 biedru un 6508 tonnas piena, tad 2005. gadā tas bija 61 biedrs un 5244 tonnas piena, 2006. gadā 137 biedri un 37187 tonnas piena, 2007. gadā 221 biedrs un 60677 tonnas piena., bet 2008. gadā 257 biedri un 83424 tonnu liels piena apjoms. Pārstāvēts ir ne vien Valmieras rajons vai Vidzeme, bet arī Bauskas, Krāslavas, Daugavpils, Preiļu, Madonas, Ventspils, Liepājas, Rēzeknes, Rīgas u.c. rajoni. Šobrīd kooperatīva biedru skaitā ir 261 saimniecība ar kopējo nodotā piena daudzumu, kas sastāda 4500 vidēji vienā mēnesī.

Kooperatīva sasniegumus atzinīgi novērtējuši laikraksts „Dienas Bizness” un HipoTēku banka, piešķirot balvu „Gazele 2006”, kā visstraujāk augošajam uzņēmumam Vidzemē un „Hipo Gazele 2007” par spēju veicināt mazo ražotāju konkurētspēju tirgū un radīt ilgtermiņa biznesa

modeli. 2006. gadā uzņēmums ierindojies Latvijas uzņēmumu Top 500, tas ir 13. lielākais Vidzemē un ceturtais lielākais Valmierā.

A/s „Trikātas siers”

Trikāta ir viena no senākajām pienotavām Latvijā. Tā sākusi darboties 1896. gadā bijušās Trikātas muižas Baltajā mājā. Te gan muižas vajadzībām, gan pārdošanai ražots sviests un siers. Pienotavas produkcija vesta uz Strenču staciju, no kuras vilciens to tālāk nogādājis Pēterburgā. Tolaik siera ražošana pilnībā notika ar rokām un gandrīz neviens no procesiem nebija automatizēts.

2006. gada nogalē par uzņēmuma akciju kontrolpaketes īpašnieku kļuva LPPKS "Trikāta KS". Šis darījums arī ir kalpojis par piemēru citiem piensaimniekiem un piena ražotāji pierādījuši, ka grib un spēj apsaimniekot piena pārstrādes uzņēmumu. Daudz tiek strādāts pie ražotnes modernizācijas un attīstības.

Uzņēmums ir specializējies siera ražošanā. Tas nekonkurē plaša patēriņa sortimentā, bet galvenokārt ražo savas nišas produktus. Tomēr ražotā produkcija ir ļoti daudzveidīga – tie ir gan klasiskie puscieta sieri, gan mīkstie, svaigie, mazkaloriju un zilā pelējuma. Kopumā tiek piedāvāti 12 dažādi sieri. Šobrīd tiek veikti sagatavošanās darbi, lai varētu uzsākt bioloģiskā siera ražošanu, kuram izejvielas tiks ņemtas no bioloģiskajām saimniecībām.

„Trikātas siera” saražotā produkcija galvenokārt tiek izplatīta lielveikalu ķēdēs „Rimi”, „Maxima”, „Elvi”, „Top” un citur. Daļa produkcijas tiek realizēta zaļajos tirdziņos un tirgos.

„Trikātas siers” ir ieguvis augstu novērtējumu ne tikai Latvijā, bet arī ārvalstīs un tā produkcija, ir iecienīta un augstu novērtēta patērētāju vidū. 2008. gadā „Trikātas siers” ieguva Mārketinga padomes izsniegto kvalitātes zīmi „Kvalitatīvs produkts”, jeb „zaļā karotīte”, kas norāda, ka uzņēmumam ir mērķtiecīga izaugsme un pastāvīga produktu kvalitāte ilgtermiņā. Kvalitātes zīmi iegūst uzņēmumi, kas aktīvi līdzdarbojas "zaļās karotītes" pasākumos, ir atbildīgi pret patērētāju, lietojot zīmi "Kvalitatīvs produkts", un viens no svarīgākajiem kritērijiem, produkcijas ražošanā izmanto galvenokārt Latvijā iegūtas izejvielas.

3.7. Izdales materiāls par Vidzemes agroekonomiskā kooperatīvā sabiedrību

PROJEKTU LĪDZFINANSĒ EIROPAS
SAVIENĪBA

LPKS „Vidzemes agroekonomiskā kooperatīvā sabiedrība”(VAKS)

VAKS ir Vidzemes un Latgales novadu lauksaimnieku uzņēmums, kas izveidojis reģionālo sistēmu, kas nodrošina biedru izaudzētās produkcijas pirmapstrādi un realizāciju. Uz šo brīdi kooperatīvā darbojas 255 biedri. Kooperatīvs jau vienpadsmito gadu aktīvi rūpējas par savu biedru labklājību.

Uzņēmuma centrālais birojs un graudu pirmapstrādes komplekss atrodas Valmierā, kooperatīvam ir arī struktūrvienība Varakļānos.

Aktuālākais zemniekam - lai ražu no lauka pēc iespējas ātrāk varētu kvalitatīvi un droši izvietot, tāpēc kooperatīvs saviem biedriem piedāvā graudu glabātuves un kaltes. Kooperatīvs iepērk miežus, kviešus, rudzus, auzas, rapsi. Veic graudu kaltēšanu, tīrīšanu, šķirošanu.

Būtiski, ka kooperatīva biedriem tiek piegādātas arī dažādas ražošanai nepieciešamas izejvielas – minerālmēsli, pesticīdi, kalķojamais materiāls un citas lietas, kuras ir iespējams iegādāties arī kredītā, norēķinoties par pavasarī iegādātajām izejvielām ar rudens ražu. Kooperatīva priekšrocība ir arī laboratorija, kas aprīkota ar mūsdienīgu aparatūru.

Kooperatīvā lauksaimnieks vienmēr var saņemt kvalitatīvu agronoma konsultāciju, kopā ar uzņēmuma agronomiem apskatīt savus laukus, un vienoties par optimālāko variantu sējumu apsaimniekošanā. Lai izglītotu savus biedrus un atvieglotu viņu darbu, katru gadu tiek rīkotas kooperatīva Lauku dienas, dažādi semināri, mācību ekskursijas uz ārvalstīm.

Kooperatīva neto apgrozījums 1999.gadā bija 89.000.- Ls, lielāko apgrozījuma kāpumu uzņēmums sasniedza 2008.gadā, kad tas bija 13.340.835.- Ls, bet pagājušajā gadā dēļ cenu krituma, tas samazinājās līdz 10.378.119.- Ls, 2010.gada apgrozījums atgriežas pirmskrīzes līmenī. Iepirkto graudu un rapšu apjoms 2009.gadā bija 70 tūkstoši tonnu.

Uzņēmums katru gadu lielus naudas līdzekļus investē attīstībā modernizējot un paplašinot graudu pirmapstrādes kompleksus.

Uzņēmuma vadības struktūra:

- Kopsapulce
  - Padome
    - Valdes priekšsēdētājs
      - Grāmatvedība
      - Agronomi
      - Laboratorija
      - Noliktavu saimniecība
      - Kaltes komplekss

Uzņēmumā nodarbināti 23 darbinieki.

3.8. Vispārējā informācija par LPKS

PROJEKTU LĪDZFINANSĒ EIROPAS
SAVIENĪBA

ELFLA
EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIĒDOS

Lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības (LPKS)

Patlaban, kad ikvienam ir jāplāno, kā ietaupīt savus resursus, arī zemnieki izvēlas veidus, kā dzīvot taupīgi. Viens no ekonomiski izdevīgiem risinājumiem ir lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība.

Eiropas valstīs un arī citur pasaulē kooperatīvu vēsture sniedzas vairāk nekā simts gadu tālā pagātnē, bet Latvijā par veiksmīgu kooperācijas attīstības aizsākumu uzskatāms 2000.gads, kad LR Zemkopības ministrijas Lauku attīstības departaments izveidoja speciālu kooperācijas veicināšanas darba grupu, kas strādāja pie atbalsta politikas veidošanas lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvo sabiedrību attīstībai Latvijā. Kopš 2004.gada tiek veikta lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvo sabiedrību atbilstības izvērtēšana, uz kuras pamata atbilstīgām LPKS ir iespējams saņemt Eiropas Savienības atbalstu no Lauku attīstības plāna pasākumiem „Atbalsts ražotāju grupām” un „Lauku saimniecību modernizācija”, kā arī valsts atbalstu. Lauksaimniecības kooperācija pēdējos gados ir attīstījusies, katru gadu palielinājās lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvo sabiedrību skaits, pieaug arī kopējais neto apgrozījums, pakalpojumu apgrozījums, pārpalikuma apjoms. 2004.gadā bija 78 lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības, bet 2008.gadā jau 108 LPKS. Tomēr vēl joprojām informācijas trūkuma dēļ daļai lauksaimnieku nav īsti skaidrs – kas ir kooperācija un ko tas nozīmē reālajā dzīvē.

Kas ir lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība (LPKS)?

Saskaņā ar Kooperatīvo sabiedrību likumu lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība ir kooperatīvā sabiedrība, kura sniedz pakalpojumus lauksaimniecības produktu ražotājiem, bet nenodarbojas ar lauksaimniecības produktu ražošanu. **Svarīgi ir nejaukt LPKS ar lauksaimniecības kooperatīviem, kuri nodarbojas ar ražošanu.** LPKS galvenie uzdevumi - meklēt izdevīgus realizācijas kanālus zemnieku saražotajai produkcijai, nodarboties ar izejvielu sagādi zemniekiem, sniegt dažāda veida pakalpojumus ekonomiski izdevīgai saimniekošanai. Pamatprincips - **jo vairāk pārdod, jo labāka pārdošanas cena un jo mazākas pārdošanas izmaksas uz katru pārdoto produkcijas vienību.** Saskaņā ar Kooperatīvo sabiedrību likumu, kooperatīvās sabiedrības pilda dažādus darbus pēc savu biedru pasūtījuma un nodrošina biedriem noteiktu pakalpojumu klāstu.

Galvenie kooperatīvu darbības principi:

- kooperatīvs pieder pašiem zemniekiem;
- zemnieki paši var kontrolēt kooperatīva darbību;
- kooperatīvo sabiedrību mērķis ir nevis gūt labumu no lauksaimniekiem, bet dot sniegt viņiem attīstības iespējas;
- atvērto durvju princips – jebkurš, kurš piekrīt kooperatīva statūtiem, var kļūt par tā biedru;
- visas izmaksas un arī ienākumi tiek godīgi sadalīti starp īpašniekiem;

- kooperatīvu darbībā nepastāv risks, ka attīstībā ieguldīto līdzekļi nonāk ārvalstnieku rokās;
- kooperācijā ir nepieciešami gan lielle, gan mazie zemnieki;
- katram kooperatīvās sabiedrības biedram biedru kopsapulcē ir viena balss.

Ir atsevišķi LPKS, kas pārstrādā savu biedru – zemnieku – produkciju. Formas var būt dažādas. Piemēram, piena kooperatīviem Straupe, Dundaga, Ķeipenes pagasta piensaimnieku kooperatīvā sabiedrība pašiem pieder pārstrāde; LPKS Trikāta KS pieder piena pārstrādes uzņēmums A/S Trikātas siers un LPKS Piena ceļš pieder A/S Jaunpils pienotava.

Savukārt LPKS „ABC Projekts” nodarbojas ar Valsts subsīdiju administrēšana ciltsdarba pasākumiem liellopu gaļas ražošanas nozarē, vaislas dzīvnieku importu no Eiropas valstīm un Šveices, izcelšanās sertifikāta sagatavošanu liellopiem u.c.

Attīstītākās kooperācijas jomas Latvijā

Latvijā kooperācija visveiksmīgāk attīstījusies piena un graudu nozarēs. Šīs ir nozares, kur jādoma soli uz priekšu – jau par sadarbību starp-kooperatīvu līmenī, nevis veidojot jaunus kooperatīvus. Noteikti kooperācija vēl jāstimulē lopkopības nozarē. To var izdarīt, izmantojot dažāda veida atbalsta pasākumus, taču jāizvairās no fiktīvu kooperatīvu veidošanas. Kooperatīvs jādibina, balstoties uz nepieciešamību un pēc tam jāskatās, kādu papildus atbalstu var saņemt no Eiropas Savienības un valsts.

Kādas ir kooperatīva atbalsta iespējas?

Valsts un Eiropas Savienības atbalsts ir kā papildus iespēja attīstīties. Kooperatīvam jābūt spējīgam izdzīvot arī bez šī atbalsta. **Lai izvairītos no fiktīvu kooperatīvu atbalstīšanas, ir radīta ikgadēja LPKS atbilstības izvērtēšanas procedūra, kur tiek vērtēti kooperatīva iepriekšējā gada saimnieciskās darbības rezultāti.** Ja Ministru kabineta noteikumos noteiktos kritērijus LPKS izpilda, tas konkrētajā gadā var pretendēt uz LPKS pieejamo atbalstu. Jāuzsver - lai saņemtu atbilstību, minimālajam apgrozījumam starp sabiedrību un sabiedrības biedriem jābūt 5000 latu, minimālais apgrozījums starp sabiedrību un sabiedrības biedriem nedrīkst būt mazāks par 75% no sabiedrības kopējā apgrozījuma, pārpalikumi sabiedrības biedriem jāsadala proporcionāli sabiedrības biedriem sniegto pakalpojumu apjomam, vismaz 25% no pārpalikuma līdzekļiem jāiegulda sabiedrības attīstībā, maksimālais sabiedrības apgrozījums ar vienu biedru var būt 40% no sabiedrības kopējā apgrozījuma, minimālajam sabiedrības biedru skaitam jābūt 10. Sabiedrībā, kurā iepriekšējā gada neto apgrozījums pārsniedz piecus miljonus latu, izpildvara ir nošķirta no lēmējvaras

Kādu valsts un Eiropas Savienības atbalstu var saņemt LPKS?

Tās lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības, kuras saņēmušas atbilstības apstiprinājumu var saņemt atbalstu no Lauku attīstības programmas pasākumiem “Lauku saimniecību modernizācija” un „Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana”. Atbilstīgas LPKS pamatojoties uz likumu “Par uzņēmumu ienākuma nodokli” tiek atbrīvotas no uzņēmumu ienākuma nodokļa maksāšanas. Papildus LPKS var saņemt valsts subsīdiju atbalstu ilgtermiņa investīciju (būvniecības projektu) un īstermiņa kredīta, līzīngā un faktoringa kredītprocentu daļējai dzēšanai atbilstīgiem lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīviem.

Kooperatīvu sekmīgas darbības priekšnoteikumi

Biedriem jāsaprot, ka viņi ir kooperatīva īpašnieki, tādēļ jābūt piederības sajūtai attiecībā uz konkrēto kooperatīvu. **Latvijā zemniekiem ir jāpierod domāt ilgtermiņā, jo veiksmīgas kooperācijas priekšnosacījums ir ilgtermiņa attiecības.** Galvenais priekšnoteikums sekmīgai darbībai - veiksmīga vadība. Maziem kooperatīviem ir grūtāk, jo nav pietiekami finanšu, lai algotu vadītāju, tādējādi paši biedri uzņemas kooperatīva vadību. No vienas puses,

tas ir labi, no otras – šim cilvēkam pašam ir sava saimniecība un kooperatīva vadīšanai neatliek tik daudz laika, cik nepieciešams straujākai kooperatīva izaugsmei.

Šķēršļi, ar ko jāsaskaras visbiežāk

Kooperācija pilnīgi noteikti nav pati pateicīgākā uzņēmējdarbības forma. Ir daudz šķēršļu, piemēram, saskaņā ar Kooperatīvo sabiedrību likumu LPKS netiek pielīdzināta komersantam, ikdienas darbā nākas saskarties ar dažādām problēmām – likumdošanā paredzēts, ka dažādas speciālas atļaujas, licences var saņemt tikai komersanti. Tas uzliek ierobežojumus kooperatīva darbībai. Bieži vien, plānojot konkrētu normatīvo dokumentu, par kooperatīviem kā vienu no uzņēmējdarbības formām tiek aizmirsts. Pašreiz LLKA vēlas panākt, lai iestrādā likumā tiktu iestrādāti atbilstoši grozījumi. LPKS nevar būt komersants attiecībā uz zemniekiem, taču uz ārējiem darījumiem – var būt.

Cik sakārtota ir likumdošana, kas regulē kooperatīvu darbību?

Kooperatīvo sabiedrību, tai skaitā LPKS, darbību regulē Kooperatīvo sabiedrību likums. Papildus saistoši ir Ministru kabineta noteikumi Nr. 1491 „Noteikumi par lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības reģistrācijai nepieciešamajiem dokumentiem un šīs sabiedrības atbilstības izvērtēšanu atbalsta saņemšanai”. Šajos noteikumos iestrādāti iepriekš aprakstītie LPKS atbilstības izvērtēšanas kritēriji. Atbilstīgām lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvajām sabiedrībām ir pieejams gan Eiropas Savienības, gan valsts subsīdiju atbalsts. Šobrīd pieejams gan projekta tipa atbalsts no Lauku attīstības programmas pasākumiem, gan atbalsts, kas tiek maksāts atkarībā no kooperatīva biedru realizētās produkcijas un biedriem sniegto pakalpojumu vērtības.

Kooperatīvu perspektīvas

Kooperatīvu perspektīvas daļēji saistāmas ar zemnieku attieksmi pret kooperāciju kopumā. Pašreiz salīdzinoši neliela daļa lauksaimnieku sastāv kādā no kooperatīviem. Nepieciešams skaidrojošs un izglītojošs darbs. Ja cilvēki ticēs, ka kooperācija var palīdzēt, viņi iesaistīsies, tādēļ rādām zemniekiem pozitīvus piemērus.

Zemniekam, kuri vēlas iesaistīties kādā kooperatīvā, vajadzētu iepriekš noskaidrot sīkāku informāciju par konkrēto kooperatīvu. **Liels garants tam, ka kooperatīvs strādā mērķtiecīgi zemnieku interesēs, ir atbilstības saņemšana.** To, vai konkrētais kooperatīvs, ir atbilstīgs, var noskaidrot LLKA mājas lapā. Arī Zemkopības ministrijas mājas lapā šī informācija tiek publicēta.

Būtiski arī, lai likumdevējs saprastu, ka lauksaimniecībā kooperācija ir viens no spēcīgajiem stūrakmeņiem. Taču nobeigumā jāuzsver, ka, neskatoties ne uz ko, LPKS darbību raksturojošie rādītāji rāda pozitīvu attīstības tendenci.

3.9. Statistika par LPKS

PROJEKTU LĪDZFINANSĒ EIROPAS
SAVIENĪBA

2009.gada statistiskā informācija par lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvajām sabiedrībām (LPKS) Latvijā

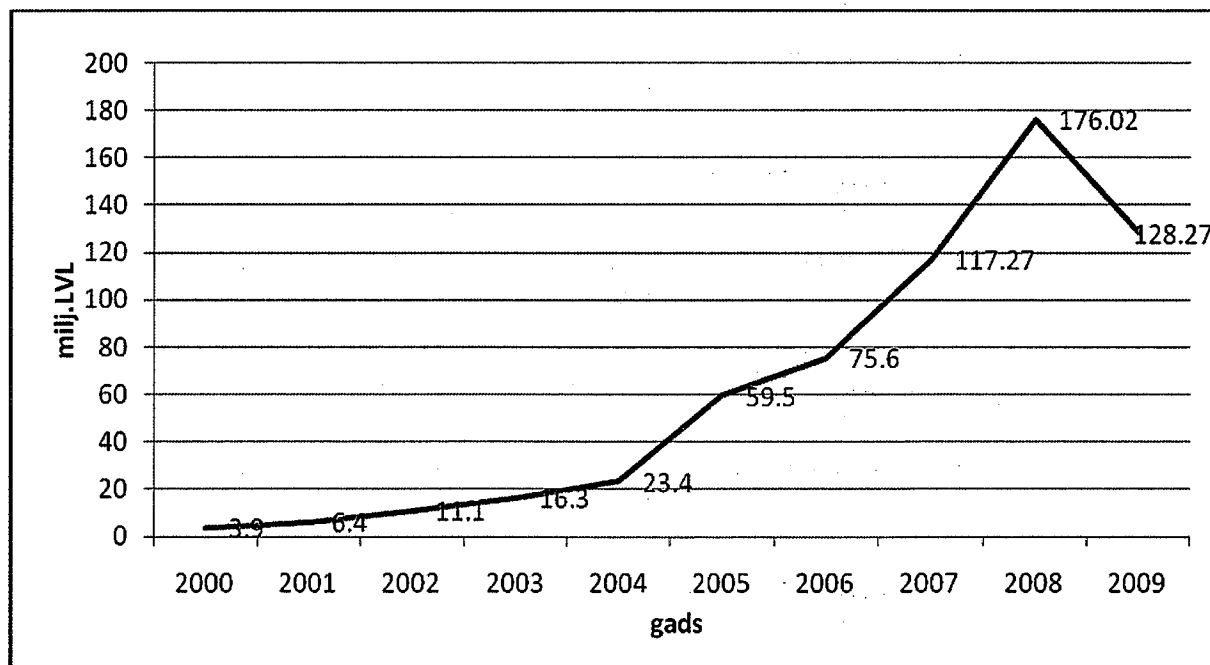
(sagatavota, pamatojoties uz 2009.gada LPKS gada pārskatiem)

Kopējais LPKS skaits Latvijā uz 2009.gada 31.decembri: 92

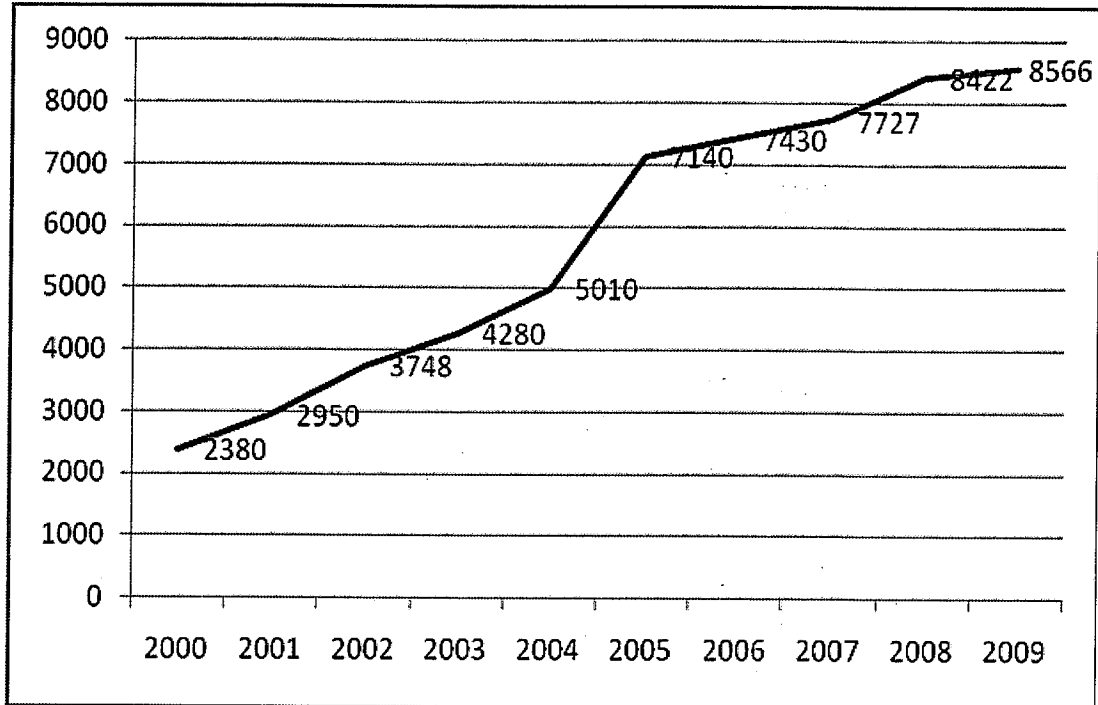
Vidējais zemnieku skaits LPKS: 93 (maksimālais biedru skaits kooperatīvā ir 724 biedri)

Vidējais darbinieku skaits LPKS: 7

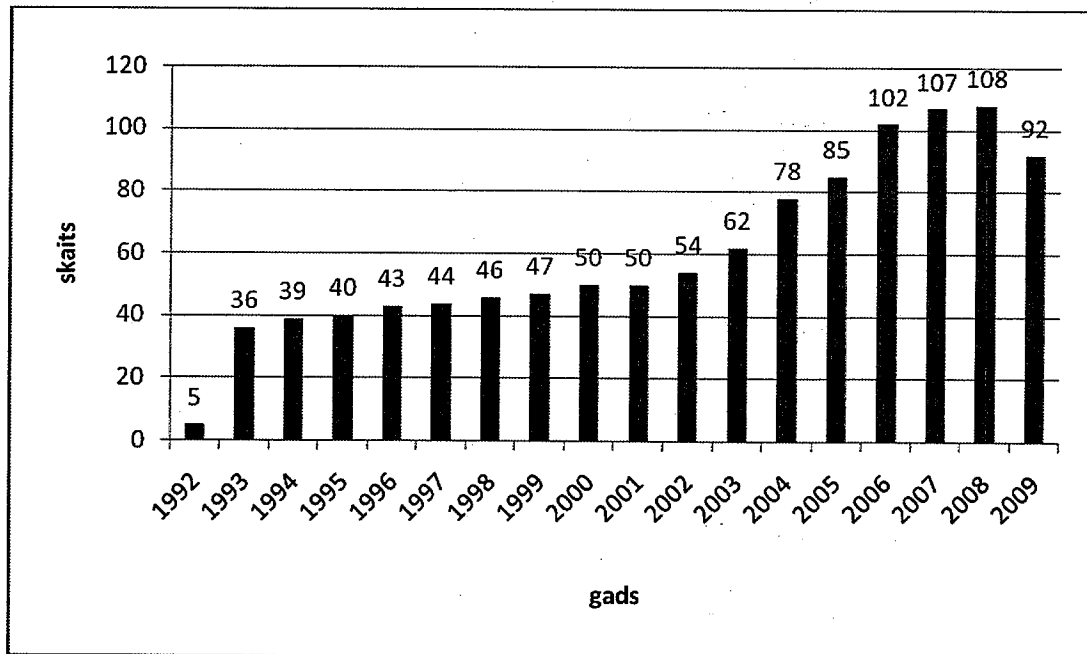
Neto apgrozījuma pieaugums (milj.LVL) LPKS Latvijā 2000. – 2009.gadā

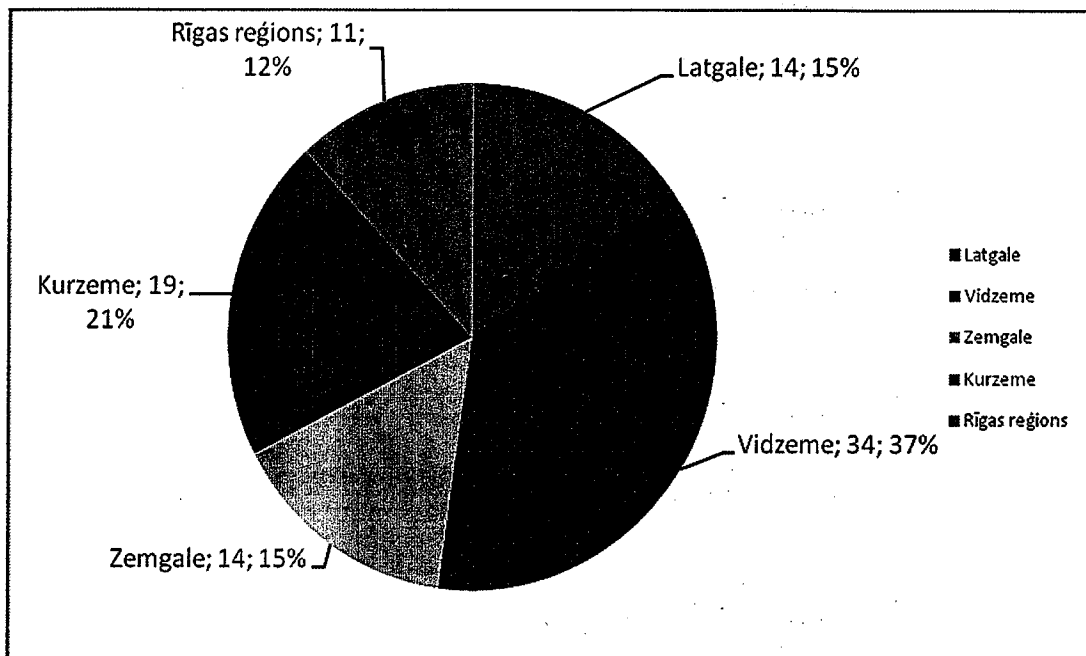
Zemnieku skaita pieaugums LPKS Latvijā 2000. – 2009.gadā

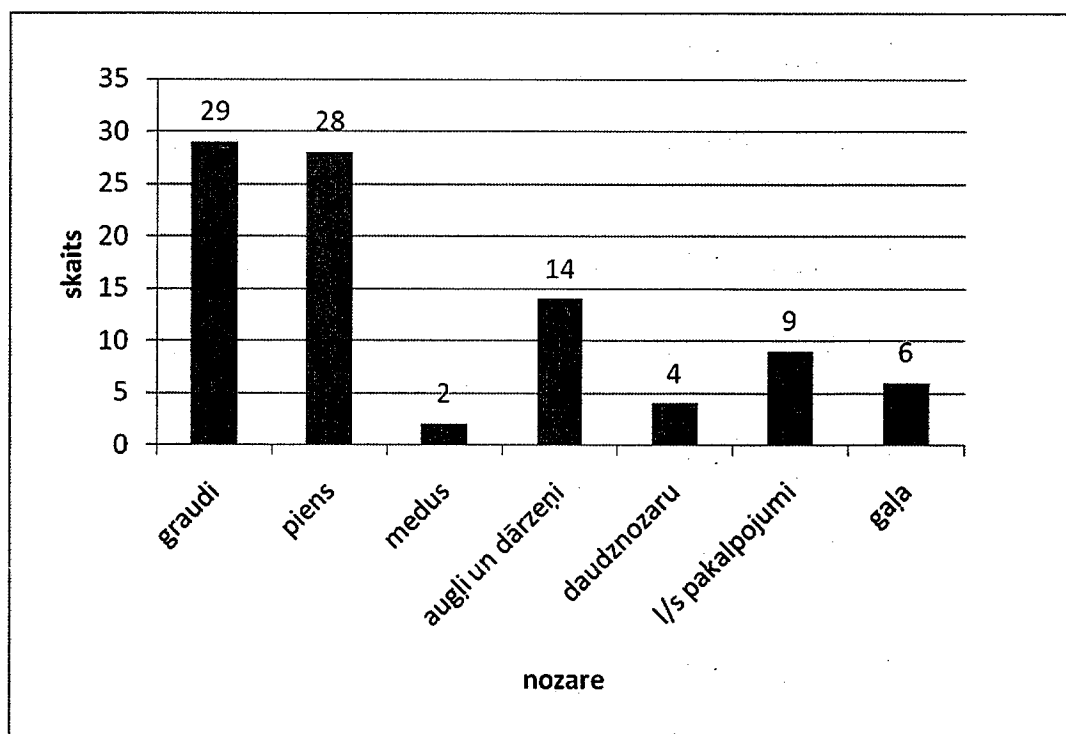
LPKS skaits 1993. - 2009.gadā

LPKS skaita sadalījums pa Latvijas reģioniem

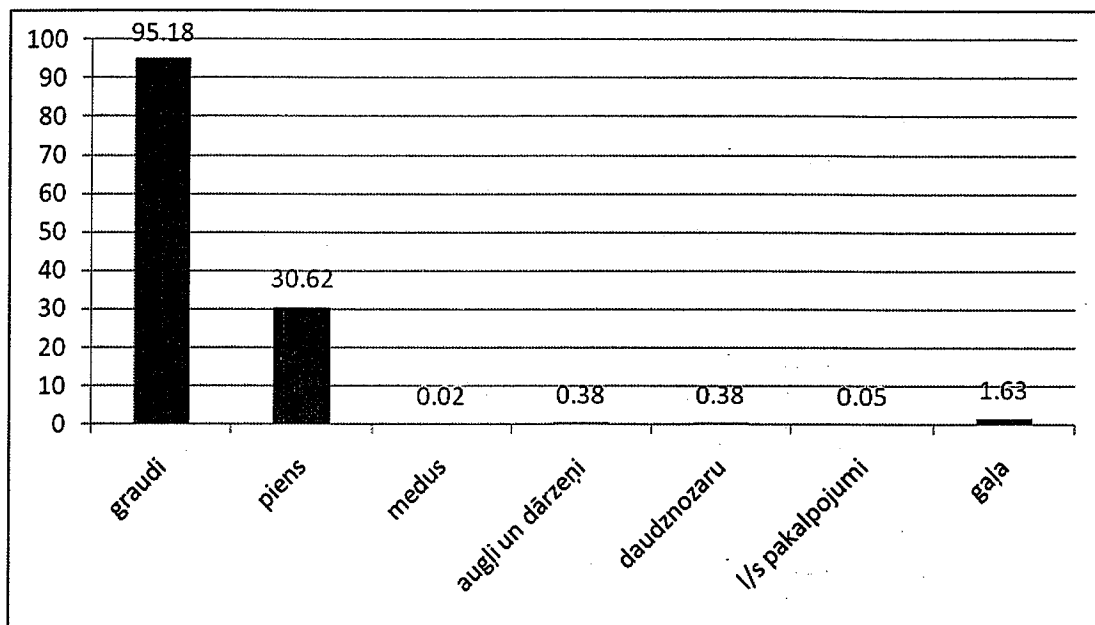

LPKS sadalījums pa nozarēm uz 2009.gada 31.decembri

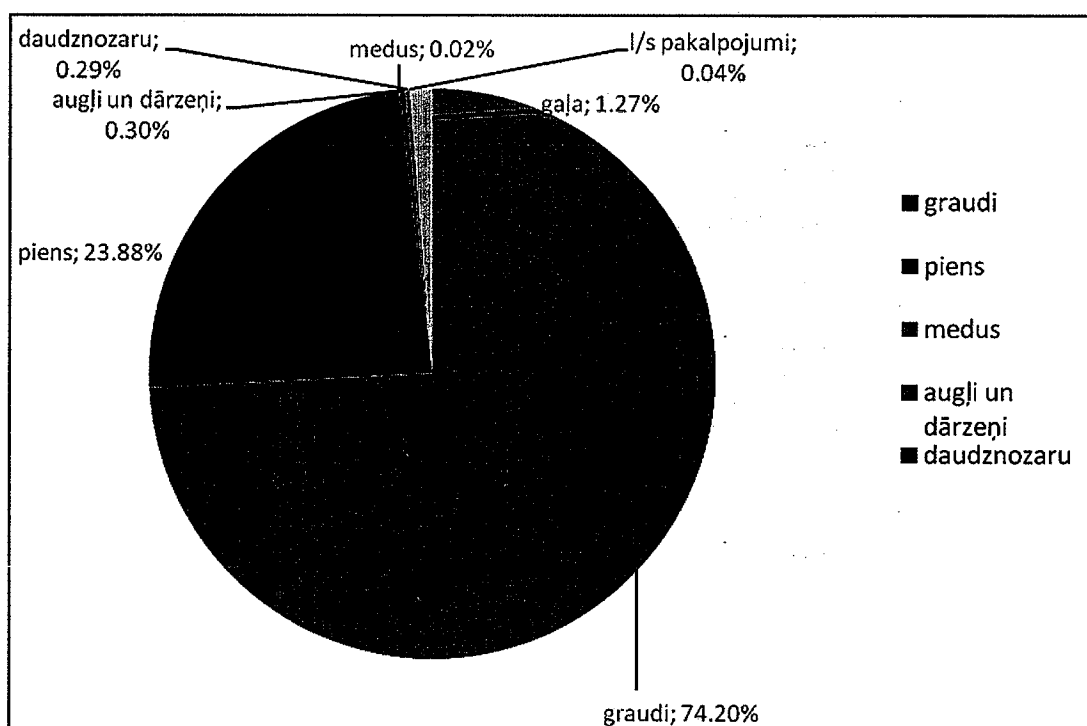

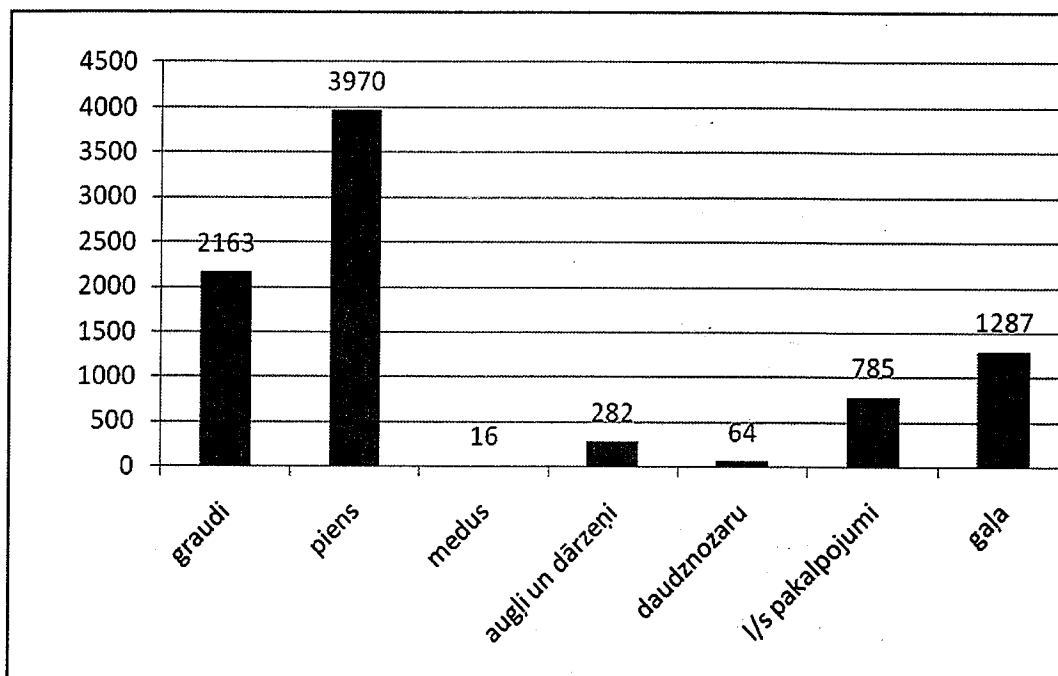
Neto apgrozījums par nozaru LPKS (milj.LVL) 2009.gadā

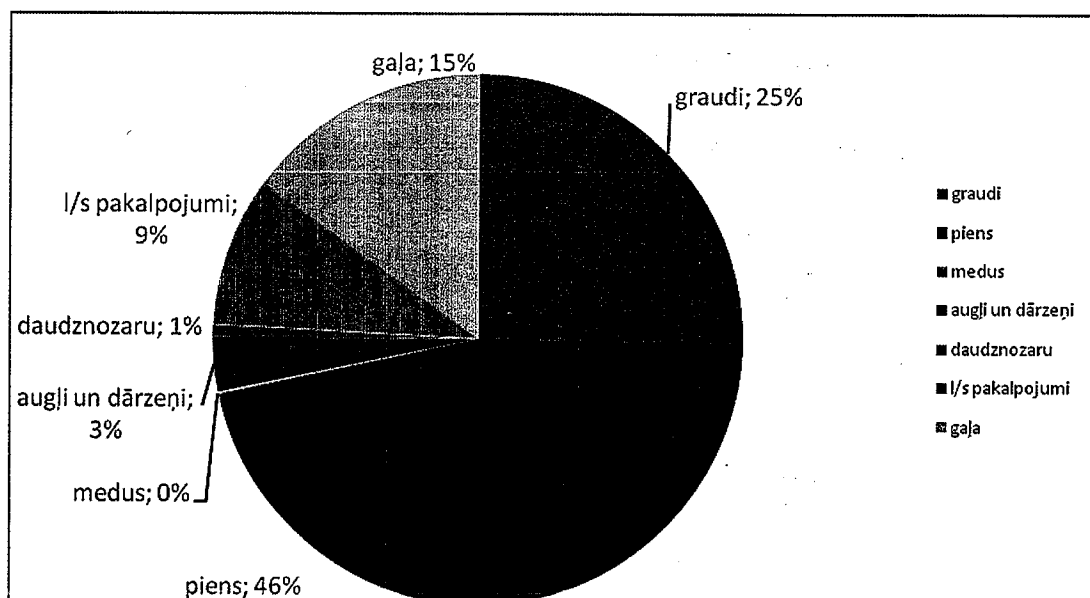
Nozaru LPKS neto apgrozījuma īpatsvars (%) pret kopējo LPKS 2009.gada neto apgrozījumu

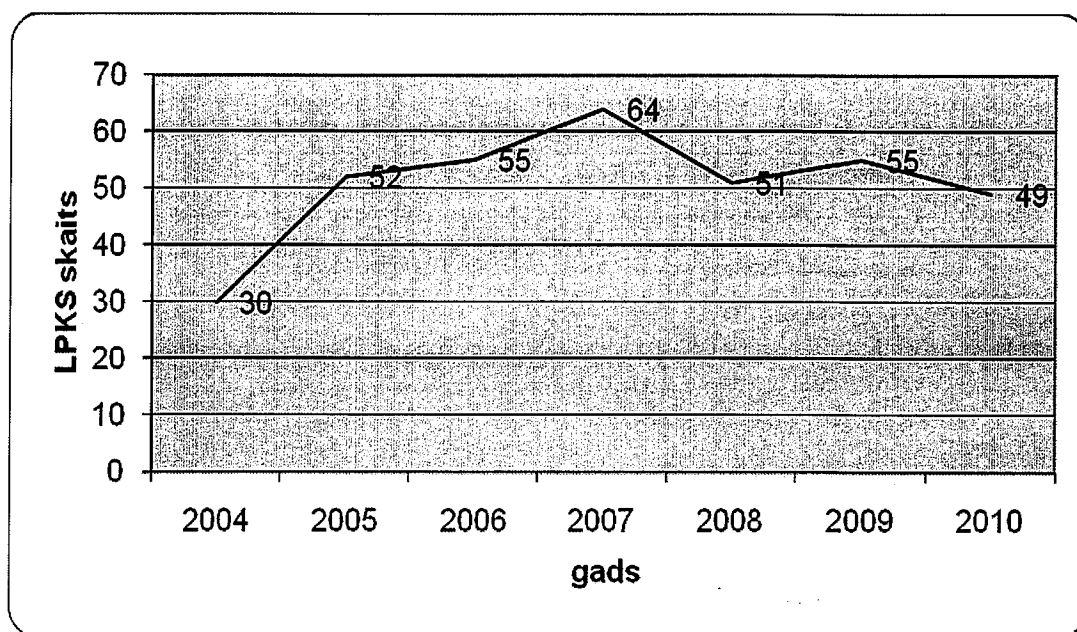
Zemnieku skaits nozaru LPKS uz 2009.gada 31.decembri

Zemnieku skaita īpatsvars (%) nozaru LPKS pret kopējo zemnieku skaitu LPKS uz 2009.gada 31.decembri

Atbilstīgas LPKS 2004. – 2010.gadā

4. Žurnālistu ekskursiju reģistrācijas lapas

REĢISTRĀCIJAS LAPA

Nr.	Vārds, uzvārds	Medijs	Kontakti (tālrunis, e-pasts)	Paraksts
1	Sae Heinifelde	Meatkonj. R. L. Bode	29167685 laimi6na.lv	
2	ULDIS GRAUDIŅŠ	LATVIJAS AVIŽE	29539422; ulaini.graudunys@ok.lv ulaini.graudunys@inbox.lv	U. Graudiņš
3	Rīta Fiodorova	Portkariņš T. J. J. J.	28925783 zutina@inbox.lv	
4	Valdis Šerņorovs	Lodvija, Avize	26544661	
5	Tamara Rjavins	Saldus Zemē	29346182 tamara@sl.lv	T. Rjavins
6	Dana Beļča	Burzemes Vēstis	26679174 kurpes-vecas.lv	
7	Andis Gestravs	Burzemes Vēstis		
8	Yelta Gērniga	„Kurzemes Vēstis”	26568304	
9	Moelārs Rubens	„Kurzemes Vēstis”	26557754	
10	Nēsma Loračča	„Dienas Bērns”	29155349,	
11	Amīta Platone	„Kurzemes Vēstis”	veema.veemal@sl.lv 29625711 amita.platone@dinamedija.lv	
12	Dāvis Gekels	„Kurzemes Vēstis”	26526422	

REĢISTRĀCIJAS LAPA

Nr.	Vārds, uzvārds	Medijs	Kontakti (tālrunis, e-pasts)	Paraksts
1.	Gundeņa Skagale	Agro top	29142638 gundeņa.skagale@la.lv	
2.	Ira Šķibbele	Mežsaimn. R. A. Aze	29161815 lceva@ma.lv	
3.	Eda Kalvāne	Mežsaimn. R. A. Aze	07888813 kobe@ma.lv	
4.	Ivarts Kariņš	"STARBUKŠ"	20021642 ivants@staburags.lv	
5.	Fergėjis Oļens	"Yac"	25978550, verse@inbox.lv	
6.	Ilze Kalniņa	"Dņiva Dņangava"	26728040 ilze@bdangava.lv	
7.	Ērika Štefāne	"Ejstene"	26395396 erika@inbox.lv	
8.	Andis Vilcāns	našna.vv	26672732 andris.v1986@inbox.lv	
9.	Igoris Amelja	"Ceizac"	27879045 igo@dautkom.lv	
10.	Jurģijs Dunašskis	"Ceizac"	27879046 mila@dautkom.lv	
11.	Iļja Spruģe	D-fakti.lv	22369065 ilja@dfakti.lv	
12.	Olga Lohova	D-fakti.lv	29899296 reklama@dfakti.lv	

8

REĢISTRĀCIJAS LAPA

Nr.	Vārds, uzvārds	Medijs	Kontakts (tālrunis, e-pasts)	Paraksts
1.	Arja Dirvitečs		26308642	
2.	Aivars Zilberis		64781276	
3.	Linda Taurina		taurina@gmail.com 26387114	
4.	Sandra Pūroje		sandra.puroje@vidzemesks.lv 26434209, 67884441	
5.	Mārcis Ešpriedis			
6.	Linda Jansone		linda.jansone@trika.com	
7.	Jūlijs Jansons			
8.	Jenta Gulbe		ves@275 gulbe.pents@inbox.lv.	
9.	Juan Jansons		28193642	
10.	Ilmārs Jansons		ilmars.jansons@hotmail.com 26563522	
11.	Smarta Kaustoks		29110488 kaustoks@redp.lv.	
12.	Linda Pille		29118615 linda.pille@lva.lv	

**5. Apliecinājumi no kooperatīvu
vadītājiem par žurnālistu
ekskursijas uzņemšanu**

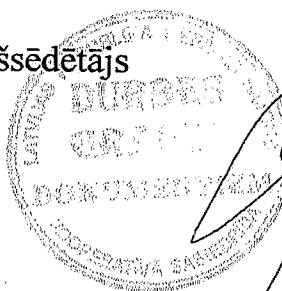
Lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība
LV 42103029905
Celtņnieku iela 2, Lieģi, Tadaļķu pagasts, Durbes novads
Telefons 294 53 0 63. fakss 634 98 97 4
E-pasts durbes_grauds@inbox.lv

LR Zemkopības ministrijai

Apliecinājums

Apliecinu, ka projekta „Kooperācijas popularizēšanas programmas realizācija” ietvaros, 2010. gada 27. oktobrī kooperatīvā „Durbes grauds” tika uzņemta žurnālistu grupa.

2010. gada 27. oktobrī
kooperatīva valdes priekšsēdētājs
Sandris Bēča

Piensaimnieku Kooperatīvā sabiedrība „Dzēse”
Parka 2, Lieģi,
Tadaiku pagasts,
Durbes novads, LV-3447

LR Zemkopības ministrijai

Apliecinājums

Apliecinu, ka projekta „Kooperācijas popularizēšanas programmas realizācija” ietvaros, 2010. gada 27. oktobrī kooperatīvā „Dzēse” tika uzņemta žurnālistu grupa.

2010. gada 27. oktobrī

kooperatīva valdes priekšsēdētājs

Māris Petriņš

LPKS „Latgales ekoproducti”
Salenieki, Vārkavas novads
LV-5325

LR Zemkopības ministrijai

Apliecinājums

Apliecinu, ka projekta „Kooperācijas popularizēšanas programmas realizācija” ietvaros, 2010. gada 3. novembrī kooperatīvā „Latgales ekoproducti” tika uzņemta žurnālistu grupa.

2010. gada 3. novembrī

Valdes priekšsēdētāja

Ruta Norkārklē

A handwritten signature in black ink, appearing to be "Ruta Norkārklē", written over a horizontal line.

LPKS „Latvijas aita”
„Griezes”, Eglaines pagasts
Ilūkstes novads
LV-5444

LR Zemkopības ministrijai

Apliecinājums

Apliecinu, ka projekta „Kooperācijas popularizēšanas programmas realizācija” ietvaros, 2010. gada 3. novembrī kooperatīvā „Latvijas aita” tika uzņemta žurnālistu grupa.

2010. gada 3. novembrī

kooperatīva valdes priekšsēdētāja

Vanda Krastiņa

Lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība "Sēlijas āres"

(Zālītes, Eglaines pagasts, Ilūkstes novads, Reg.Nr.41503033165, Tlr/faks 65437934)

LR Zemkopības ministrijai

Apliecinājums

Apliecinu, ka projekta "Kooperācijas popularizēšanas programmas realizācija" ietvaros, 2010.gada 3.novembrī kooperatīvā "Sēlijas āres" tika uzņemta žurnālistu grupa.

2010.gada 3.novembrī

Valdes priekšsēdētājs

Vitolds Kveders

LR Zemkopības ministrijai

Apliecinājums

Apliecinu, ka projekta „Kooperācijas popularizēšanas programmas realizācija” ietvaros, 2010. gada 10. novembrī kooperatīvā „Triķāta KS” tika uzņemta žurnālistu grupa.

2010. gada 10. novembrī
Valdes priekšsēdētājs
Uldis Krievārs

LAUKSAIMNIECĪBAS PAKALPOJUMU KOOPERATĪVĀ SABIEDRĪBA
„VIDZEMES AGROEKONOMISKĀ KOOPERATĪVĀ SABIEDRĪBA”

LV 44103005731, Mūrmuižas iela 18, Valmiera, LV – 4201, tālr. 4221284, Indulis.jansons@vaks.lv

LR Zemkopības ministrijai

Apliecinājums

Apliecinu, ka projekta „Kooperācijas popularizēšanas programmas realizācija” ietvaros, 2010. gada 10. novembrī kooperatīvā „Vidzemes agroekonomiskā kooperatīvā sabiedrība” tika uzņemta žurnālistu grupa.

2010. gada 10. novembrī

Valdes priekšsēdētājs

Indulis Jansons

6. Komercsižetu pārraidīšanas plāns Plkst. 18-21:20

		Novembris																													
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
Latgales reģionālā televīzija										1						1						1						1			
Vidzemes TV												1															1				
Vidusdaugavas TV												1						1													
Zemgales novadu TV									1														1								
TV Kurzeme																				1											
Tv Dautkom																							1								
LNT																												1	1	1	

7. Apliecinājumi no televīzijām par komercsižetu pārraidi

Nr.103

LR Zemkopības ministrijai

Apliecinājums

Apliecinu, ka Latgales reģionālā televīzija 2010. gada 10., 16., 22. un 26. novembrī laika posmā no plkst. 18-21 ir pārraidījusi 1 min garu komercsižetu par kooperāciju lauksaimniecībā.

2010. gada 27. novembrī

Latgales reģionālā televīzija SIA

Valdes locekle

Lāsma Zute

SIA „Valmieras TV”
Purva iela 12a,
Valmiera, LV 4201

LR Zemkopības ministrijai

Apliecinājums

Apliecinu, ka SIA „Valmieras TV” 2010. gada 14. un 25. novembrī programmā „Vidzemes TV” laika posmā no plkst. 18-21.20 ir pārraidījusi 1 min. garu komercsižetu par kooperāciju lauksaimniecībā.

2010. gada 26. novembrī

SIA „Valmieras TV” valdes priekšsēdētājs

Ingemārs Vektors

Vidusdaugavas
televīzija

Sabiedrība ar ierobežotu atbildību

Vidusdaugavas televīzija

Reģ. Nr. 40003452864

Brīvības 2d, Jēkabpīlī, LV5201

tālr./fax 652 34000, 29247546, e-pasts: tv@zednet.lv

Norēķinu konts LV02HABA0001408051315, Swedbank

Jēkabpīlī

2010.gada 22.novembrī

Nr.77

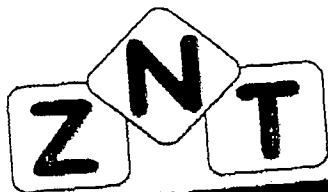
LR Zemkopības ministrijai

Apliecinājums

Apliecinu, ka Vidusdaugavas televīzija 2010. gada 12.,17. novembrī laika posmā no plkst. 18-21 ir pārraidījusi 1 min. garu komercsižetu par kooperāciju lauksaimniecībā.

SIA „Vidusdaugavas televīzija” valdes loceklis

Jāzeps Brencis

ZEMGALES NOVADA TELEVIZIJA

SIA "Zemgales Novadu Televīzija", Maskavas 429-77, Rīga, LV-1063
Strukturvienības adrese-Kr.Valdemāra 7, Dobeles, LV 3701
tālr.3707020, mob.26388855, e-mail: znt8@inbox.lv

SIA „Zemgales novada televīzija”
Krišjāņa Valdemāra 7,
Dobeles, LV-3701

LR Zemkopības ministrijai

Apliecinājums

Apliecinu, ka Zemgales novada televīzija 2010. gada 8., 23. novembrī laika posmā no plkst. 18-21 ir pārraidījusi 1 min. garu komercsižetu par kooperāciju lauksaimniecībā.

2010. gada 24. novembrī
SIA „Zemgales novada televīzija” valdes loceklis
Egons Dzelme

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Egons Dzelme', written over a horizontal line.

SIA KURZEMES TELEVĪZIJA

Reģ.Nr.: 41203013390

Nod.maks. Nr.: LV41203013390

Andreja iela 7/9, Ventspils, LV-3601, tālr. 636 27360, fakss 636 28852

A/S „Swedbank” Ventspils filiāle, HABA LV22, norēķ.konts LV98HABA0001408061421

Ventspilī

LR Zemkopības ministrijai

Apliecinājums

Apliecinu, ka SIA „Kurzemes televīzija” 2010.gada 25.novembrī laika posmā no plkst. 19-20.45 ir pārraidījusi 1 min garu komercsižetu par kooperāciju lauksaimniecībā.

2010.gada 29.novembrī

Valdes loceklis

A.Mirvis

DAUTKOM T

2010.gada 24.novembrī
Daugavpilī

Nr.30

LR Zemkopības ministrijai

APLIECINĀJUMS

Par komercsižeta pārraidīšanu

Sabiedrība ar ierobežotu atbildību „DauTKom T”, valdes locekļa Andreja Pankeviča personā, apliecina, ka kanālā „DAUTKOM TV” 2010.gada 23.novembrī laika posmā no plkst.18:00 līdz plkst.21:00 tika pārraidīts 1 min. garš komercsižets par kooperāciju lauksaimniecībā.

Ar cieņu,

SLA “DauTKom T”
Valdes loceklis

A.Pankevičs

47

LR Zemkopības ministrijai

Apliecinājums

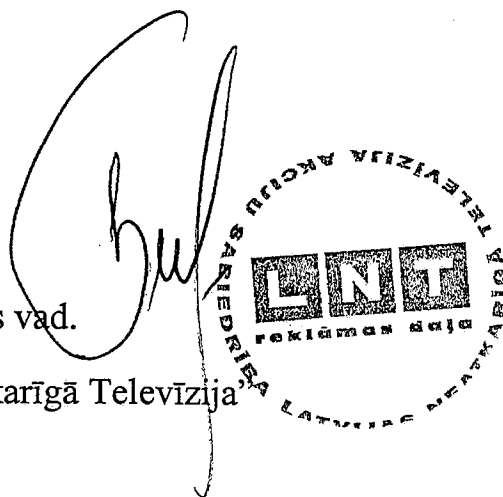
Apliecinu, ka Latvijas Neatkarīgā Televīzija (LNT) 2010. gada 26. un 27. novembrī laika posmā no plkst. 18-21 ir pārraidījusi 1 min. garu komercsižetu par kooperāciju lauksaimniecībā.

2010. gada 29. novembrī

Ilze Tereško

Reklāmu raidīšanas vad.

AS „Latvijas Neatkarīgā Televīzija”

8. Komerksižetu DVD ieraksti

9. Apaļā galda diskusija

9.1. Ielūgums uz diskusiju

PROJEKTU LĪDZFINANSĒ EIROPAS
SAVIENĪBA

23.11.2010

Ielūgums uz diskusiju

KOOPERĀCIJAS PERSPEKTĪVAS UN PROLĒMJAUTĀJUMI GAĻAS NOZARĒ

Latvijā lauksaimnieku kooperācija īpaši veiksmīgi ir attīstījusies graudu un piena nozarē. Lauksaimnieku kooperācija gaļas nozarē nav tik spēcīgi attīstīta un kooperatīviem, kas mēģinājuši darboties šajā nozarē, tā arī nav izdevies izveidot spēcīgu apvienību, kas gūtu nozīmīgu ietekmi tirgū. Kādi īsti ir šķēršļi kooperācijas attīstībai šajā nozarē? Kāda ir citu valstu pieredze un kādu labu praksi pārņemt no citām valstīm?

Par šiem un citiem ar kooperāciju gaļas nozarē saistītiem jautājumiem tiks rīkota apaļā galda diskusija. Aicinām Jūs piedalīties diskusijā, kas notiks 24. novembrī plkst. 11:00 Zemkopības ministrijas ēkā, 3. stāva zālē (315. kab.)

Diskusijā piedalīsies:

- **Mārtiņš Vāgners**, LLKA valdes loceklis, LPKS „ABC Projekts” valdes priekšsēdētājs
- **Valdis Vanags**, LPKS „Latvijas jēri” valdes priekšsēdētājs
- **Vanda Krastiņa**, LPKS „Latvijas aita” valdes priekšsēdētāja
- **Ilze Aizsilniece**, LLKA valdes priekšsēdētāja vietniece, LPKS „Piena ceļš” valdes priekšsēdētāja
- **Dainis Rungulis**, Zemkopības ministrijas Lauksaimniecības departamenta direktora vietnieks
- **Andra Balode**, Zemkopības ministrijas Lauku attīstības atbalsta departamenta direktora vietniece

- **Dzintra Eizenberga**, Biedrības „Zemnieku saeima” padomes locekle

Lūdzu, apstipriniet savu dalību līdz 23. novembra plkst. 16, rakstot uz e-pastu daina.salina@alphabaltic.lv vai zvanot pa tālr. 28617450

Plašāka informācija:

Daina Salīņa

„Alpha Baltic” Sabiedrisko attiecību projektu vadītāja

Mob. 286 17450

Tālr.: +371 67844432

E-pasts: daina.salina@alphabaltic.lv

9.2. Apaļā galda diskusijas darba kārtība

11:00 Diskusijas moderatore Sabīna Alta atklāj diskusiju un iepazīstina ar dalībniekiem

11:05 -11:15 LPKS „ABC Projekts” valdes priekšsēdētājs Mārtiņš Vāgners ar prezentāciju par kooperāciju gaļas nozarē atklāj diskusiju

11:15-12:15 Diskusija par sekojošām tēmām:

- cik vienkārši ir apvienot audzētājus kooperatīvos;
- kas ir veicinošie, kas - bremzējošie faktori;
- kāda ir citu valstu pieredze;
- pieredze no pašmāju kooperatīviem, kas saistīti ar citām lauksaimniecības apakšnozarēm;
- kādi soļi jāšper, lai veicinātu kooperācijas attīstību.

12:15-12:45 Diskusijas kopsavilkums un secinājumi

9.3. Apaļā galda diskusijas ievadprezentācija

Kooperācijas gaļas ražošanas nozarē

Diskusija
2010. gada 24. novembrī
LPKS "ABC PROJEKTS" Valdes priekšsēdētājs
Mārtiņš Vāgners (LLKA Valdes loceklis)

Gaļas ražošanas nozares

Rūpnieciskās nozares – putnkopība, cūkkopība (galvenokārt liela apjoma ražošanas uzņēmumi, kuri spēj patstāvīgi risināt produkcijas realizāciju un pārstrādi)

Lauku saimniecību nozares – aitkopība, gaļas šķirņu liellopi (galvenokārt zemnieku saimniecības ar nelielu ražošanas apjomu, kur tikai kooperācija var atrisināt konkurētspējīgu produkcijas realizāciju un pārstrādi)

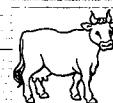
Situācija liellopu gaļas ražošanas nozarē (I)

- 2009. gadā reģistrēto liellopu ganāmpulku skaits samazinājies par 7,2%, bet kopējais liellopu skaits par 0,5%, **tātad tendence ir palielināties lielajiem ganāmpulkiem, jo dzīvnieku skaits nesamazinās, bet ganāmpulku skaits samazinās.**
- 2009. gadā 74,5% ganāmpulku dzīvnieku skaits ir no 1-5 dzīvnieki, **tātad joprojām liellopu audzēšanas nozarē ir daudz mazu ganāmpulku.**

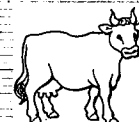
Situācija liellopu gaļas ražošanas nozarē (II)

- 2009. gadā zīdītājgovju skaits ir pieaudzis par 20,4%, **tātad interese par zīdītājgovju audzēšanu pieaug.**
- 2009. gadā eksportēto liellopu skaits ir palielinājies par 31%, galvenokārt teļi 0-6 mēneši, **tātad vietējā tirgū joprojām nav intereses un cenas par kvalitatīvu liellopu gaļu.**

Situācija liellopu gaļas ražošanas nozarē (III)

- 2009. gadā Latvijā bulļu liemeņu (A-R3 kategorija vidējā cena bija 1,38 Ls par kautsvara kg, savukārt ES 25 valstu vidējā cena bija 2,24 Ls par kautsvara kg, **tātad mums joprojām ir viena no zemākajām liellopu gaļas cenām Eiropā.**

Priekšnocījumi aitu un liellopu gaļas ražošanai

- Iespējas izmantot zemākas kvalitātes lauksaimniecības zemes, kas Latvijā ir daudz;
- Iespējas savienot darbu aitu un liellopu audzēšanas saimniecībā ar algotu darbu citā nozarē;
- Izkopta ģenētika, kas dod iespēju ražot labu produktu
- Pieaugoša patērētāju interese par liellopu un aitu gaļu

Problēmjaudājumi gaļas nozares kooperācijā (I)

- Nepieejami finanšu resursi kooperācijas materiāli tehniskās bāzes nodrošināšanai (specializētais autotransports, dzīvnieku savākšanas centru izveide);
- Brīvu finanšu resursu nepietiekamība (kreditlīnijas) dzīvnieku iepirkšanai.
- Dzīvnieku īpašnieku zems uzticēšanās līmenis gaļas liellopu audzētāju kooperācijai.

Problēmjaudājumi gaļas nozares kooperācijai (II)

- Neizlīdzināta dzīvnieku kvalitāte, līdz ar to problemātiski nodrošināt lielu viendabīgu pārdodamo dzīvnieku apjomu;
- Spēcīgas ārvalstu uzpircēju firmas, kuras ir spējīgas ātri maksāt un skaidrā naudā (t.sk. bez nodokļiem) norēķināties ar lauksaimniekiem.

Problēmjaudājumi gaļas nozares kooperācijai (III)

- Neattīstīta pilna darbības cikla kooperācija (dzīvnieku izaudzēšana → dzīvnieku savākšana → gaļas produktu ražošana (pārstrāde) un tirdzniecība (vietējos un ārvalstu tirgos))

Diskusijas uzdevums

- Nozares speciālistiem un ekspertiem ir jāatrod efektīvākais kooperācijas modelis un finansējuma avots šī modeļa realizācijai.

PALDIES PAR UZMANĪBU, GAĻAS LIELLOPU AUDZĒTĀJU UN KOOPERATĪVA VĀRDĀ!

9.3. Apaļā galda diskusijas reģistrācijas lapa

10. Publikāciju saraksts

Prese:

- 26.10.2010, Vāgners M. Kooperācijas plusi un mīnusi, Jaunais Vēstnesis
- 30.10.2010, Šteinfelde I. Jauno piena kombinātu būvēs pie Rīgas, Neatkarīgā Rīta Avīze
- 01.11.2010, Lēvalde V. Kooperatīvi audzē muskuļus, Dienas Bizness
- 01.11.2010, "Ekonomikas ziņas": Jauno piena kombinātu būvēs pie Rīgas, Radio SWH+
- 02.11.2010, Grīniņa I. Kad vadzis lūst, zemnieki apvienojas, Kurzemnieks
- 02.11.2010, Kļaviņa T., Kooperatīvā - lētāk, drošāk, izdevīgāk, Saldus Zeme
- 03.11.2010, Platace A. Kooperācija joprojām modē, Kursas laiks
- 04.11.2010, Graudiņš U. Kooperācija- zāles pret bankrotiem, Latvijas avīze
- 08.11.2010, Šteinfelde I. Jēru eksports četrkāršojies, Neatkarīgā Rīta Avīze
- 09.11.2010, Beta D. Kooperators gatavs pelnīt zemniekiem, Kurzemes Vārds
- 09.11.2010, Par kooperācijas attīstību gādā asociācija, Neatkarīgās Tukuma Ziņas
- 11.11.2010, Salagubova N. Operācija Kopperācija, Naša Gazeta
- 11.11.2010, Kalniņa I. Par kooperāciju lauksaimniecībā, Brīvā Daugava
- 11.11.2010, Kalniņa I. Kooperatīvs „Latvijas aita” pārstāv aitu audzētāju intereses, Brīvā Daugava
- 12.11.2010, Stepina Ē. Kas ir kooperatīvs lauksaimniekiem?, Ezerzeme
- 12.11.2010, Dimiņšteins I. Kooperācija cērt sev ceļu, Vesti Segodņa
- 12.11.2010, Šteinfelde I. Krīze zemniekus spiež apvienoties, Neatkarīgā Rīta Avīze
- 16.11.2010, Kas ir kooperatīvs lauksaimniekiem? , Ezerzeme
- 16.11.2010, Zilbers A. Nākotne pieder kooperācijai, Ziemeļlatvija
- 19.11.2010, Kaziļuna I. Tas nav kolhozs, Staburags
- 20.11.2010, Zilbers A. Priekšroka vienmēr dota kvalitātei, Ziemeļlatvija
- 22.11.2010, Dieziņa S. Vidzemnieki investēs miljonu, Dienas Bizness
- 24.11.2010, Ozoliņa M. Zemnieku žmiedz no visām pusēm, Bauskas Dzīve
- 24.11.2010, Dzene M. Kopus cūka nebarojas? Alūksnes Ziņas
- 25.11.2010, Dimiņšteins I. Tā, kur ir gaļa? Vesti Segodņa
- 25.11.2010, Dieziņa S. Ignorē gaļas kooperatīvus, Dienas Bizness
- 30.11.2010, Ezerzeme Veiksmīgai gaļas nozares attīstībai

Radio:

- 28.10.2010, Raidījums : Labrīt. Durbes kooperatīvs,
- 28.10.2010, "Labrīt": Piamsaimnieku kooperatīvi cer uzbūvēt kopēju piena pārstrādes ražotni, Latvijas Radio 1
- 01.11.2010, "Ziņas": Lauksaimniecības kooperatīvi gatavo vērienīgus attīstības projektus, MIX FM

Internets:

- 04.11.2010 Sprūģe I. Latgales zemnieku saimniecības attīstās, apvienojas kooperatīvos
<http://www.d-fakti.lv/lv/news/article/27350/>
- 26.11.2010 Vabole I. Kooperācija instruments gaļas nozares attīstībai,
<http://www.agropols.lv/?menu=20&newsid=94244&numurs=1139>

Kooperācijas plusi un minusi

Pēc kolhozu sabrukšanas Latvijā aizsākās kooperācijas attīstība mūsdienu izpratnē. Īpašs "uzrāviens" notika šī gadsimta sākumā, kad likumdošanā tika ietverta jauna kooperācijas forma - lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības.

Saskaņā ar Kooperatīvo sabiedrību likumu lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība ir kooperatīva sabiedrība, kura sniedz pakalpojumus lauksaimniecības produktu ražotājiem, bet nenodarbos ar lauksaimniecības produktu ražošanu.

Latvijā darbojas arī biedrība, kas šāda veida kooperatīvās sabiedrības apvieno, cīnoties par to interesēm valsts pārvaldes institūcijās. Biedrība "Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācija" (LLKA) ir dibināta 2002.gadā. Pārreiz LLKA apvieno 55 lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības (LPKS). LLKA ir viena no galvenajiem Zemkopības ministrijas sadarbības partneriem kooperācijas jautājumu risināšanā (ar ZM ir parakstīts arī sadarbības līgums).

Bieži vien visus lauksaimniecības kooperatīvus asociē ar padomju laika kolhoziem, kas gan noīek tikai informācijas trūkuma dēļ. Praktiski vismaz lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvo sabiedrību darbībā grūti viltk paraleles ar kolhoziem, jo kooperatīvus mūsdienu izpratnē tā darbību kontrolē un nosaka paši biedri, kā arī par izstrādes no kooperatīva nedraud nekāda veida sankcijas (kā tas bija padomju gados, kad draudēja defortācija).

LPKS galvenie uzdevumi ir mēģināt izdevīgus realizācijas kanālus zemnieku sarazotajai produkcijai, nodarboties ar izejvielu sagādi zemniekiem, sniegt tehnikas pakalpojumus u.tml. Pamatprincips - jo vairāk pārdošana cena un jo mazākas pārdošanas izmaksas uz katru pārdoto produkcijas vienību. Saskaņā ar Kooperatīvo sabiedrību likumu pakalpojumi kooperatīvās sabiedrības biedriem ir izpildījusi pēc savu biedru pasūtījuma, kā arī preču apgrozījums starp kooperatīvo sabiedrību un tās biedriem.

Un ne tikai kopīgas pārstrādes veidošanā, arī kopīgas loģistikas organizēšanā u.tml. Jāuzsver, ka praksē jau ir veiksmīgi piemēri šādai sadarbībai. Piemēram, graudu kooperatīvs "Latraps", tāpat piena kooperatīvs "Irikāta KS" strādā arī ar citiem - mazākiem konkrētās nozares kooperatīviem. Kooperācija vēl jāstimulē galvas nozarē.

Galvenie kooperatīvu darbības principi:

* kooperatīvs pieder pašiem zemniekiem un zemnieki paši var kontrolēt kooperatīva darbību;

* kooperatīvo sabiedrību mērķis ir nevis gūt labumu no lauksaimniecīiem, bet dot viņiem attīstības iespējas;

* atvērto durvju princips - jebkurš, kurš piekrīt kooperatīva statūtiem, var kļūt par tā biedru;

* risks, visas izmaksas un arī ienākumi tiek godīgi sadalīti starp īpašniekiem;

* kooperatīvu darbībā nepastāv risks, ka attīstībā ieguldītie līdzekļi "nonāk" ārvalstnieku rokās;

* kooperācijā ir nepieciešami gan lielle, gan mazie zemnieki;

* katram kooperatīvās sabiedrības biedram biedru kopsapulcē ir viena balss.

Lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvajām sabiedrībām ir izdomāta ikgadēja LPKS atbilstības izvērtēšanas procedūra, kur tiek vērtēti kooperatīva iepriekšējā gada saimnieciskās darbības rezultāti.

Ja Ministru kabineta noteikumos noteiktos kritērijus LPKS izpilda, tad tas konkrētajā gadā var pretendēt uz LPKS pieejamo atbalstu un citām kooperatīviem paredzētajām priekšrocībām. Tāpat tas ir arī garants zemniekam, ka konkrētajam

kooperatīvam var uzticēties. Taču bez tā svarīgs nosacījums kooperatīva veiksmīgai darbībai - biedriem jāsaprot, ka viņi ir kooperatīva īpašnieki, tādēļ jābūt piederības sajūtai konkrētajam kooperatīvam. Ja biedriem tādas nav, tad arī no kooperatīva nekas neiznāks, jo tas nozīmē: kooperatīvs vienu mēnesi nevarēs piedāvāt augstāku cenu, nekā cits izejvielas pircējs, zemnieks ies pie tā otra. Latvijā daļa zemnieku vēl nav iemācījusies domāt ilgtermiņā, taču kooperācija ir ilgtermiņa attiecības starp lauksaimnieciskās produkcijas ražotāju un kooperatīvu.

Svarīgs priekšnoteikums veiksmīgai darbībai ir veiksmīga vadība. Maziem kooperatīviem ir grūti, jo nav finanšu, lai noalgotu labu menedžeri, un tādējādi paši biedri uzņemas kooperatīva vadību. No vienas puses, tas ir labi, taču, no otras - šim cilvēkam pašam ir sava saimniecība un kooperatīva vadīšanai neatliek tik daudz laika, cik varbūt vajadzētu straujākas izaugsmes nodrošināšanai, tāpat kaut kādā brīdī savas personiskās intereses var tikt nostādītas augstāk nekā kopējās. Protams, ir arī daudz labu piemēru, kur kooperatīvs attīstās, lai gan tajā neestrādā no īpašas pieaicinātās izpildītājs.

Kooperācija pilnīgi noteikti nav pateicīgākā uzņēmējdarbības forma. Ir daudz šķēršļu, ar ko nākas saskāties lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvajām sabiedrībām. Piemēram, tādēļ, ka saskaņā ar Kooperatīvo sabiedrību likumu LPKS netiek piedzīvināta komersantam, ikdienas darbā nākas saskāties ar dažādām problēmām - likumdošanā paredzēts, ka dažādas

speciālas atļaujas, licences var saņemt tikai komersanti, u.tml. gadījumi. Tas uzliek ierobežojumus kooperatīva darbībai. Un bieži vien tas ir tāpēc, ka, plānojot konkrētus normatīvo dokumentu, par kooperatīviem kā vienu no uzņēmējdarbības formām tiek aizmirsts. Tāpēc būtiski, lai arī valdība saprastu, ka lauksaimniecībā kooperācija ir viens no galvenajiem sturakmeņiem, un, ja ne ar savām darbībām veicinātu kooperācijas attīstību, tad vismaz nebremzētu, uzliekot dažāda veida birokrātiskus šķēršļus.

Kooperatīvu perspektīvas daļēji saistāmas ar zemnieku attieksmi pret kooperāciju kopumā. Pārreiz tikai neliela daļa lauksaimnieku sastāv kādā no kooperatīviem, taču šis rādītājs diezgan strauji palielinās. Nepieciešams skaidrojums un informatīvs darbs par to, kāpēc zemniekiem jāiesaistās kādā no kooperatīviem vai jādibina savs kooperatīvs. Ja cilvēki ticēs, ka kooperācija var palīdzēt, tad viņi iesaistīsies, tādēļ jāradā zemniekiem pozitīvie piemēri.

Lai dziļāk pētītu kooperācijas plusus un minusus, aicinu visus interesentus 2010.gada 27.oktobrī pulksten 10.00 uz informatīvo semināru "Kooperācija" ar "Lauku tīkla atbalstu" Salas novadā, Biržu ielā 11, Biržu tautas namā.

Biedrības "Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācija" valdes loceklis
Lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības
"ABC PROJEKTS"
valdes priekšsēdētājs
Mārtiņš Vāgners

26.10.2010

Jaunais Vēstnesis

Jauno piena kombinātu būvēs pie Rīgas

Ize ŠTEINFELDE, tālr. 67886813

Lai gan Latvijā šobrīd jau ir 38 piena pārstrādes uzņēmumi, kuru jaudas nav pilnīgi izmantotas, vēl vienu jaunu rūpnīcu plāno būvēt trīs piensaimnieku kooperatīvās sabiedrības. Vieta rūpnīcas būvniecībai vēl tiek meklēta, visticamāk, tā būs Rīgas apkārtnē.

Piens lētāk veikālā nebūs

Trīs piensaimnieku kooperatīvo sabiedrību – *Triekāra KS, Dzēse* un *Piena partneri KS* – iecere tūkst piezemes uzņēmuma varētu īstenoties aptuveni pēc pusotra gada. Septembra beigās valdība apstiprināja grozījumus programmā *Latvijas piensaimniecības produktu pievienotības vērtības radīšana*, paredzot, ka uz Eiropas Ekonomikas atveseļošanās plāna naudai, aptuveni 5,2 miljoniem latu, varēs pretendēt juridiska persona, ja vismaz 51% tās daļu, akciju vai pašu pieder vienam vai vairākiem piensaimniekiem, kas apvieno piena ražotājus. Līdz ar to *Triekāra KS, Dzēse* un *Piena partneri KS*, apvienojot spēkus kā SIA *Latvijas piensaimnieks*, šobrīd gatavo jaunā piena pārstrādes uzņēmuma projektu. Tas Lauku atbalsta dienestā ir jāiesniedz līdz 17. decembrim. Tā kā projekta vērtēšanai ir atvēlēti trīs mēneši, jauno piena pārstrādes rūpnīcu varētu sākt būvēt pavisam. Kopējais projekta izmaksas tiek plānotas 8 līdz 9 miljonu latu apmērā. Darbu tā varētu sākt aptuveni 2012. gada sākumā.

Foto: Nora KREVIŅA, f64

BŪVE. Dzēses valdes priekšsēdētājs Māris Petrevičs cer, ka jauno, zemniekiem piederošo piena pārstrādes uzņēmumu izdosies izbūvēt gada laikā. «Iaču kas to lai zina. Cerējām, ka piena mašīnu mazgātava, kas arī tiek būvēta ar ES atbalstu, būs gatava jau uz jājiem. Iaču šobrīd izskatās, ka piena mašīnas civilizēti varēsīm mazgāt, vien sākot ar decembri,» sacīja M. Petrevičs.

nīcas izveidē, ziņo LETA. šādu iespēju rauc degunu, «Patlaban konkurence jo sūtīt lielo piena mašīnu esošo piena pārstrādes uz- uz atrālu nostūrī pēc vienas ņemumu starpā ir ļoti asa, piens kannas, neatmaksājot- tāpēc jauna, ar ekskluzī- ties. «Lai gan lielle piena kombināti spiež piena lop- viem noteikumiem radīta kopībai atstāties ne tikai uzņēmuma izveide tikai kvalitatē, bet arī plašumā, vājinās jau tā sadrumstalo- kooperatīvs dod iespēja no- to nozari.»

Iespēja mazajiem

Durbes piensaimnieku kooperatīvā sabiedrība *Dzēse* ir ik dienas pārdod aptuveni 50 tonnas piena, kas tiek savāktas no vairāk nekā 200 zemnieku saimniecībām – gan lielām, gan mazām. Tā kā *Dzēse* ir arī nelielas piena savākšanas mašīnas, tās var iegriezties arī pie tām saimniecībām, kurās ir tikai divas trīs govīs. Lielle piena kombināti par

Cer noturēt cenu

Dzēse zemnieki par pie- nu šobrīd saņem aptuveni 19 santīmu litrā. «Tā ir augstākā iespējamā cena,» atzina M. Petrevičs. Tieši šā iemesla dēļ *Dzēse* piena pārstrādes Lieluvas kombinātam dod Lietuvas kombinātam *Piena Zvaigznes*.

Pēc *Dzēse* vērtējuma, šobrīd par pienu zemnieki saņem aptuveni tikpat, cik kā pērn. M. Petrevičs cer, ka izdosies piena cenu noturēt, lai gan esot jātam spiediens cenas pazeminājumam. ■

UZZINĀI

PKS *Dzēse* apgrozījums, miljoniem Ls

2000. gads	0,2
2001. gads	0,4
2002. gads	0,4
2003. gads	0,5
2004. gads	1,2
2005. gads	1,9
2006. gads	2,8
2007. gads	3,3
2008. gads	4,4
2009. gads	3,0

PKS *Dzēse* biedrību realizētais piens, t

2000. gads	1782
2001. gads	3203
2002. gads	3693
2003. gads	4446
2004. gads	6163
2005. gads	8102
2006. gads	10 723
2007. gads	12 153
2008. gads	14 595
2009. gads	14 326
2010. gads (līdz oktobrim)	11 722

Avots: *Dzēse*

Kooperatīvi audzē muskuļus,

Lauksaimniecības kooperatīvi Kurzemē gatavo vērienīgus attīstības projektus, kuru mērķis ir garantēt eksportspējīgas nozares attīstību

Biznesa fakti

- **Nosaukums:** Pilsaimnieku kooperatīvā sabiedrība Dzēse
- **Nozare:** piena ražošana, tirdzniecība
- **Biedru skaits:** 270
- **Darbības apgabals:** Liepājas, Kuldīgas, Saldus, Dobeles, Jelgavas un Bauskas rajons
- **Apgrozījums 2009. g.:** 3,0 milj. Ls
- **Darbinieki:** 19
- **Dibināta:** 1997. g.
- **Atrodas:** Durbes novads

AVOTS: DZĒSE

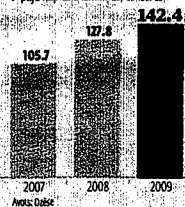
Biznesa fakti

- **Nosaukums:** Lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība Durbes grauds
- **Nozare:** graudu kaitēšana, tīrīšana, glabāšana
- **Biedru skaits:** 82
- **Apsaimniekojamā platība:** 8000 ha
- **Darbinieki:** 6
- **Apgrozījums 2009. g.:** 1,2 milj. Ls
- **2010. g.:** 2,5
- **Dibināta:** 2003. g.
- **Prognoze**

AVOTS: DURBES GRAUDS

PKS DZĒSE

► paju kapitāla izmaiņas, tūkst. Ls

” **Diemžēl nopirkt gatavu pārstrādes uzņēmumu Latvijā nav iespējams, jo par tiem prasa triskāršu cenu,**

► jaunas ražotnes būvniecības ideju pamato PKS Dzēse valdes priekšsēdētājs Māris Petrēvics.

FOTO: VESMA LEVALDE, DIENAS MEDIJI

Pilsaimnieku kooperatīvā sabiedrība Dzēse sadarbojas ar LPKS Trikātā KS un SIA Piena partneri (piensabiedrība Latvijas piensaimnieks) jau 2012. gadā cer sākt industriālo piena produktu ražošanu eksportam, kļūstot par lielākajiem piena nozares uzņēmējiem Latvijā. Savukārt LPKS Durbes

grauds plāno dubultot pašreizējās jaudas, panākot iespējami lielākus ienākumus uz katru ieguldīto latu ikvienam no 82 paju sabiedrības biedriem un kļūstot par lielākajiem Kurzemē. Gan graudaudzētāju, gan piensaimnieku mērķis ir tālāka Latvijas lauksaimniecības kooperatīvu konsolidācija, iz-

veidojot Latvijā trīs – četrus spēcīgus reģionālos kooperatīvus, kas garantētu nevis peļņu kooperatīvam, bet gan katram no kooperatīva biedriem, kas savukārt nozīmētu stabilitāti valsts reģionālā attīstībā un makroekonomiskās situācijas uzlabošanu uz eksporta pieauguma rēķina.

Rēķinās ar pretdarbību
Piensaimnieki gatavojas līdz 17. decembrim iesniegt Lauku atbalsta dienestā (LAD) izskatīšanai aptuveni astoņus – deviņus miljonus latu vērtas pārstrādes rūpnīcas projekta ekonomisko pamatojumu. Ja viss veiktos kā plānots, Latvijas piensaimnieki paši savu pārstrādes rūpnīcu iegūs 2012. gadā. Pagaidām vēl neesot izvēlēta konkrēta vieta, tomēr ir skaidrs, ka ģeogrāfiski tā būs Latvijas centrā. «Lai transporta izmaksas visiem kooperatīviem būtu aptuveni līdzīgas», skaidro PKS Dzēse valdes priekšsēdētājs Māris Petrēvics. Vietas izvēli noteikšot iespēja izdevīgāk uzbūvēt attīrīšanas iekārtas, kas ir dārgākā projekta sastāvdaļa. Jauno rūpnīcu paredzēts orientēt uz eksportu, sākumā nemēģinot ieiet ārvalstu tirgos ar zīmola produktiem, bet

ražojot iebiezināto pienu un sieru, ko realizēs starptautiskajās biržās, skaidroja M. Petrēvics. Garantētais pārstrādes apjoms ir 250 t dienā, jo tik daudz var pašreiz nodrošināt piensabiedrībā apvienoto kooperatīvu biedri. Nākotnē sadarbību ar Latvijas zemniekiem iecerēts paplašināt, attīstot arī pārstrādi.

Jautāts, vai zemnieki spēs ražot un eksportēt savu preci ar peļņu, ņemot vērā lielo konkurenci gan ārvalstīs, gan ar Latvijas lielajiem piena pārstrādes uzņēmumiem, Māris Petrēvics norāda: «Mēs zinām, ka lielo pārstrādātāju īpašnieki katru gadu izņem dividendes.» Tā, apgalvo M. Petrēvics, arī esot atšķirība starp lielajiem ražotājiem un zemnieku kooperatīviem – ja rūpnīca strādā īpašnieku interesēs, tad kooperatīva mērķis nav gūt peļņu pašam, bet garantēt peļņu katram zemniekam neatkarīgi no tā, vai saimniecība ir liela vai maza. Kooperatīvi maksājot saviem biedriem iespējami augstāko piena iepirkuma cenu, savukārt ražotāji – iespējami zemāko. Iegūstot arī Latvijas ekonomiskā kopumā, jo pašreiz piensabiedrībā apvienotie kooperatīvi lielāko daļu piena realizē

Lietuvā, Dzēse turp ved visu pienu. «Tagad mums pārmet, ka nodokļi paliek Lietuvā. Ja pārstrāde būs mūsu rokās, tad arī nodokļus maksāsim Latvijā,» uzsvēr M. Petrēvics. Kooperatīva vadītājs atzīst, ka gatavs nopietnai pretdarbībai no Latvijas lielajiem pārstrādes uzņēmumiem, jo to jau nācies izjust, mēģinot panākt kooperatīviem labvēlīgu Ministru kabineta noteikumu pieņemšanu. DB jau rakstīja, ka valdība septembrī apstiprināja Zemkopības ministrijas (ZM) izstrādātos grozījumus MK noteikumos «Noteikumi par valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauku attīstībai» Latvijas lauku attīstības programmas pasākuma «Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana» ietvaros. Grozījumi nozīmē, ka kooperatīvi varēs pieprasīt ES atbalstu jauna piena pārstrādes uzņēmuma veidošanai.

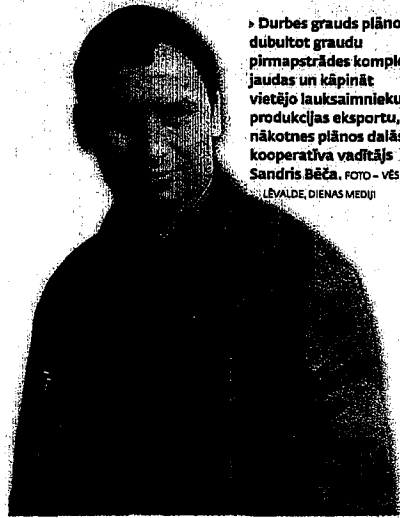
Pallielinās jaudas

Lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība (LPKS) Durbes grauds ir 82 Lejaskurzemes lauksaimnieku uzņēmums, kas strauji izaugsmi sācis 2008. gadā, piesaistot struktūrfondu li-

dzekļus un uzbūvējot vairākus miljonus latu vērtu graudu pirmapstrādes kompleksu ar pieņemšanas jaudu 100 t/h, glabāšanas jaudu 7100 t, kaltes jaudu 54 t/h, tīrīšanas jaudu 120 t/h. Vietējā tirgū kooperatīvs no aptuveni 15 tūkstošiem tonnu graudu realizē tikai 4-5 tūkstošus tonnu, sadarbojoties ar SIA Vainodes beķons, SIA Bio – Venus un a/s Dobeles dzirnavnieks.

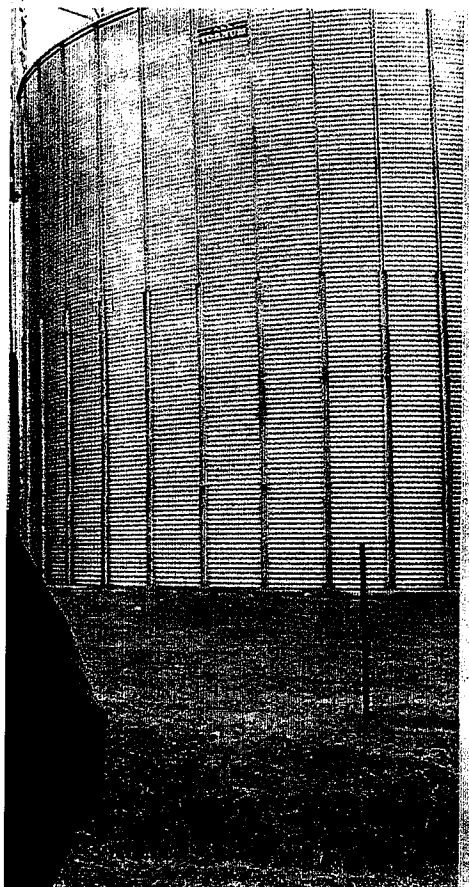
Pārējie graudi caur Liepājas ostu aizceļo uz Eiropas Savienības rietumu valstīm. Šobrīd pieprasījums pārsniedz kompleksa iespējas, tāpēc kooperatīvs lēš, ka jaudas vsajadzētu vismaz dubultot.

«Lēmumu pieņems kooperatīva biedri,» uzsvēr Durbes grauda vadītājs Sandris Bēca. Galvenokārt projekta realizācija atkarīga no bankām, jo kooperatīvi līdz šim veiksmīgi attīstīties, piesaistot ārējo finansējumu. Uzņēmuma kopējās kredītsaistības pašreiz ir 707 tūkstoši latu, un tās ir mazākas nekā pirms gada, jo iepriekšējais attīstības projekts jau nes augļus. Šogad uzņēmums ieguldījis laboratorijas aprīkojumā un sācis sarunas ar celtniekiem par iespējamo kompleksa otrās kārtas būvniecību. «Mēs at-

► **Durbes grauds plāno dubultot graudu pirmapstrādes kompleksa jaudas un kāpināt vietējo lauksaimnieku produkcijas eksportu, nākotnes plānos dalās kooperatīva vadītājs Sandris Bēca.** FOTO - VESMA LEVALDE, DIENAS MEDIJI

Iai dominētu nozarēs

tistāties soli pa solim. Mūsu mērķis ir panākt kooperatīvu konsolidāciju, no aptuveni 20 nonākot līdz kādiem trim, kas pārstāvētu katru Latvijas reģionu,» skaidro S. Bēca.

Dodot labas cenas

Darbība kooperatīvā zemniekiem garantē labas graudu iepirkuma cenas (šogad 120-150 Ls/t), stabili noietu un izdevīgāku izejvielu (minerālmēsli, augu aizsardzības līdzekļi, graudu un rapšu sēklas materiāls) iepirkumu. Kooperatīvs nodrošina sēklas kodināšanu un graudu kvalitātes kontroli.

Kooperatīva administratīvās izmaksas ir zemas - no deviņos mēnešos apgrozītā 2,1 miliona latu tie ir 12 tūkstoši, ko iegūst no 1%-2% uzcenojuma kooperatīva sniegtajiem pakalpojumiem. «Pirms kooperatīvu izveidošanās pārstrādātāji no zemniekiem graudus iepirka pēc mazāk-solīšanas principa,» atšķirību skaidro *Durbes grauda* vadītājs. Tagad kooperatīvs garantē labu cenu un noietu gan lielākajiem biedriem, kam ir ap 2000 ha zemes, gan mazajiem, kam zemes īpašums nepārsniedz 100 ha.

Vēsma Lēvalde

Viedoklis Balsta nacionālās intereses

» Durbes novada domes priekšsēdētājs Aleksandrs Radzevičs:

» Durbes novada abi lielie lauksaimnieku kooperatīvi garantē to, ka nacionālā vērtība - zeme - paliek Latvijas pilsoņu īpašumā, Durbes novadā nenotiek zemes izpārdošana ārvalstniekiem, praktiski visa lauksaimniecības zeme novadā ir apstrādāta. Novadā ir tikai divi ārvalstu kapitāla lauksaimnieki, no kuriem viens ir pilnībā integrējies - iegādājies īpašumu dzīvošanai, iemācījis latviešu valodu. Kooperatīvos faktiski nav maksātne-spējīgu biedru. Turklāt tiem ir arī sociāla nozīme, jo viņi nodrošina iespēju strādāt arī mazajām saimniecībām. Valstij vajadzētu kooperatīvus atbalstīt pēc iespējas vairāk, jo tas garantē gan reģionālo attīstību, gan uzlabo ārējās tirdzniecības bilanci - lauksaimnieki strādā pasaules tirgū. Pateicoties kooperatīvu darbībai, novadā izveidojusies industriālā zona.

Kad vadzis lūst, zemnieki apvienojas

Durbes novada zemnieku kooperatīvi *Durbes grauds* un *Dzēse* ir pierādījuši, ka kooperācija ir ļoti laba iespēja turēties pret lielo lauksaimniecības produktu pārstrādātāju diktātam.

Abu kooperatīvu pirmsākumos bijis viens iemesls – zemnieku izmīsums par zemajām graudu un piena cenām, vēlme par sarazoto gūt godīgu samaksu.

Pārdod uz ārzemēm

Kooperatīvs *Durbes grauds* dibināts 2003. gadā, nodarbojas ar graudu sagatavošanu un tirgošanu, kā arī nodrošina biedriem lauksaimniecības izejvielas – mēslojumu, sēklu un augu aizsardzības līdzekļus. Biedri tiek kreditēti, norēķināti var arī ar graudiem. Kooperatīvā iesaistījās saimniecības ar vidējo zemes platību 100 hektāru, bet kāds dalībnieks graudus audzē piecos hektāros.

Viens no kooperatīva biedriem un arī valdes loceklis ir rudbārznieks Ainars Pijekis. Viņš atzīst: „Ja nebūtu kooperatīva, mūs, zemniekus, mīcītu no visām pusēm. Tagad paši lemjam, paši domājam, kā dabūt labāku cenu, kā attīstīties. Tas ir mūsu uzņēmums. Līdz šim ar kooperatīvu esmu apmierināts.”

Lielākā daļa graudu tiek pārdota ārzemēs. Iekšzemes tirgū paliek mazāk par ceturto daļu. Lai no komplektētu vajadzīgo daudzumu, kooperatīvs sadarbojas ar citiem. „Kādreiz bija divi graudu iepircēji – Rīgas dzirnavnieks un Dobeles dzirnavnieks. Cik viņi gribēja, tik par graudiem maksāja. Mērs bija pilns, kad Dobeles dzirnavnieks sezonas laikā iepirka no zemniekiem graudus pēc mazāksolīšanas principa – ņēma no tiem, kuri mazāk prasīja. Tad sāka dibināties kooperatīvi. Radās iespēja pašiem savākt vajadzīgo graudu daudzumu un piedalīties Eiropas tirgū. Līdz ar to kooperatīvi liek cenas paaugstināt lielajiem iekšzemes graudu uzpircējiem. Tas dod labumu arī tiem zemniekiem, kuri nav kooperatīvā.”

Strauja izaugsme

Durbes grauda vadītājs Sandris Bēča atceras, ka sākušies ar rapsi. Uzreiz sapratuši, ka tā lieta iet. „Jau nākamajā gadā ņēmām 60 000 latu kredītu, ar Eiropas Savienības atbalstu uzbūvējām jaunu kalti, kā tobrīd šķīta, ar milzīgu jaudu – 15 tonnas stundā. Vēl pēc gada jau bija par mazu, un kredīts

„Lielie piena pārstrādātāji un zemnieki runā dažādās valodās. Par tādu cenu, kā viņi grib, mēs savu pienu nedosim,” saka kooperatīva *Dzēse* valdes priekšsēdis Māris Petrēvics.

Kooperatīva *Durbes grauds* vadītājs Sandris Bēča atklāj, ka 2010. gada deviņos mēnešos uzņēmuma apgrozījums bijis vairāk nekā divi miljoni latu.

bija atdots. Nolēmām taisīt lielu lēcieni. 2008. gadā tapa šis projekts – viens no lielākajiem Kurzemē. Banka iedeva naudiņu – ap pusotru miljonu eiro, un iestājās krīze.”

Viņš piebilst, ka apmēram 280 000 latu ir Eiropas nauda, kaltes jauda ir 56 tonnas stundā. „Pēc projekta mums paredzēta vēl viena torņu rinda. Par savu naudu negribam to būvēt, skatīsimies, ko bankas piedāvās,” saka S.Bēča.

Katru gadu kooperatīvs veic investīcijas. Šogad piesaistot Eiropas naudu, nopirkta graudu paraugu ņemšanas ierīce un laboratorijas piederumi.

Ar cenu apmierināti

Kooperatīva dalībnieku skaits šogad palielinājies par 18, pavisam ir 82 biedri no Dienvidkurzemes. Kooperatīvs pakalpojumus sniedz savējiem un necenšas piesaistīt jaunus biedrus. Iestāšanās maksa ir 50 latu, katram biedram jāpieder vienai tpašuma daļai – pajai, kas kalpo arī kā graudu kvota. Jo vairāk graudu, jo lielāka kvota vajadzīga.

„Kooperatīva biedri šogad ar graudu cenu ir ļoti apmierināti, jo raža un kvalitāte bija laba. Veiksmīgi noslēgti līgumi. Saviem biedriem šogad varēsīm maksāt 120 – 140 latu,” stāsta S.Bēča un skaidro, ka sezonas sākumā graudiem tiek noteikta minimālā cena. Šogad tā miežiem bija Ls 80, lopbarības kviešiem – Ls 90, pārtikas kviešiem – Ls 100. Tā ir garantētā samaksa. Sezonas laikā tiek meklēts, kur izdevīgāk graudus pārdot.

Ja tas izdodas veiksmīgi, zemniekiem līdz gada beigām tiek samaksāta starpība. Šogad bija jauna sistēma, kad varēja cenas fiksēt gan pirms ražas, gan ražas laikā. „Mēs cenu nenosakām, to dara Eiropas biržas un iekšzemes pircēji,” viņš teic. Par pārstrādi kooperatīvs pagaidām nedomā.

Nodrošina stabilitāti

Kooperatīvā *Dzēse* 1997. gadā apvienojās 17 zemnieku saimniecību. Šobrīd no Kuldīgas, Alsungas un Skrundas novada tajā ir ap 30 biedru. Viens no viņiem ir snēpnieks Guntars Štāls, viņš uzsver, ka ar kooperatīvu ir apmierināts: „Kopš iestājās *Dzēse*, mana saimniecība attīstās, izmantoju iespējas pietiekties Eiropas projektiem, jo ir garantēta samaksa un stabilitāte. Maksā laikā, cena pieņem ir laba un nelēkā kā citur. Citiem iepircējiem tā vasarā un ziemā var ļoti atšķirties. Kooperatīvs apgādā ar slaukšanas aparātu rezerves daļām, līdzekļiem piena trauku mazgāšanai. Var iestāties krājaizdevu sabiedrībā un dabūt kredītu.”

Piens tiek lietuviešiem

Dzēses valdes priekšsēdis Māris Petrēvics informē, ka kooperatīvs savāc 50 tonnu piena dienā, kas pēc tam tiek pārdots lietuviešu ražotājiem: „Ja Latvijā mūs lamā, Lietuvā ar mums runā un novērtē mūsu piena kvalitāti.” Viņš uzsver, ka kvalitātei kooperatīvs pievērš lielu uzmanību un tās dēļ ar dažu labu zemnieku sadarbība nav turpinājusies. Ar 10 mazāka gaba-

rta piena mašīnām iespējams iebraukt lauku sētās, kur ir tikai dažas gotiņas: „Šādi palīdzam vismaz dažus gadus nopelnīt iztikas līdzekļus mazajiem zemniekiem.”

Vidējais govju skaits kooperatīvā biedriem ir 20 – 30. Šobrīd sabiedrībā ir 270 biedru, kuri 2010. gada desmit mēnešos pārdevuši 11,7 tūkstošus tonnu piena.

„Mēs maksājam šobrīd augstāko iespējamo cenu: 19,5–20 santīmu par litru. Ir cerība, ka šogad to izdosies noturēt un varbūt pat nedaudz celt,” saka M.Petrēvics.

Cer uz pārstrādi

Dzēse par Eiropas naudu šogad tapusi mazgātava nelielajam piena mašīnām, bet kooperatīvam ir iecerētas par daudz lielāku investīciju piesaisti. Kopīgi ar lielākajiem Latvijas zemnieku kooperatīviem *Trikāta KS* un *Piena partneri KS* ir domāts celt pārstrādes uzņēmumu netālu no Rīgas, pēc visoptimistiskākā scenārija tas notiktu 2012. gadā.

Pārstrādes uzņēmums dos iespēju zemniekiem papildus nopelnīt: „Esam iecerējuši ražot iebiezināto pienu un industriālo jeb bezzīmola sieru, ko šobrīd nav problēmu eksportēt. Mēs ceram, ka pievienotā vērtība, ko panāksim pārstrādē, atspoguļosies piena cenā zemniekiem. Nevienš cits par viņiem negādās. Piena ir mūsu, mēs varam ar to darīt, ko gribam.” Līdz 17. decembrim projekts jāizskata Lauku atbalsta dienestā.

Iveta Grīniņa
Mōdra Rubēpa foto

Kuldīgai vajag vairāk simtlatnieku

Kārtējā Kuldīgas novada pagastu pārvalžu vadītāju sanāksmē pagājušonedēļ pašvaldības attīstības pārvaldes vadītāja Agnese Buka lūdza novembrim piešķirt 32 simtlatu programmas vietas atstāt Kuldīgai.

Pārvalžu vadītāji ar to bija mierā, jo *simtlatnieku* skaits nekur netiek samazināts, tie, kuri pieņemti, turpinās strādāt. Programma turpināsies arī nākamgad. „Mēs pieprasīsim tikpat vietu, cik bija šogad,”

solīja A.Buka. Pārsūdzēts iepirkums inventāra iegādei. „Nav izvērtēta inventāram paredzētā nauda. Tā nepazudīs, to pieprasīsim nākamajam gadam. Bet ko darīsim ziemā, kad cilvēkiem vajadzēs inventāru? Par savu naudu to neesam gatavi pirkt, tam budžetā nav naudas,” skaidroja pārvaldes vadītāja.

Meklē pieredzējušas šuvējas

Domes priekšsēde Inga Bērziņa aicināja pagastos meklēt šuvējas ar

pieredzi, jo uzņēmuma *Lauma Lingerie* Kuldīgas ceļā paredzēts paplašināt ražošanu. Uzņēmumam vajadzīgas prasmīgas darbinieces, kuras spētu izpildīt kvalitātes prasības. Sanāksmē tika runāts par to, ka pagastos jāpārslēdz līgumi par zemes lietošanas tiesībām tiem nomātājiem, kuri līdz likumā noteiktajam termiņam zemi nav izpirkuši.

Aprēķinās jaunu īres maksu

Noteikta jauna kārtība, pēc kuras

jāaprēķina īres maksa pašvaldības dzīvokļos. Katrai mājai tā tiks rēķināta atsevišķi pēc noteiktas shēmas, ņemot vērā ēkas celšanas gadu, tehnisko stāvokli, apsaimniekošanas izmaksas, ūrnieku un pašvaldības ieguldījumu u.c.

No pārvalžu vadītājiem izskanēja lūgums informēt pagasta pārvaldi par iesniegumiem, kas tiek saņemti novada domē un attiecas uz konkrēto pagastu.

Iveta Grīniņa

Kooperatīvā — lētāk, drošāk, izdevīgāk

TAMĀRA KĻAVIŅA

“Zemniekam pašam tiesības izlemt, ko ar saražoto darīt, bet apvienojoties rezultāts būs labāks,” uzsvēra piensaimnieku kooperatīva *Dzēse* vadītājs Māris Petrēvics.

Žurnālistu grupa uz Durbes novadu brauca izzināt, kā izveidojusies un ko zemnieku labā dara *Dzēse* un otrs kooperatīvs *Durbes grauds*. Abi apvieno ne tikai sava novada, bet arī pārnovadu zemniekus un uzkrājuši lielu pieredzi. Latvijā patlaban ir gandrīz 100 lauksaimnieku kooperatīvu, to biedri ir vairāk nekā 8000 zemnieku saimniecību.

Jo vairāk ir, jo vairāk vajag

Durbes graudu izveidoja pirms 7 gadiem no nulles, kad 11 saimniecību īpašnieki vēlējās kopīgi atrast pēc iespējas izdevīgākas graudu realizācijas iespējas. Sākumā nomājuši nelielu graudu kalti, kopā pārdeva rāpša ražu. Tad ar ES atbalstu uzbūvēja jaunu kalti, stundā varēja izkaltēt 15 tonnu. Uzdrīkstēšanās ņēmt lielu kredītu šķita pārdrošība. Bet biedru skaits auga, un auga arī vajadzības. 2008. gadā isi pirms finanšu krīzes uz laukuma purvainā vietā uzbūvēja jaunu labības pirmapstrādes kompleksu. Torņu ietilpība — 10 tūkstoši kubikmetru, kaltes jauda — 54 tonnas stundā.

“Bet arī šis komplekss ir par mazu, vajadzētu paplašināt dubultīgi, jo šogad biedru skaits pieaudzis par vēl 18 un jau ir 82. Jaunus nemeklējam, piesakās paši,” kooperatīva vadītāju **SANDRI BĒCU** vairs nebiedē doma par nākamajiem lielajiem darbiem. Par turpmākām investīcijām spriediņot visi kooperatīva biedri, varbūt nolems ieguldīt savus līdzekļus un kredītu nememt.

Šogad par kooperatīva naudu nopirkta paraugu ņemšanas un laboratorijas iekārta. Visu gadu strādā seši cilvēki, sezonā vēl divi palīgstrādnieki. Tomēr mērķis neesot radīt jaunus darbavietas, jo jāstrādā tik ekonomiski, lai pēc iespējas vairāk labuma no kooperācijas ir zemniekiem. Šogad izdevies noslēgt izdevīgus graudu pārdošanas līgumus. Sezonas sākumā nosaka labības iepirkuma sākmcenu, un, kad visa pārdota, aprē-

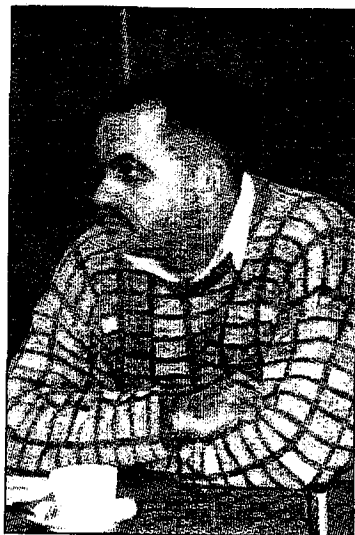

FOTO — TAMĀRA KĻAVIŅA

MĀRIS PETRĒVICS skaidro, ka *Dzēse* kopā ar citiem piensaimnieku kooperatīviem vēlas, lai zemniekiem piederētu savs pārstrādes uzņēmums.

ķina un zemniekiem piemaksā starpību. *Durbes grauds* Latvijas uzņēmumiem realizē aptuveni ceturto daļu kooperatīva biedru ražas, pārējo ved uz Liepājas vai Ventpils ostu eksportam.

Sadarboties spiež slikti laiki

“Kooperatīvi veidojas, ja ir vissmagākie apstākļi. Kad *Dobeles dzirnavnieks* sāka iepirkt graudus par iespējami zemāko piedāvāto cenu, zemnieki sāka domāt par sadarbību, lai nebūtu atkarīgi no pārstrādes uzņēmumiem,” sacīja Sandis Bēca. “Tagad spējam izaudzēt un sagatavot tik daudz graudu, lai veiksmīgi piedalītos labības tirgū. Šogad pirmapstrāde veikta 14 750 tonnām graudu. Jau esam konkurenti citiem labības pircējiem, tie vairs nevar neierobežoti dzīvot uz graudaudzētāju rēķina.”

Durbes grauda vadītājs uzsvēra: katrs dara savu darbu. Zemnieks sēj, izaudzē, nokul, kooperatīvs tīra, žāvē un atrod visizdevīgāko realizācijas vietu. “Ka no kopīgas rīcības ir labums katram, pierāda biedru skaita pieaugums,” sacīja S. Bēca. “Spēcīgas lielas saimniecības pašas spēj izde-

SANDRIS BĒCA, *Durbes grauda* vadītājs, spriež, ka pieprasījums pēc pakalpojumiem kārtējo reizi pārsniedzis iespējas. Jābūvējas.

vīgi pārdot labību, tām ražas apjoms liels, bet vidējām un mazām sadarbība ļoti vajadzīga, un pie mums tā attaisnojusies.”

Dzēse un tās vadītājs mūsupuses zemniekiem pazīstams ne tikai no zemnieku protesta akcijām pie Saldus un Rīgā. Daudzi ir *Dzēses* biedri un tai pārdod pienu. **MĀRIS PETRĒVICS** uzsvēra: “Kad zemniekiem klājas puslīdz cišami, viņi vienatnē jūtas diezgan labi. Bet pirms 13 gadiem, kad par litru piena maksāja vien 4 — 5 santimus, pa vienam nevarēja ietekmēt neko. 17 zemnieksaimniecību īpašnieki izlēma: tā turpināties nevar, jāveido sava piena savākšanas sistēma, un pašiem jāatrod izdevīgākā pārdošanas vieta. Tagad *Dzēse* pienu savāc 12 maršrutos no Liepājas līdz pat Jelgavai un Bauskai un ved pārdot, kur izdevīgāk zemniekiem, — Lietuvas piena pārstrādes kompānijai *Pieno žvaigzdes*. Lietuvieši par labu pienu maksā vairāk, nekā var saņemt lielos piena pārstrādes uzņēmumos Latvijā. *Dzēse* ir 270 biedru, to skaits pēdējos gados nostabilizējies.”

Pirms diviem gadiem tā kopā ar kooperatīvām sabiedrībām *Trikāta* un *Piena partneri* izveidoja pilnsabiedrību *Latvijas piensaimnieks* lielu projektu īstenošanai. Tuvākais — zemniekiem piederēja jauna piena pārstrādes uzņēmuma būvniecība. Eiropas naudas piesaistei pilnsabiedrība raksta būvniecības ekonomisko pamatojumu iesniegšanai Zemkopības ministrijā līdz 17. decembrim.

Kādēļ vajadzīgs vēl viens

piena kombināts, ja Latvijā to ir par daudz un jaudas netiek izmantotas? Māris Petrēvics minēja, ka to lielākā daļa pieder vienam vai pāris īpašniekiem, kā mērķis ir vairāk nopelnīt sev un peļņā ne ar vienu nedalīties. Ja uzņēmums piederēs zemniekiem, kā ir Rietumeiropā, viņi paši būs saimnieki un iegūs labumu. Jau esošus pārstrādes uzņēmumus tāpat zemniekiem neatdos, bet to pārdošanas cena ir nesamērīgi augsta. Atliek būvēt jaunu.

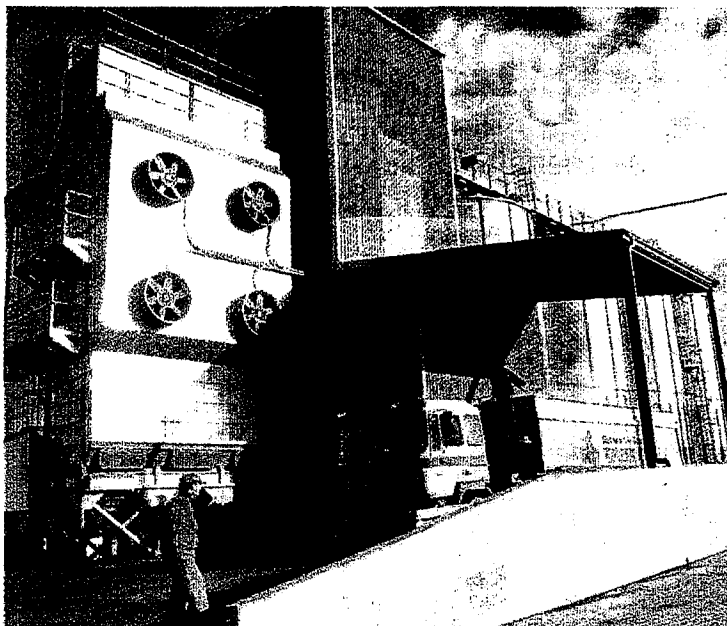
Daļu rūpju uzņemas kooperatīvs

“Produkciju galvenokārt paredzēts eksportēt, daļu realizēsim Latvijā. Būs nodokļi valstij un labums zemniekiem, kas ražo pienu,” uzsvēra *Dzēses* vadītājs. “Uzņēmumam vieta vēl nav izvēlēta, bet visticamāk, varētu būt Latvijas vidienē, plānotā jauda — līdz 250 tonnām pārstrādāta piena dienā (*Dzēse* dienā savāc ap 50t).”

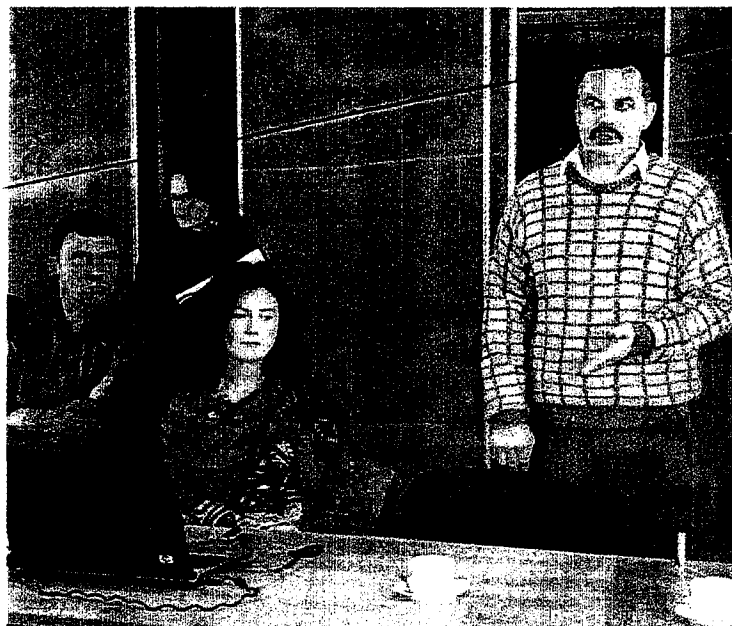
Pašreizējais kooperatīva lepnums — jauna automazgātava kādreizējo mehānisko darbnīcu teritorijā. Tā būs pabeigta decembrī un varēs izmazgāt pienmašīnu cisternas, ko līdz šim darīja zem klajas debess. Citādi bāze netikšot paplašināta, jo nav vajadzības. Pienu savāc cisternās un pārsūknē lielākās vešanai uz Lietuvu.

Visprecīzāk kooperatīva lietderību pamatoja Durbes novada domes priekšsēdētājs Andrejs Radzevičs (viņš ir arī *Durbes grauda* biedrs): “Abos kooperatīvos ir dažādu lielu būtu pārtraukusi ražošanu. Kooperatīvs palīdz nelielām saimniecībām turpināt darbu, katrai ekonomēt.”

Dažreiz dzirdu, ka mazām saimniecībām jāizput. Bet par saimniekošanu noteicējs ir zemnieks pats. Ja, sadarboties ar citiem, spēj pastāvēt, nedosies prom no laukiem. Ir lētāk kopīgi iegādāties lauksaimniecības ķīmiju, sēklu, minerālmēslus. Piemēram, man nav jābraukā uz dažādām vietām, kooperatīvā pasūtu, un vajadzīgo par visizdevīgāko cenu atved uz saimniecību. Tepat pārdodu labību. Kaut gan kopīgi jāsedz kooperatīva darbības izdevumi, tomēr tie ir mazāki nekā, ja visu darītu un visur brauktu pats, turklāt ne katreiz atrodot izdevīgāko piedāvājumu.”

GRAUDU KRAVA no "Durbes grauda" dosies uz ostu. Pirms diviem gadiem uzslieto torņu jau kļūst par maz, lai apkalpotu visu iespējamo daudzumu. FOTO - DAINIS GELZIS

PAR KOOPERĀCIJAS PRIEKŠROCĪBĀM zina stāstīt LPKS "Durbes grauds" valdes priekšsēdētājs Sandris Bēča (no kreisās), PKS "Dzēse" izpildītore Agrita Šēnberga un vadītājs Māris Petrēvics.

Kooperācija joprojām modē

♦ Durbes novada kooperatīvos – "Durbes graudā" un "Dzēsē" – lolo arvien jaunas ieceres un kaldina lielus plānus

ANITA PLATAČE

Viens no sekmīgas saimniecības variantiem, īpaši grūtos ekonomiskajos apstākļos, ir kooperācija. Durbes novadā darbojas divi kooperatīvi – graudu un rapša audzētāju "Durbes grauds" un piensaimnieku "Dzēse". Veiksmes atslēdzina abiem viena – nemīlīga attīstība.

Arvien par mazu

Dibināt "Durbes graudu" 11 domubiedrus pamudinājusi Latvijas graudu iepircēju rīcība – maksāt pašu uzstādīto cenu. Piemēram, AS "Dobeles dzirnavnieks" sezonas laikā izsludinājusi mazāksolīšanas principu.

Valdes priekšsēdētājs Sandris Bēča atminas, ka sākumā no viena biedra iznomāts šķūnis, no otra – maza graudu kalte, no trešā nācis darbaspēks. Nākamajā gadā par ES fondu naudu iegādāta kalte ar, kā pašiem šķitīs, milzu jaudu – 15 tonnas stundā. Jau nākamajā gadā jauda bijusi par mazu un 60 tūkstošu latu kredīts bankai atdots. "Cilvēki noticeja šai idejai, un process aizgāja," stāsta S. Bēča. Tad "taisījām lielu lēcieni", un 2008. gadā tapušais jaunais komplekss ir viens no lielākajiem Kurzemē. Tā būvniecībai no bankas paņemts aptuveni 1,5 miljonu eiro kredīts, veiksmīga bijusi sadarbība ar būvfirma.

Kompleksa ietilpība ir 10 tūkstoši kubikmetru, pieņemšanas jauda – 120 tonnas stundā, kaltes jauda – 56 tonnas stundā. Taču – "šogad atkal viss ir par mazu, vajag vēl vienu tādū". S. Bēča plāno, ka

varētu tapt otrā torņu rinda, bet kooperatīva kopsapulcei vēl jālemj – mēģināt dabūt kredītu vai ieguldīt savu naudu.

Risku uzņemas paši

Visos septiņos pastāvēšanas gados kooperatīvs veicis investīcijas, uzsvēr S. Bēča. Šogad iegādātas iekārtas graudu paraugu ņemšanai un laboratorijai, paplašināts asfalta laukums.

Kooperatīva biedru skaits no visas Lejaskurzemes katru gadu palielinās. "Tas notiek, neskatoties, ka netiek veikta nekāda aģitācija un reklāma," norāda vadītājs. "Durbes graudā" pastāvīgi strādā seši darbinieki, sezonā – vēl divi palīgstrādnieki.

Ar šāgada cenām kooperatīva biedri esot apmierināti. Pērn "Durbes grauds" par lopbarības graudu tonnu samaksājis 80–90 (citi 40–50), šogad 120–140 latu. Graudus pārsvārā eksportē, rapsi realizē LPKS "Latraps" un SLA "Bio-Venta".

"Kooperatīvs nav tendēts gūt peļņu sev, bet īpašniekiem."

SANDRIS BĒČA

"Kooperatīvi ir konkurence iekšzemes lielajiem graudu uzpircējiem, kas ir spiesti turēties līdz ar cenām. Līdz ar to labums arī zemniekiem, kuri nav kooperatīva biedri," norāda S. Bēča.

Smagajos periodos ar kooperēšanos ir vieglāk izdzīvot, īpaši mazajiem zemniekiem. Taču arī biedriem ir izvēle – kulumu realizēt kooperatīvā vai individuāli. Pēdējo

variantu dažkārt izvēloties spēcīgākie saimniekotāji un tā gan vinnējot, gan zaudējot. "Katrs pats uzņemas risku," saka S. Bēča.

"Mans darbs kā vadītājam ir nodrošināt, lai piensaimnieki varētu strādāt. Jāļauj viņiem strādāt tik ilgi, cik viņi paši grib. Kooperatīvs viņiem dod stabilitāti un drošību piena realizācijā."

MĀRIS PETRĒVICIS

Labš plens – laba cena

1997. gadā grima AS "Kurzemes piens", maksāja četrus līdz sešus santimus par litru, un mūsu potenciālajiem biedriem nebija, kur likties, pirmsākumu atminas "Dzēses" valdes priekšsēdētājs Māris Petrēvics. 17 zemnieki sadūsojušies un nodibinājuši kooperatīvu. Ar vienu "gaziku" pēc piena braukuši divas reizes dienā, veduši uz SLA "Rīgas piensaimnieks" un cenā tikuši līdz 11 santimējiem.

Kopš 2000. gada vērojama kooperatīva dinamiska augšana, taču joprojām brauc ar "gazikiem" pie mazajiem zemniekiem. "Daudzi strādā tikai tāpēc, ka no viņiem vēl joprojām pienu savāc," uzskata M. Petrēvics. Lielie kooperatīvi tā nedarot, arī uz vidējām saimniecībām ne katrs pienu iepircējs gribot braukt.

"Man saka: ko tu moci cilvēkus,

viņi jau sen būtu beiguši. Mans darbs kā vadītājam ir nodrošināt, lai viņi varētu strādāt. Kad viņi beigs, to izlems paši. Jāļauj viņiem strādāt tik ilgi, cik viņi paši grib. Kooperatīvs viņiem nodrošina stabilitāti un drošību piena realizācijā," pauz vadītājs.

Par kooperatīvā saņemamo piena cenu M. Petrēvics saka: augstākā no šajā brīdī iespējamajām. Šogad piensaimnieki atkopjoties un, eksportējot pienu uz Lietuvu, par tā kilogramu saņem 19,5–20 santimus. "Piedāvājam viņiem labu pienu, viņi mums – labu cenu."

Nems nesamaksāto daļu

"Ir nepieciešama nākamā fāze – kooperatīvu apvienošanās," uzskata M. Petrēvics.

"Kursas Laiks" jau rakstījis, ka "Dzēse" kopā ar kooperatīvu "Triekāta KS" un SLA "Piens partneri" ir izveidojusi pilnsabiedrību "Latvijas piensaimnieks" un gatavojas sava pārstrādes uzņēmuma celtniecībai.

17. decembrī Lauku atbalsta dienestā ir jāiesniedz vizmāz tā ekonomiskais projekts.

"Kāpēc jums vajag pārstrādi, mums tās ir pāri galvai," esot jāuzklausā kooperatori. "Bet pasakiet, cik no tās pieder zemniekiem? Piens īpašnieki esam mēs un drīkstam ar to darīt, ko gribam," uzsvēr M. Petrēvics. Daudz kārt braucot pēc pieredzes uz ārzemēm, gūta palīdzību: tas attaisnojas. "Latvijas ekonomikā tas ir, ko vajag. Nodokļi paliks šeit."

Pārstrādes uzņēmuma konkrētā atrašanās vieta vēl nav zināma, bet

tas noteikti būšot Latvijas vidusdaļā. Galvenā problēma – tam vajadzētu būt pie jau esošām attīrīšanas iekārtām. Savukārt kāda jau esošā uzņēmuma pirkšana prasītu daudz lielāku summu nekā jauna būvniecība.

M. Petrēvics ir pārliecināts, ka kopējām projektam ir jābūt lielam. "Dzēses" piensums būšot piektā daļa – 50 tonnas no kopā plānotajām 250 tonnām dienā. Pirmsākumā jaunais uzņēmums orientēšoties uz industriālo produktu – iebiezināto pienu un sieru, ko pārdot caur biržu neesot nekādu problēmu. Attīstoties tas, protams, cerot uz zīmola produktiem.

Kooperatori arī turpmāk sagaida ieceres bremzēšanu un pretspāru no esošo kombinātu vadītāju puses. "Mēs pretendējam uz to zemniekiem nesamaksātās piena cenas daļu, ko pārstrādes īpašnieki katru gadu saņem dividendēs," norāda M. Petrēvics. ♦

UZZINĀI!

♦ LPKS "Durbes grauds" dibināta 2003. gadā, biedru skaits – 82, apgrozījums 2009. gadā – 17,2 miljoni latu.

♦ PKS "Dzēse" dibināta 1997. gadā, biedru skaits – 270, apgrozījums 2009. gadā – trīs miljoni latu.

Kooperācija – zāles

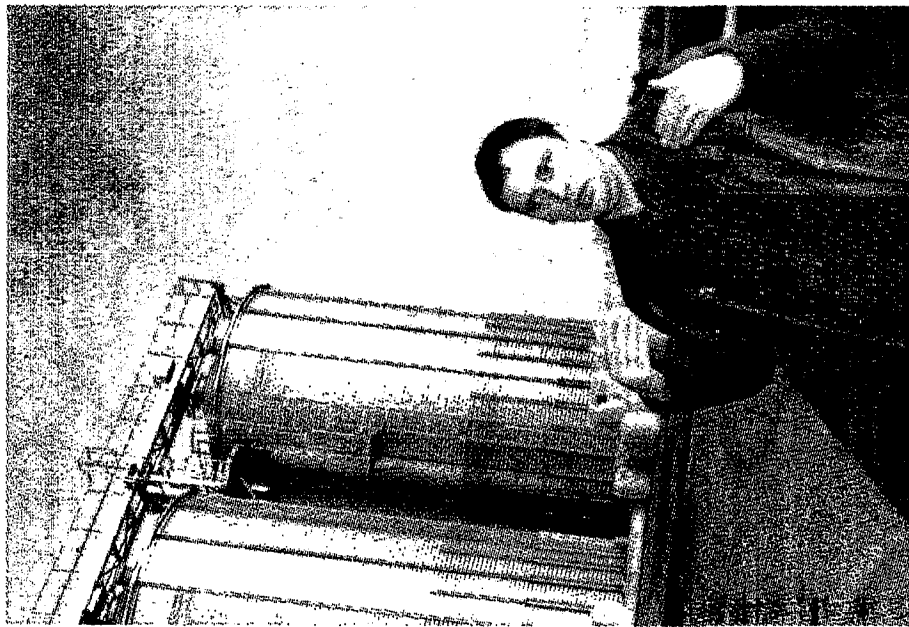
Kurzemē attīsta kooperāciju un zemi apsaimnieko paši

ULDIS GRAUDIŅŠ

Divas lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības (LPKS) – "Dzēse" un "Durbes grauds" – Durbes novadā nodrošinājušas gan drīz visu lauksaimniecībā izmantojamās zemes apstrādi, tās neizpārdošanu citu valstu uzņēmējiem un izvairīšanos no lauksaimnieku maksātnespējas.

Darbojas arī kā banka

1997. gadā izveidotajā piena ražotāju LPKS "Dzēse" patlaban ir 270 biedri, kas pieteikušies uz vienu piekt-daļu jaunajā piena pārstrādes uzņēmumā, ko ar ES naudas atbalstu iecerējuši būvēt lauku saimnieki. Pirms sešiem gadiem 20 kooperatīva biedri izveidoja savu "banku" – kooperatīvo krājizdevu sabiedrību (KKS) "Dzēse plus", kurā patlaban ir 170 biedri (KKS saskaņā ar likumu var iestāties vien "Dzēses" biedri un ģimenes locekļi). "Bija izveidojusies situācija, ka pien-saimnieku kooperatīva biedri nereti aizņēmas naudu no kooperatīva. Tas nelikās korekti pret citiem kooperatīva biedriem, jo naudu kooperatīvam bija jāaizņemas bankā. Šā iemesla dēļ mēs izveidojam paši savu finanšu koopera-

VALDA SEMJONOVA FOTO

LPKS "Durbes grauds" valdes priekšsēdētājs Sandris Bēča: "Pirms diviem gadiem uzbūvētais graudu pirmapstrādes komplekss ar 7100 tonnu jaudu kooperatīvam, kura biedri apsaimnieko 8000 hektārus lauksaimniecības zemi, patlaban kļuvis par mazu. Vērtējam iespēju būtēt jaunu kompleksu."

■ UZZIŅA

SVARĪGĀKIE KOOPERATĪVU DARBĪBAS PRINCĪPI:

- kooperatīvs pieder pašiem lauksaimniekiem,
- saimnieki paši var kontrolēt kooperatīva darbību,
- par biedru var kļūt ikviens cilvēks, kas piekrīt kooperatīva statūtiem,
- visas naudas izmaksas un ienākumus sadala starp kooperatīva biedriem.

tīvu," norāda "Dzēses plusa" valdes priekšsēdētājs Māris Petričs. "Dzēse plus" aizdod naudu un pieņem noguldījumus tikai no saviem biedriem, citus kredītiestāžu pakalpojumus nepieņem. Patlaban ir izsniegti 167 aizdevumi aptuveni Ls 140 000 vērtībā. Maksimālā aizdevuma summa ir Ls 6000, termiņš – trīs gadi, bet aizdevuma procentu likme – 10% gadā. "Cilvēki naudu visvairāk aizņemas sadzīves lietu, zāļu un arī lauksaimniecībā izmantojamu lietu pirku-mam vai līdzmaksājumiem,

norāda M. Petričs. Viņš atzīst – KKS pašu kapitāls ir Ls 40 000, aizdevumiem tiek izmantota arī Hipotēku bankas uz vispārējiem nosacījumiem piešķirtā Ls 100 000 liela kredītlīnija. "Šā brīža situācijā naudu depozitnoguldījumā krājizdevu sabiedrībā glabā vien nedaudzi saimnieki. Pieprasījums pēc aizdevumiem ir tik liels, ka vajadzētu vēl 100 000 latu lielu kredītlīniju," tā M. Petričs. KKS grāmatvede Sandra Vasermane norāda – retajos gadījumos, kad kooperatīva biedrs nevar laika samaksāt aizņēmuma maksājumu, viņa vietā to veic "Dzēse". "Kārtība ir tāda, ka cilvēki kredītmaksājumus nemaz neveic – viņiem tos atskaita no saņemtās piena naudas. Arkārtas situācijā kooperatīvs palīdz norēķināties," tā S. Vasermane.

Labums novadam un valstij

Durbes novadā vismaz katrs desmitais no aptuveni 3500 šā novada cilvēkiem darbojas kādā kooperatīvā. Jautāts par labumu, ko LPKS dod novadam, Durbes novada padomes priekšsēdētājs Andrejs Radzevičs (viņš arī kooperatīva "Durbes grauds" biedrs) norāda: "Mūsu novadā tikpat kā nav neizmanto-

tu lauksaimniecības zemi. Tātad pavasarī nav arī kūlas ugunsgrēku. Kooperatīvi izmanto novadam piederošas telpas. Zemes īpašumu darījumi notiek starp pašu cilvēkiem, novadā ir vien divi liel-saimnieki no citām valstīm, tostarp viens no viņiem ir labi integrējis latviešu sabiedrībā. Svarīgi arī, ka kooperatīvu biedri parasti nebankrotē."

LPKS "Dzēse" vadītājs norāda – šā kooperatīva biedri vienmēr saņem valstī visaugstāko maksāto piena cenu. Arī patlaban, kad Latvija tā ir vidēji vairāk nekā 17 santīmi, "Dzēses" biedri par kilogramu pārdo tā piena saņem 19,5 – 20 santīmus. Turklāt neatkarīgi no pārdo tā piena daudzuma.

Abas LPKS aktivizimanto ES fondu naudas atbalstu ražošanas modernizācijai, kas ļauj darboties aizvien saimnieciskāk. "Durbes grauds" visu gadu algo sešus, "Dzēse" devīppadsmit, bet "Dzēse plus" – divus darbiniekus.

Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācijas izpilddirektore Linda Bille norāda uz aizvien pieaugošo biedru skaitu LPKS. Viņa uzsver – nepieciešamas informācijas dēļ daudzi saimnieki arī patlaban nesaprot, kas ir kooperācija un ko tas nozīmē reālajā dzīvē.

04.11.2010 Latvijas Aizīde

NRA 08.11.2010

Jēru eksports četrkāršojies

Izve STEINFELDE, tālr. 6786813

Lai gan jēru pārdošana ārpus Latvijas robežām apjoma ziņā nav salīdzināma ar kokmateriālu eksportu, daļai zemnieku un piemājas saimniecību Latvijā tas ir nozīmīgs ieņēmumu avots. Lauksaimniecības kooperatīvam *Latvijas aita* trīs gadu laikā jēru eksporta apjomu izdevies četrkāršot.

Ilūkstes novada Eglaines lauku saimniecības *Griezes* īpašniece Vanda Krastiņa ar aitkopību nodarbojas kopš 2002. gada, kad savu ar finansēm saistītu nodarbošanos Rigā nomainīja pret lauku klusumu un neizbraucamiem ceļiem. Saimniekošanai laukos viņa kopā ar dzīvesbiedru Jevgeņiju Okupu sāka ar 27 aitu ganāmpulku, kas šobrīd pieaudzis septiņkārt. *Griezēs* ir aptuveni 200 aitu, tai skaitā 120 aitu mātes un Latvijā labākais ģenētiskais vaislinieks Sīmanis, kurš sver gandrīz 147 kilogramus.

Novērošanas kamera un vēja ģenerators

Finanšu zināšanas Vanda Krastiņa izmanto arī aitkopības biznesā. «Es arī citiem zemniekiem mācu, ka nav māka ieguldīt lielus līdzekļus attīstībā un tad cerēt uz atdevi. Pirms kaut ko darīt, jāizdomā, kā panākt maksimālu efektu ar minimālu ieguldījumu, un tas attiecas gan uz finansēm, gan arī uz darba organizāciju,» savu veiksmes formulu atklāj V. Krastiņa.

Aitu novietnē ir uzstādīta video novērošanas kamera. Saimniece uzsver, ka tā nav luksusprece, bet nepieciešamība. «Laikā, kad dzimst jēri, videonovērošanas sistēma ir milzīgs atspazs. Mēs varam sekot līdzi tam, kas notiek kūti, neizejot no mājas. Ja nebūtu šādas iekārtas, mums vajadzētu naktī vairākas reizes celties augšā un doties uz kūti lūkot, vai nav sākušas radības un vai nav vajadzīga palīdzība,» stāstīja V. Krastiņa.

Arī vēja ģenerators uzstādīšana bija nepieciešamības diktēta vajadzība, nevis mīrkļa kaprīze. «Agrāk mēs nekad nevarējām būt droši, vai elektrība nepazudīs, un saspringti gaidījām, kad tā atkal parādīsies. Mēs nevarām atļauties palikt bez elektrības, jo daudzas sistēmas, piemēram, aitu dzirdināšanas sistēma, tiek darbinātas ar elektrību. Bet, tā kā ar *Latvenergo* nevarējām vienoties par abpusēji pieņemamu variantu, nopirkām vēja ģeneratoru,» stāstīja V. Krastiņa. Šobrīd saimniecībā tiek izmantota gan *Latvenergo* piegādātā, gan vēja radītā enerģija. Pārdot vēja saražoto elektrību *Latvenergo* eglainieši

FOTO: IRE STRAUMINA, BFA

VEIKSMES FORMULA. Eglaines lauku saimniecības *Griezes* īpašniece un kooperatīva *Latvijas aita* vadītāja Vanda Krastiņa zemniekiem iesaka iemācīties saimniekot tā, lai ar minimāliem ieguldījumiem sasniegtu maksimālu rezultātu

vēl nav sasparojušies, bet, zinot V. Krastiņas uzņēmību, tas ir tikai laika jautājums.

Līdztekus augstām tehnoloģijām *Griezēs* izskatās līdzīgi kā daudzās lauku sētās – mājas sargu lomu uzņēmušies vairāki suņi, kurus Vanda paglābusi no bojāejas, citā ar grauzējiem saimniekiem palīdz peļu junkurīni, dārzā aug bietes, kāposti un citi dārzeņi. Daļu dārzeņu

pārtikā izmanto paši saimnieki, bet daļa tiek celta galda arī aitam. Tā kā šogad gurķi un kabači auguši griezdamies, aitu ēdienkartē šovasar tika ielauti arī šie dārzeņi.

Apvieno spēkus

Vanda Krastiņa ne tikai pati veiksmīgi saimnieko, bet viņai izdevies izveidot arī zemnieku kooperatīvu *Latvijas aita*, pulcējot tajā 60 biedru no visām Latvijas

malām. Kooperatīvs izveidojās 2004. gada 25. martā, apvienojoties četriem aitkopjiem – Sergejam Šcedrovam, Visvarim Bertulānam, Grigorijam Kucinam un Vandai Krastiņai. Mērķis bija rast produkcijai noieta un par to saņemt audzētājiem pieņemamu samaksu.

Jau 2005. gadā kooperatīvs noslēdza sadarbības līgumu ar lielveikalu tīklu *Maxima*, bet 2006. gadā no-

sūtīja pirmo eksporta kravu uz Vāciju. Pērn eksporta apjoms, salīdzinot ar 2006. gadu, ir četrkāršojies. Šogad uz Vāciju jau aizvesti 400 jēri, līdz gada beigām varētu tikt aizsūtītas vēl pāris kravas ar jēriem, pieļāva V. Krastiņa. Pēc viņas aplēsēm, jērus ir izdevīgi eksportēt ne tālāk kā divu diennakšu brauciena attālumā, jo jēriem pa ceļam nepieciešams atpūsties, ieturēties.

Lai gan jau šobrīd eksports sokas itin raiti, V. Krastiņas mērķis ir panākt labāku gaļas kvalitāti. «Zemnieki diemžēl vēl nesaprot, ka kvalitāte – tā ir iespēja saņemt augtāku cenu,» teica V. Krastiņa.

Veidos atbalsta punktus

Šobrīd jēri eksportam tiek savākti no daudzām Latvijas vietām. Lai atvieglotu un optimizētu šo procesu, kooperatīvs *Latvijas aita* apsver iespēju veidot atbalsta punktus Latvijas reģionos – Kurzemē, Pierīgā, Madonas rajonā, Dagdas pagastā, Aklmīstē.

Kopumā Latvijas aitu audzētāju asociācija gada sākumā bija 150 saimniecību. ■

Kooperators gatavs pelnīt zemniekiem

■ Dina Belta

Piensaimnieku kooperatīva "Dzēse" vārds izskanējis saistībā ar tā vadītāja Māra Petrēvica plāniem kopā ar kolēģiem veidot zemniekiem piederošu piena pārstrādes uzņēmumu. Decembrī jau jāiesniedz tā projekts. Durbes novads ir īpašs ar to, ka tajā viens otram iepretī darbojas divi gana lieli kooperatīvi ar augšupejošām attīstības līknēm.

Pašu uzņēmumā dividendžu nebūs

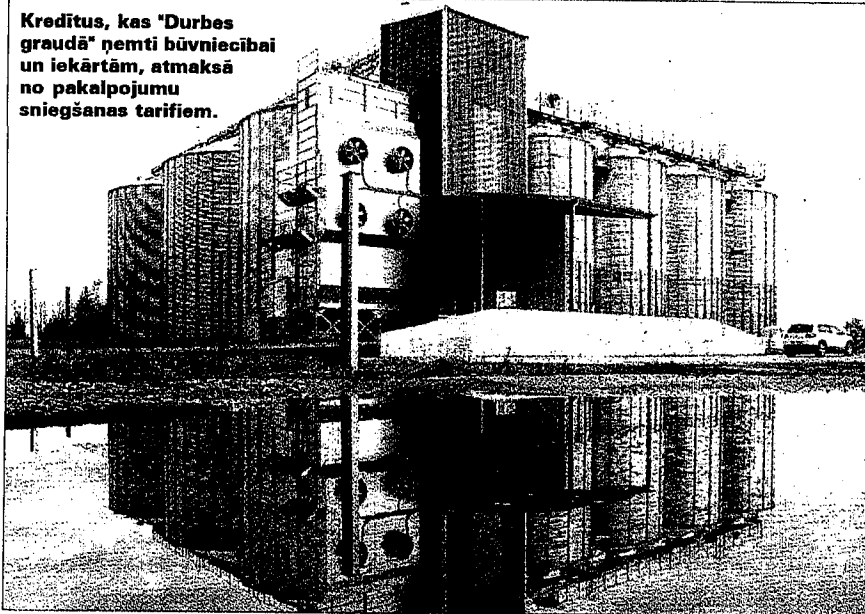
"Bumbiņa ir mūsu pusē," saka piensaimnieku kooperatīva "Dzēse" valdes priekšsēdētājs Māris Petrēvics, ar to domājot situāciju, kāda tagad ir ar deviņiem miljoniem latu, ko Eiropas Savienība piešķirusi Latvijas piensaimniecības sektoram. Jau rakstīts, ka pilnsabiedrība "Latvijas piensaimnieks", ko kopā ar "Dzēsi" izveidojuši vēl divi kooperatīvi – "Trikāta KS" un "Pienu partneri" –, daļu šīs naudas grib izmantot pašiem, tas ir, zemniekiem piederoša pārstrādes uzņēmuma izveidei. Tas ražotu tā dēvētos industriālos produktus – iebiezinātu pienu un sieru, tās ir preces, ko var labi pārdot bez zīmola. M. Petrēvics ir pārliecināts, ka saražotajam tirgus būs.

Valdības noteikumi jau pieņemti, 17. decembrī Lauku atbalsta dienestā jāiesniedz projekts.

"Dzēses" vadītājs apgalvo, ka viens no ieguvumiem pēc pašiem zemniekiem piederoša uzņēmuma iedarbināšanas būs iespēja noteikt augstāku iepirkuma cenu. Uz jautājumu, vai viņš nepieļauj domu, ka arī pašlaik strādājošie pārstrādātāji zemniekiem vairāk nemaksā tāpēc, ka pašreizējā tirgus apstākļos apgrozījums vienkārši lielāks nevar būt, M. Petrēvics tūlīt atbild: "Es skaidri zinu, ka lielo uzņēmumu īpašnieki saņem dividendes." Savukārt kooperatīviem piederošajā uzņēmumā šo daļu sadalīšot piena ražotājiem.

"Es netaisos pelnīt ne priekš viena pārstrādes uzņēmuma īpašnieka!" pašlaik kategorisks ir M. Petrēvics.

Kredītus, kas "Durbes graudā" ņemti būvniecībai un iekārtām, atmaksā no pakalpojumu sniegšanas tarifiem.

Andra Gerisona foto

"Kooperatīvs nav orientēts uz peļņu pašam kooperatīvam, bet gan katram tā dalībniekam atsevišķi," "Durbes grauda" vadītājs Sandris Bēča (no kreisās) skaidro – zemniekiem nav papildu izdevumu tāpēc, ka viņi ir biedri. Tam piekrit "Dzēses" izpilddirektore Agrita Šēnberga un vadītājs Māris Petrēvics.

Atstāja tiltus nesadedzinātus

"Dzēses" vadītājs uzsver: viņa kooperatīvs ir no tiem, kas iebrauks katrā sētā, arī pie tiem zemniekiem, kam tikai pāris govju. Toties dažs lielais zemnieks nestājas kooperatīvā ar Liepājas pusē visšķaļāk izskanējušo vārdu – pa novadu ceļiem pēc piena vēl brauc arī Otaņķos bāzētā "Laura" un cirvnieku "Nadzīpi 1". "Lepnie priekulnieki saka: uz "Dzēsi" pie divu govju īpašniekiem neiešot," saka M. Petrēvics.

Viens no "lepnajiem priekul-

niekiem" ir Priekules novada saimniecības "Audarmuiža" saimnieks Andis Eveliņš. Viņš tagad nav neviena kooperatīva biedrs, bet pieredze šajā jomā viņam ir. Pirms vairākiem gadiem viņš bijis viens no galvas lopu kooperatīva "Laidars G" izveidotājiem, taču tā darbība bijusi, kā izskājis pats A. Eveliņš, neveiksmīga.

Vēl pirms pāris gadiem pienkopības saimniecība sadarbojās ar kooperatīvu, kas tagad saucas "Trikāta KS", bet tolaik bija "Jaunais piens". Tolaik trikātniekiem uzticējies: "Visi jau atkarīgi no personībām." Lidzīgi viņš atbild

arī, jautāts, kāpēc par sadarbības partneri nav izvēlēties tuvāk esošo "Dzēsi".

Bet gākusi kavēties samaksa, radušās citas problēmas. Un tad

Novadam tieša, piemēram, nodokļu naudā mērāma, ieguvuma no abu kooperatīvu darbības nav, saka Durbes Novada domes priekšsēdētājs Andrejs Radzevičs. Taču viņš uzsver: zemniekiem, kas sadarbojas ar abiem kooperatīviem, ir nodrošināta produkcijas aprīte, līdz ar to – stabils darbs, kas nozīmē arī nodokļu maksāšanu valsts makā.

"DZĒSE"

- Dibināta 1997. gada decembrī.
- Tai ir 270 biedru un 19 darbinieku. Darbības apgabals: bijušais Liepājas, Kuldīgas, Saldus, Dobeles, Jelgavas, Bauskas rajons.
- Pērn "Dzēses" biedri realizējuši 14,3 tūkstošus tonnu piena, šogad līdz septembrim – 11,7 tūkstošus tonnu.
- Pērnā gada apgrozījums – 3 miljoni latu.

nācis piedāvājums no "Rīgas piensaimnieka", ar ko sadarbība bijusi jau iepriekš. "Cenšos nesadedzināt aiz sevis tiltus," A. Eveliņš piebilst. Bet tagad "Audarmuižas" pienu papem a/s "Rīgas Piens kombināts". Izvēli par labu tam noteikusi piedāvātā cena.

"Džentlmeņu vienošanās"

"Audarmuižu" ar vēl trim Priekules novada saimniecībām – Aivara Ķervja "Ašmjiem", Ulda Inņa "Pauguriem" un Arvīda Ķestera "Vairogiem" – saista mutiska vienošanās par to, kur pienu realizēt, stāsta A. Eveliņš. Pa visiem kopā dienā sanākot 10–11 tonnu. "Tas nav daudz, bet kaut kas tas tomēr ir." Šādu sadarbības modeli priekulnieks sauc par "džentlmeņu vienošanos". Un piebilst, ka risks jau pastāv jebkurā gadījumā, lai kādu realizācijas ceļu arī izvēlētos, bet tāpēc iepriekš kārtīgi jāizlasa līgums.

Bet par kooperatīvu ieceri celt savu pārstrādes uzņēmumu A. Eveliņš ir skeptisks, jo tādu jau tagad Latvijā ir daudz un visu saražoto ir arī jāspēj pārdot: "Ņemt naudu tikai tāpēc, ka to var dabūt, bet pēc tam palikt pie sasistas siles? Nu, nezinu..."

A. Eveliņš sakās esam par piena biržu – pārdot tur, kur vairāk maksā.

Par kooperācijas attīstību gādā asociācija

Lauksaimniekiem kooperācijas jautājumus palīdz kārtot Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācija (LLKA). Šī organizācija dibināta 2002. gadā, un pašlaik tā apvieno 55 lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības (LPKS).

Asociācija pārstāv savu biedru interese valsts, pašvaldību un Eiropas Savienības (ES) institūcijās un aktīvi darbojas nozares likumdošanas uzlabošanā. LLKA pārstāvji darbojas Zemkopības ministrijas lauksaimnieku nevalstisko organizāciju konsultatīvajā padomē. No 2002. gada LLKA ir ES COPA - COGECA biedre. Šī institūcija ir Eiropas līmeņa lauksaimnieku organizāciju komiteja un kooperācijas komiteja, kas pārstāv lauksaimniekus ES un starptautiskās institūcijās.

Kooperatīvam iespēj izdzīvot bez atbalsta

Saskaņā ar Kooperatīvo sabiedrību likumu, LPKS sniedz pakalpojumus lauksaimniecības produktu ražotājiem, bet ne nodarbojas ar produktu ražošanu. Svarīgi ir nejaukt LPKS ar lauksaimniecības

kooperatīviem, kuri nodarbojas ar lauksaimniecības ražošanu. LPKS darbības formas ir dažādas: ir sabiedrības, kas pārstrādā zemesnieku produkciju, kā, piemēram, LPKS "Piena ceļš", kam pieder Jaunpils pienotava, savukārt LPKS "ABC Projekts" nodarbojas ar valsts subsīdiju administrēšanu ciltisdarba pasākumiem liellopu gaļas ražošanas nozarē un valsts dzīvnieku importu. Latvijā visveiksmīgāk kooperācija ir attīstījusies piena un graudu nozarēs.

Kooperatīvam ir iespēja saņemt atbalstu, taču tā ir papildu iespēja attīstīties, jo kooperatīvam ir jāspēj izdzīvot bez šī atbalsta. Lai nerastos fiktīvi kooperatīvi atbalsta saņemšanai, ir radīta ikgadēja LPKS atbilstības izvērtēšanas procedūra, kur tiek vērtēti kooperatīva iepriekšējā gada saimnieciskā darbība. Lai saņemtu atbilstību, minimālajam apgrozījumam starp sabiedrību un tās biedriem jābūt Ls 5000, minimālais apgrozījums starp sabiedrību un tās biedriem nedrīkst būt mazāks par 75% no sabiedrības kopējā apgrozījuma un vismaz 25% pārpalikuma līdzekļu ir jāiegulda sabiedrības attīstībā, kā arī jāievēro daži citi noteikumi.

mi. Atbilstīgas LPKS ir atrīvotas no uzņēmuma ienākuma nodokļa maksāšanas. Tāpat tās var saņemt subsīdiju atbalstu kredīta, lizinga kredītprocentu daļējai dzēšanai.

Atbilstība – zināms drošības garants

Kooperatīvu darbībai ierobežojumus uzliek tas, ka LPKS netiek pielīdzināts komersantiem, bet dažādas atļaujas, licences ļauj saņemt tikai komersantiem. Tāpēc LLKA vēlas panākt, lai likumā tiktu iestrādāti atbilstoši grozījumi.

Pašlaik tikai neliela daļa lauksaimnieku ir kāda kooperatīva biedri. Daudzi zemnieki pret kooperatīviem izturas piesardzīgi. Zemniekam, kurš vēlas iesaistīties kādā kooperatīvā, vajadzētu iepriekš noskaidrot sīkāku informāciju par konkrēto kooperatīvu. Garants tam, vai kooperatīvs strādā mērķtiecīgi tieši zemesnieku atbalstam, ir atbilstības saņemšana. To var noskaidrot LLKA mājas lapā www.llka.lv.

Pašlaik ir 49 atbilstīgas LPKS (2004. gadā – 30). Galvenie kooperatīvu darbības principi ir, ka kooperatīvs pieder pašiem zemesniekiem, kuri var kontrolēt tā darbību.

2009. gada 31. decembrī Latvijā bija 92 kooperatīvi.
Vidējais zemesnieku skaits kooperatīvā – 93
Maksimālais biedru skaits vienā kooperatīvā – 724
Vidējais darbinieku skaits kooperatīvā – 7
Neto apgrozījums 2000. gadā – Ls 3,9 miljoni
2009. g. – Ls 128,27 miljoni
Kooperatīvu sadalījums: Vidzeme – 37%, Zemgale – 15%, Kurzeme – 19%, Rīgas reģions – 12%, Latgale – 15%.
2009. gadā bija 29 graudkopības, 23 piensaimniecības, 2 biskopības, 14 augļu un dārzeņu, 4 daudznozaru, 9 lauksaimniecības pakalpojumu un 6 gaļas ražotāju kooperatīvi.

Kooperatīva mērķis ir nevis gūt labumu no lauksaimniekiem – zemesniekiem –, bet gan sniegt viņiem attīstības iespējas. Jebkurš, kas piekrit kooperatīva statūtiem, var būt tā biedrs. Izmaksas un ienākumi tiek godīgi sadalīti starp kooperatīva īpašniekiem. Kooperatīviem ir nepieciešami gan lielle, gan mazie zemesnieki. Katram kooperatīvās sabiedrības biedram kopsapulcē ir viena balss.

Avots: Nasha Gazeta
Autors: Natālija Salagubova
Datums: 11.11.2010.
Laiks: 34

Операция «Кооперация»,

или Как журналистам показали гордость Латвии – латгальского барана весом 147 кг

■ Прошедшая неделя была богатой на события в жизни латгальских фермеров, демонстрировавших свои успехи перед местной журналистской братней и гостями из соседней Беларуси

НАТАЛИЯ САЛАГУБОВА

Сначала в рамках программы популяризации фермерских кооперативов Латвийская биологическая сельскохозяйственная ассоциация организовала для журналистов ознакомительную экскурсию по образцово-показательным хозяйствам Латвии. Потом представители делегации Витебского района ознакомились с сельскохозяйственным производством и развитием социальной сети Даугапильского края.

Возвращение кооперативов

Европа считает, что для латвийского сельского хозяйства очень актуально занять такую нишу рынка сельского хозяйства, как разведение животных (якн, например, на струнчатых или улиточных фермах) или экологически чистое животноводство и растениеводство.

Председатель правления Латвийской биологической сельскохозяйственной ассоциации Кустас Норвардис рассказывает, что в настоящее время в нашей стране насчитывается 3514 экологически чистых хозяйств, на которых 63 имеют свои переработки и/или производства. Одни как только закрепились европейской раздерева латвийских фермеров, примерно 600 хозяйств прекратили свое существование. Среди основных направлений работы экологических хозяйств пальма первенства принадлежит производству (58,6%), за ними следуют кооперативы по выращиванию грибов (130,6%), бобовых (131,1%), овса (16,7%), пропашных культур (16,7%) и фруктов (21,7%).

С установлением независимости в Латвии тактично развилась не только промышленность. Без рабства и вид рынка уникально крупные сельскохозяйственные объединения, улиточники, но сути, конкурентоспособные сельские хозяйства. А сейчас конкурентоспособные сельские хозяйства, т. е. фермерские хозяйства пытаются продемонстрировать экологически чистые продукты. И то пер

но, разное хозяйство имеет возможность себе иметь и шлите специалистов (в том числе зоотехников и агрономов), парк современной сельскохозяйственной техники? Потому то и торжиса ми, что на сегодняшний день в Латвии около 100 кооперативов, объединивших приблизительно 8 000 фермерских хозяйств.

Во время экскурсии журналисты смогли оценить работу трех латгальских кооперативов: Latgales ekoproducts, Sērijas ares, Latvijai alta.

Травяные чаи нужны американцам

Кооператив Latgales ekoproducts расположен в Селемских Варклайских краях. Хозяйство по выращиванию зернов, крупяные и овощные. Оно работает около 10 лет и объединяет более 30 фермерских хозяйств, не исключая птиц для выращивания своей продукции пашакой птицы. Кооператив занимается скотом, обработкой, фасовкой и реализацией экологически чистых продуктов, еще успевает предоставлять биологические услуги, а также ухит фермы современным методом организация экологически чистых товаров. Latgales ekoproducts на реализует травы на смеси и для ароматических чаев, зернуку и засыпки для производства латгальской колбасы. Но специфика Latgales ekoproducts может реализовывать только в рамках исландии — с помощью рынка в Ditton parts по потребности нам причине дефицита не удалось. С каждым годом спрос на травы 30

тысяч тонн ароматических латгальских травяных чаев в прошлом году были готовы закупить американцы, но наши производители только обещали, так не потянули.

«Пашни Селина» растет рапс и хайлендерсы

Кооператив с позитивным названием Sērijas ares («Пашни Селина»), который специализируется на выращивании рапса. Крестьяне кооператива убеждены, что рапс более экономически выгоден, чем с пшеница. Кроме того, зимний рапс выгодно перерабатывать самим, а не отдавать за бесценок крупным переработчикам. Объединенные кооперативы, 12 фермерских хозяйств объединяются заводом по переработке рапсовых семян на масло и сублимированной зерно. Как рассказывает председатель Sērijas ares Виталис Кавсарс, за год кооператив производит, в среднем, 60 тонн рапсового масла. Завод — безнадзорное предприятие, жмых идет на корм животным сельхозугодьям. Масло поставляется крупным, больше всего на международных бизнес или белорусских аграриях, рынок не пройдет ни один европейский житель. Наивысшая же с точки зрения специализации, с латвийскими фермерами.

Душа этого хозяйства — Виталис Кавсарс. Экономит время человека, его тайное к своей земле выкапывает небольшие участки. Счастливым удалось реализовать несколько десятков проектов по привлечению европейских денег в том числе и на развитие фермы. Но, как признается

Симанис купался в лучах славы

Последней нашей оставшейся стал кооператив Latgales alta, специализирующийся на выращивании овец. Сейчас в кооперативе объединены около 60 крестьянских хозяйств. А руководит все это Ванда Крастиня — удивительная женщина, в свое время сбежавшая от всех бед индустриальной революции и не пожалевшая об этом. Ее личным хобби является на сегодняшний день более 100 овец, из которых 70 — 147 килограммовый племенной баран Симанис. Хотя незначительная Ванда с 28 октября, за прошедший год в Германию продала полторы тысячи килограммов мяса.

Ванда сообщила, что Симанис в деле приношения рыва уже подменяет его сын, а старшая сестра отправилась за границу в отпуск.

Впрочем, следует признать, что кооператив Latgales alta — это сельское хозяйство на основе доверия, потому что на самом деле баран у нас овец — бизнес убыточный. Проблемы возникают везде, и при продаже баранов на внутреннем рынке, и при сбыте шерсти и мяса.

Некоторые крестьяне говорят и о массовой продаже латвийской шерсти за границу, ибо при такой ситуации с овецкими хозяйствами в стране у них горит перспектива. Если так дело пойдет и дальше, если государство по прежнему будет наказывать фермеров

одна на шкуру и решение их проблем, то даже наши благополучные хозяйства будут вынуждены продавать землю. Чтобы потом на своей же земле быть не колонией, и латвийскими работниками.

Удивлять соседей нечем

Но если все эти достижения нашего латгальского кооперативного хозяйства журналисткой и прохвонили, то вот белорусскую делегацию, гостищу на этой неделе в Латвийском крае, удивить было нечем.

А все потому, что у наших соседей не только создана государственная программа поддержки овец — у них не работают экологические хозяйства. Только во Витебской области в рамках республиканской программы экологически чистых хозяйств современных технологий белорусские кооперативы в 2009-м году получили:

- 250 тракторов «Беларусь-3022»;
- 130 тракторов «Беларусь-1221»;
- 400 современных термоблагодатных комбайнов;
- 142 зерноуборочных комбайнов;
- 195 оборотных плугов;
- 120 комбинированных почвообработывающих комбайнов;
- 250 машин для внесения минеральных и органических удобрений.

Какое? Против этих цифр и поверить нечего. Удивили мы соседям только гранитный промышленный на селе коммунальный заводчик и заботой о людях, организационными возможностями там.

Par kooperāciju lauksaimniecībā

ILZE KALNIŅA

Patlaban, kad ikvienam ir jāplāno, kā ekonomēt savus resursus, arī zemnieki izvēlas veidus, kā dzīvot taupīgi. Viens no ekonomiski izdevīgiem risinājumiem ir lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība (LPKS).

Kas ir lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība?

Eiropas valstīs un citur pasaulē kooperatīvu vēsture sniedzas vairāk nekā simts gadu tālā pagātnē. Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācija (LLKA) dibināta 2002. gadā. Pašreiz tā apvieno 55 LPKS. Priekšā vēl daudz darba — gan lai palīdzētu kooperatīviem pilnveidot darbību, gan arī ar sabiedrību, jo informācijas trūkuma dēļ daļai lauksaimnieku nav īsti skaidrs — kas ir kooperācija un ko tas īsti nozīmē. Tā ir kooperatīvā sabiedrība, kura sniedz pakalpojumus lauksaimniecības produktu ražotājiem, bet nenodarbojas ar lauksaimniecības produktu ražošanu. Svarīgi ir nejaukt LPKS ar lauksaimniecības kooperatīviem, kuri nodarbojas ar ražošanu. LPKS galvenie uzdevumi ir meklēt izdevīgus realizācijas kanālus zemnieku saražotajai produkcijai, nodarboties ar izejvielu sagādi zemniekiem, sniegt dažāda veida pakalpojumus ekonomiski izdevīgai saimniekošanai. Pamatprincips — jo vairāk pārdod, jo labāka cena un mazākas izmaksas uz katru pārdoto produkcijas vienību.

Kooperatīvu perspektīvas

Valsts un ES atbalsts šīm sabiedrībām ir papildu iespēja attīstīties. Tās LPKS, kuras saņēmušas atbilstības apstiprinājumu, var saņemt atbalstu no Lauku attīstības programmas pasākumiem «Lauku saimniecību modernizācija» un «Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana». Atbilstīgas LPKS, pamatojoties uz likumu «Par uzņēmumu ienākuma nodokli», tiek atbrīvotas no uzņēmumu ienākuma nodokļa maksāšanas. Papildus LPKS var saņemt valsts subsīdiju atbalstu ilgtermiņa investīciju (būvniecības projektu) un īstermiņa kredīta, līzīng un faktoringa kredītprocentu daļējai dzēšanai atbilstīgiem lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīviem.

Latvijā zemniekiem ir jāpierod domāt ilgtermiņā, jo veiksmīgas kooperācijas priekšnosacījums ir ilgtermiņa attiecības. Tā uzskata LLKA.

Kooperācija pilnīgi noteikti nav pateicīgākā uzņēmējdarbības forma. Ir daudz šķēršļu, piemēram, saskaņā ar Kooperatīvo sabiedrību likumu LPKS netiek pielīdzināta komersantam, tāpēc ikdienas darbā nākas saskar-

ties ar dažādām problēmām — likumdošanā paredzēts, ka dažādas speciālas atļaujas, licences var saņemt tikai komersanti. Tas uzliek ierobežojumus kooperatīva darbībai. Pašreiz LLKA vēlas panākt, lai likumā tiktu iestrādāti atbilstoši grozījumi.

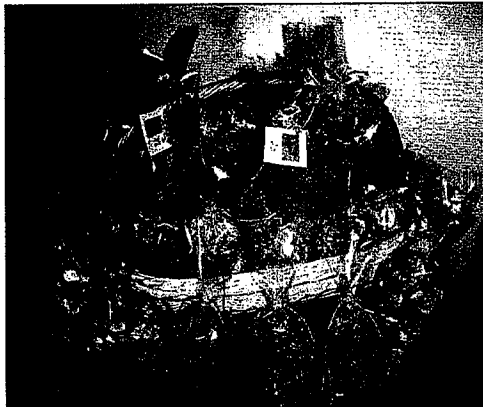
Zemniekam, kuri vēlas iesaistīties kādā kooperatīvā, vajadzētu iepriekš noskaidrot sīkāku informāciju par konkrēto kooperatīvu. Būtu garantants tam, ka kooperatīvs mērķtiecīgi strādā zemnieku interesēs, ir atbilstības saņemšana. To, vai konkrētais kooperatīvs ir atbilstīgs, var noskaidrot LLKA interneta mājaslapā. Arī Zemkopības ministrijas mājaslapā šī informācija tiek publicēta.

Kooperācijas principus aizstāv kooperatīvu asociācija

Galvenie kooperatīvu darbības principi ir šādi: kooperatīvs pieder pašiem zemniekiem, zemnieki pašvar kontrolēt kooperatīva darbību; kooperatīvo sabiedrību mērķis ir nevis gūt labumu no lauksaimniekiem, bet sniegt viņiem attīstības iespējas; atvērto durvju princips — jebkurš, kurš piekrīt kooperatīva statūtiem, var kļūt par tā biedru; visas izmaksas un arī ienākumi tiek godīgi sadalīti starp īpašniekiem; kooperatīvu darbībā nepastāv risks, ka attīstībā ieguldītie līdzekļi varētu nonākt ārvalstnieku rokās; kooperācijā ir nepieciešami gan lieli, gan mazie zemnieki; katram kooperatīvās sabiedrības biedram biedru kopsapulcē ir viena balss.

Latvijā uz 2009. gada 31. decembri pavisam bija reģistrētas 92 LPKS. Vidējais zemnieku skaits LPKS ir 93 (maksimālais biedru skaits kooperatīvā ir 724 biedri), vidējais darbinieku skaits LPKS — 7.

Biedrība «Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācija» ir dibināta 2002. gadā, lai veicinātu kooperācijas attīstību Latvijas lauksaimniecībā. LLKA biedri ir LR Uzņēmumu reģistrā reģistrētās lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības, kuras sniedz pakalpojumus to biedriem — lauksaimniecības produkcijas ražotājiem, bet pašas nenodarbojas ar lauksaimniecības produktu ražošanu un darbojas saskaņā ar Kooperatīvo sabiedrību likumu. Pašreiz salīdzinoši neliela daļa lauksaimnieku sastāvā dāļā no kooperatīviem. Nepieciešams skaid-

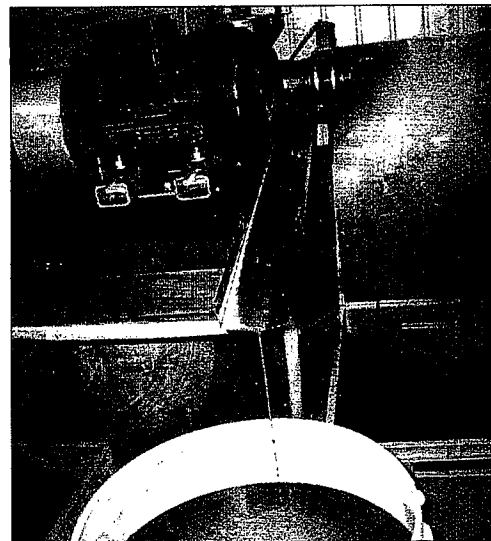
Arī ekoveikali mūsdienās lāga nenorēķinās ar piegādātājiem, tādēļ kā «Latgales ekoprodukti». Tie lauku bioloģiskajai produkcijai vēl uzliek 30-50% uzdevojumu. Tāpēc šogad ar realizāciju esot diezgan bēdīgi.

rojošs un izglītojošs darbs. Ja cilvēki ticēs, ka kooperācija var palīdzēt, viņi iesaistīsies, tādēļ rādām zemniekiem pozitīvus piemērus.

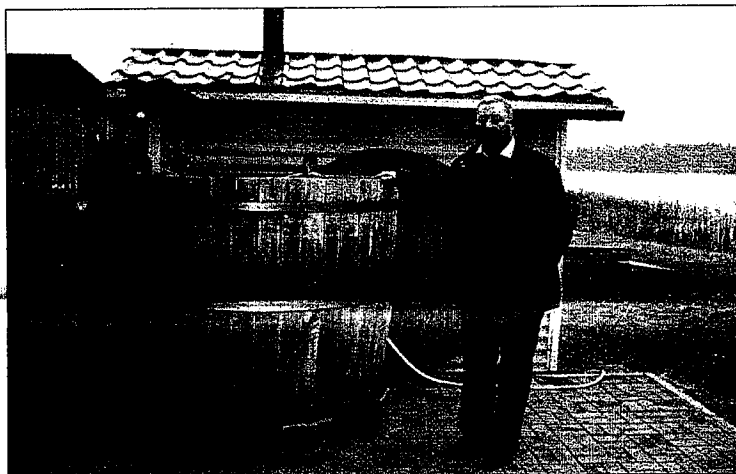
«Latgales ekoprodukti» strādā ar jaunās kosmētikas ražotājiem

LPKS «Latgales ekoprodukti» ir dibināta 2004. gada februārī, biedru skaits ir ap 30, nodarbina trīs strādniekus, bet sezonā vēl četrus. Valdes priekšsēdētāja Ruta NORKĀRKLE uzskata, ka ir būtiski rast iespēju zemniekiem realizēt savus sakņu dārza pārpalikumus. Sabiedrības pamatnodarbošanās ir pakalpojumu sniegšana bioloģiskās lauksaimniecības zemnieku saimniecībām — produkcijas iepirkšana, pirmapstrāde, fasēšana, realizācija, kā arī grāmatvedības un projektu rakstīšanas pakalpojumu sniegšana. Lielākoties fasēšanas darbi tiek veikti ar rokām, bet dārzeņu un medus fasēšana notiek mehānizēti. Dienzēl Rīgā tagad pieprasīti ir mazgāti un mizoti kartupeļi, bet tādus kooperatīvs nevar piedāvāt. Ir ierīkota augu valsts produktu fasētava, kas atzīta un sertificēta. Produkcija tiek realizēta bioloģiskajos veikalos Rīgā un Siguldā, kā arī tiek attīstīta sadarbība ar SIA «Madara Cosmetics» un Latvijas Biokosmētikas institūtu. Kooperatīvs ir iegādājies arī zālāju sējmašīnu un šķeldotāju. Tas regulāri rīko seminārus un mācības par bioloģiskās lauksaimniecības aktualitātēm, kā arī sniedz individuālas konsultācijas. «Latgales ekoprodukti» ir noorganizējis vairākus pieredzes apmaiņas braucienus uz bioloģiskajām saimniecībām Austrijā, Itālijā, Igaunijā un Latvijā.

R. Norkārkle teic, ka zemnieks taču nebrauks uz tirgu ar tomātu vai šķiņķi, kas paliek pāri, — tas jau sen vairs neatmaksājas. Vest uz Rīgu ir tālu, tad nu realizācijas un pārstrādes iespējas piedāvā kooperāci-

«Sēlijas āres» ražotās eļļas pašizmaksa ir 0,65 Ls/l. To vairumā pārdod par 0,85 Ls/l, bet veikalos cena ir ap 1,35 Ls/l.

Atpūtas kompleksā «Saliņas» var apmeklēt pirti ar kubulu. Vitolds Kveders teic, ka tā ir lieliska relaksācija.

ja. Saimniecības audzē, ko nu kura — pupiņas, garšaugus, tējas, drogas. Tas viss tiek pārstrādāts produkcijā un atrod savu pircēju ekoveikalos. — Gribētu, lai cilvēki saprot: mēs neesam nekāds kolhozs. Mēs tikai kopā pārstāvam vairāku biedru intereses. Gribam izglītēt arī patērētājus, ko īsti nozīmē bioloģiski audzēta pārtika. Lielākā problēma mums ir atbildīgu darbinieku trūkums. Uzskatu, ka bezdarbnieku pabalsti un 100 latu programma ir velti iztērēta nauda. Mums te Vārkavā ģimenes ir lielas, bet strādāt cilvēki negrib, labāk saņem pabalstus. Piedāvā pastrādāt vienu dienu, bet tas mums neder, vajag, lai uz darbu nāktu katru dienu, bet tā šie ļaudis nav ar mieru, tad labāk dzīvot no pabalstiem, — saka R. Norkārkle. Vēl pērn Latvijā bija ap 4000 bioloģisko saimniecību, bet šogad to skaits samazinājies par 600, taču apstrādājamās platības palikušas iepriekšējā apjomā.

LPKS «Sēlijas āres» ražo rapšu eļļu

LPKS «Sēlijas āres» ir dibināta 2004. gadā. Tā

sniedz pakalpojumus saviem biedriem — iepērk to saražoto produkciju — graudus un rapsi — un to realizē, veic izejvielu (galvenokārt minerālmēslu un augu aizsardzības līdzekļu) iegādi un piegādi kooperatīva biedriem, kā arī sniedz transporta un lauksaimniecības tehnikas pakalpojumus, veic produkcijas pirmapstrādi. LPKS īpašumā ir graudu kalte un tas nodrošina saviem biedriem arī rezerves daļu sagādi lauksaimniecības tehnikas remontam. Kooperatīvā ir apvienojušies 12 lauksaimnieciskās produkcijas ražotāji, kuri darbojas graudu nozarē.

Pērn kooperatīva neto apgrozījums bija Ls 781 321. Valdes priekšsēdētājs Vitolds KVEDERS pastāsta, ka ražo pārtikas un lopbarības eļļu, kā arī pārdod piena ražotājiem rapša izspiedas jeb raušus. Ar divām presēm tiek pārstrādāta tonna rapša par 600, taču apstrādājamās platības palikušas iepriekšējā apjomā.

sniedz pakalpojumus saviem biedriem — iepērk to saražoto produkciju — graudus un rapsi — un to realizē, veic izejvielu (galvenokārt minerālmēslu un augu aizsardzības līdzekļu) iegādi un piegādi kooperatīva biedriem, kā arī sniedz transporta un lauksaimniecības tehnikas pakalpojumus, veic produkcijas pirmapstrādi. LPKS īpašumā ir graudu kalte un tas nodrošina saviem biedriem arī rezerves daļu sagādi lauksaimniecības tehnikas remontam. Kooperatīvā ir apvienojušies 12 lauksaimnieciskās produkcijas ražotāji, kuri darbojas graudu nozarē.

Fasējam ar rokām un klāt neko nejaucam, — pastāsta V. Kveders. Graudaugus un rapšu sēklu kooperatīvs realizē «Keskro Agro» un «Baltic Agro» sistēmā. «Sēlijas āres» lepojas ar to, ka viņu rapša ražas nav pārāk augstas, jo maz tiek lietoti ķīmiskie augu aizsardzības līdzekļi un piedevas. Tāpēc ražas ir tikai 2,5 t/ha. Ja lietotu vairāk ķīmikāliju, varētu ievākt līdz 6 t/ha, taču llūkstes novadā zemnieki negrib noplicināt savu zemi. Taču bez minerālmēsliem neko prātīgu izaudzēt nevarot. — Mēs kooperatīvā esam kā viena ģimene — viens otru aizstājam darbos, ja kādam vajag nedēļu pagulēt slimnicā. Tagad grasāmies pirkt smago auto un kombainu, — pastāsta Vitolds. Viņš izrāda kooperatīva biedra SIA «Saliņas» saimniecību, ko pats arī vada. Tē ir vecā un jaunā viesu māja pasākumu rīkošanai un naktsmītnēm, sešas vasaras mājiņas, pirts ar kubulu, labiekārtota Svīļu ezera pludmale, laivas un ūdens velosipēdi. Blakus aplokā ganās gaļas lopī — eksotiskie «Hailenderi». ●

AUTORES foto

Kooperatīvs «Latvijas aita» pārstāv aitu audzētāju intereses

Latvijas aitu audzētājiem ir plašs tirgus un ne tikai Eiropā

ILZE KALNINA

Aitu audzēšanai ir neizmējamā perspektīvas un gandrīz neierobežots tirgus. Tā uzskata Lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības (LPKS) «Latvijas aita» valdes priekšsēdētāja Vanda KRASTIŅA.

Šis kooperatīvs dibināts laikus informējis, ka jaunie čipi aitām jāievieto katrā ausī. Vācīši vēlāk brīnījies, kāpēc to nav, bet izrādījies, ka Latvijā aitu čipošana ieviesta bez attiecīgās metodoloģijas. Par to uzpircēji iekšējā tirgū varot gaviļēt, jo viņi var nokārtot trūkstošo posmu, par to pamēģinot atbilstošu starpniecības maksu.

Eksportam tiek sūtīti 6–8 mēnešus veci jēri svarā no 35 līdz 45 kg. Viena šāda krava šogad jau aizsūtīta un vērojot vēl. — Mums ir jāstrādā pie kvalitātes, dārmžēl zemnieki ne vienmēr to saprot. Ļoti daudz kas ir atkarīgs no dzīvnieku turēšanas apstākļiem, — saka V. Krasīņa.

Jērus sūta uz Vāciju

Jau 2005. gadā kooperatīvam izdevās noslēgt sadarbības līgumu ar itāliešu kati kēdi «Maxim». 2006. gadā «Latvijas aita» sūtīja pirmo eksporta kravu uz Vāciju. 2009. gadā eksporta apjoms, salīdzinājumā ar 2006. gadu, palielinājās četras reizes.

Vēl viens virziens, kurā kooperatīvs strādā, ir audzējamo dzīvnieku pārdošana saimniecībām, kuras palielina savus ganāmpulkus ar kvalitātes vaišas materiālu. Kooperatīva valdes priekšsēdētāja Vandas Krasīņas saimniecībā «Grižezis» ir labākais Latvijas ģenētiskais gandrīz 147 kg. V. Krasīņas 2007. gada izaudzētā 200 šķirnes Latvijas melngalvas aitu ganāmpulks. Mēs cieņojamies pie Vandas lūkstes novada Eglaines pagastā, un viņa stāsta, ka kooperatīvā ir biedri no visas Latvijas. Šogad gan aitu eksporta strauze apskūsi, jo problēmas atkoptajiem radījās Pārtikas un veterinārais dienests, kurš nav

— Kooperatīvu «Latvijas aita» dibinājām, lai varētu iegūt saprātīgu cenu par produkciju, — saka aitu audzētāja Vanda Krasīņa no lūkstes novada.

Simanis — Latvijas auns Nr.1 ir jau cienijamā vecumā, bet «Grižezis» vaišinieka pienākumus pilda arī viņa dēls, saukts par Jauno Simani. Abi tiek turēti atsevišķi un, pēc saimnieces vārdiem, esot čāklī savu pienākumu pildītāji.

Aitas gaļa ir nākamā rindā pēc tītara gaļas holesterīna izmantojamības ziņā.

vietās, kur strādā kooperatīvi, netērēt naudu tur, kur tas nemaz nav vajadzīgs. Nav jau nekāda mākļa iztērēt lielu naudu, bet mākļa ir ar nelielām līdzekļiem paveikt to, kas patiešām ir nepieciešams. Paši mēs cenšamies ēst tikai tīru pārtiku, ar vienu no grūtāk izpildāmajiem, jo aitu audzētāju nav daudz, to saimniecības ir nelielas un nereti arī zemnieks vēl neprrotot saskatīt gaļas kvalitātes un cenas sakarību. — Mans uzdevums ir iemācīt musu zemniekiem, kā strādāt mazāk, kā lieki

AUTORES foto

Avots: Ezerzeme
Autors: Ērika Stepiņa
Datums: 12.11.2010.
Lappuse: 2

M e d i j u
Monitorings

Kas ir kooperatīvs lauksaimniekiem?

Latvijā ir divu veidu kooperatīvi: lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības (LPKS) un lauksaimniecības kooperatīvi.

Kooperatīvo sabiedrību likumā par LKPS teikts, ka tā ir kooperatīvā sabiedrība, kura sniedz pakalpojumus lauksaimniecības produktu ražotājiem, bet nenodarbojas ar lauksaimniecības produktu ražošanu. Savukārt lauksaimniecības kooperatīvi nodarbojas ar ražošanu. LPKS galvenie uzdevumi — meklēt izdevīgus realizācijas kanālus zemnieku saražotajai produkcijai, nodarboties ar izejvielu sagādi zemniekiem, sniegt dažāda veida pakalpojumus ekonomiski izdevīgai saimniekošanai. Pamatprincips — jo vairāk pārdod, jo labāka pārdošanas cena un jo mazākas pārdošanas izmaksas uz katru pārdoto produkcijas vienību.

Viena no tādām LPKS ir "Latgales ekoprodukti", kas dibināta 2004. gadā. Tā atrodas Vārkavas novada Rožkalnu pagasta "Saleniekos". Kooperatīvās sabiedrības mērķis ir apvienot bioloģiskās lauksaimniecības nozarē Latgalē strādājošos un nodrošināt pakalpojumus viņu saražotās produkcijas pirmapstrādei, pārstrādei, fasēšanai un realizācijai. Kooperatīvajā sabiedrībā apmēram 30 biedru no Preiļu, Krāslavas, Rēzeknes un Daugavpils rajona.

Patiesībā attēlā redzamā ēka, kas atrodas Kalupes ezera pussalā, ir Paukštu dzimtas mājas "Salenieki", tā kooperatīvam nepieder. Šeit dzīvo LPKS "Latgales ekoprodukti" priekšsēdētāja Ruta Norkārkle un viņas dēls — Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācijas (LBLA) prezidents

Gustavs Norkārklis (kad nav Rīgā, protams). Kā izstāstīja pati R. Norkārkle, tad viņas pašas zemnieku saimniecība nodarbojas ar lauksaimniecisko ražošanu: audzē liellopus, bet pusaugu telēni mūsu atbraukšanas dienā ganījās turpat ezera krastā, dažus metrus no konferenču zāles, kur apskatīšanai uz galdiem bija salikti ekoprodukcijas paraugi, bet žurnālistu fotoaparātu priekšā ilgi grozījās Latvijas zilās šķirnes telīte. Kādu kilometru tālāk bija redzamas arī govīs. Topinambūru lauks gaida pavasari, kad sāksies ražas vākšanas laiks. Ceļa uz pagalmu viņā pusē jau tukšs kāpostu lauks. Vārdu sakot, aug viss, kas parasts laukos.

Savukārt kooperatīvs nodarbojas tikai ar pārstrādi: apkārtējiem zemniekiem (starp citu, Rožkalnu pagastā 95% saimniecību ir zaļās), kuri ražo sertificētu ekoloģiski tīro produkciju, vienmēr paliek pāri kādi pārsimt kilogrami dārzeņu, pupiņas, speciāli iesēti garšaugi, zāļu tējas. To visu (ko vien var kaltēt!) kooperatīvs nopērk (tikai un vienīgi no kooperatīva biedriem), veic pirmapstrādi, safasē, pieliek šiltes un realizē tirdzniecības vietās Daugavpilī un Rīgā SIA "ZT". Nupat ir uzsākta sadarbība arī ar kosmētikas ražošanas firmu.

LPKS "Latgales ekoprodukti" sniedz pakalpojumus grāmatvedībā, kā arī transporta, šķeldotāja un dārza traktora pakalpojumus, rīko seminārus un apmācības.

Vislielākā problēma — atrast atbildīgus darbiniekus. Ne tikai tāpēc, ka apkārtņē veči vien dzīvo un daudz tukšu, pamestu māju, bet arī tāpēc, ka gados jaunākiem daudz izdevīgāk saņemt tās pašas simtlatnieku stipendijas nekā strādāt vaiga svietros. Laukos nav arī jaunatnes. Tieši tāpēc fasēšana notiek Rīgā, un tas ir simtprocentīgs roku darbs. Arī tas sadārdzina bioloģisko saimniecību produkciju. Bet neba jau kāds maisiem pērk. Tajās pašās nedaudzajās tirdzniecības vietās pa bunfītei, pa kulītei.

Nākamajā laikraksta numura būs stāsts par rapša eļļas spiestuvi Ilūkstes tuvumā un pusotra simta kilogramu smagu aitu audzēšanu.

Ērika STEPĪŅA, autores foto

ПРОВИНЦИЯ

Кооперация пробивает

дорогу

Всё больше крестьян возвращаются к коллективному хозяйствованию

То, от чего еще не так давно бежал латвийский крестьянин, вновь возвращается — коллективное хозяйство. Правда, не колхозы и совхозы, а кооперативы. За последние шесть лет их количество на селе выросло в 4 раза, в них объединены 16 процентов фермеров. В сравнении со Скандинавией, Германией и Францией, где в кооперации участвуют 80 процентов сельских жителей, это крохи, но процесс пошел. «Вести Сегодня» познакомилась с работой двух кооперативов Валмиерского района.

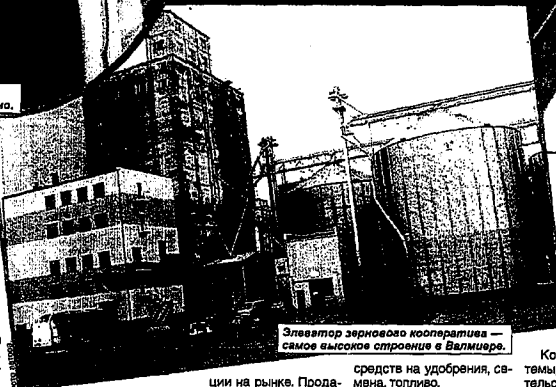
Индулис Янсонс знает, как лучше продать зерно.

Продадим, но не переработаем

Кооперация в основном охватывает две отрасли — зерно и молоко, — рассказывает по пути исполнительный директор Латвийской ассоциации сельскохозяйственных кооперативов Линда Билле. — Были попытки создать кооперативы по переработке говядины, но неудачные. А в соседней Эстонии львиную долю мясных продуктовых выпускают кооперативы. В довоенной Латвии распространенной формой кооперации были машинно-тракторные станции. Фермеры обща приобщали технику, вместе ею пользовались.

ли дорогие тракторы и комбайны. Теперь покупают плоды, многие из этих фермеров обанкротились. А в Западной Европе подобная форма кооперации и сегодня очень популярна. Есть еще одно существенное отличие латвийских кооперативов от западноевропейских: там практически все занимается переработкой сельхозпродукции, наши — сбором и продажей. Из 30 молочных кооперативов лишь четыре выпускают продукты, остальные продают сырое молоко.

— Не все сразу, — уверена Линда. — Станем богаче, появятся и более широкая переработка. Главное — меняется психология. Все больше крестьян идут в кооперативы. Увидели, что во время кризиса почти все они выстояли, помогли удержаться и фермерам. В отличие от

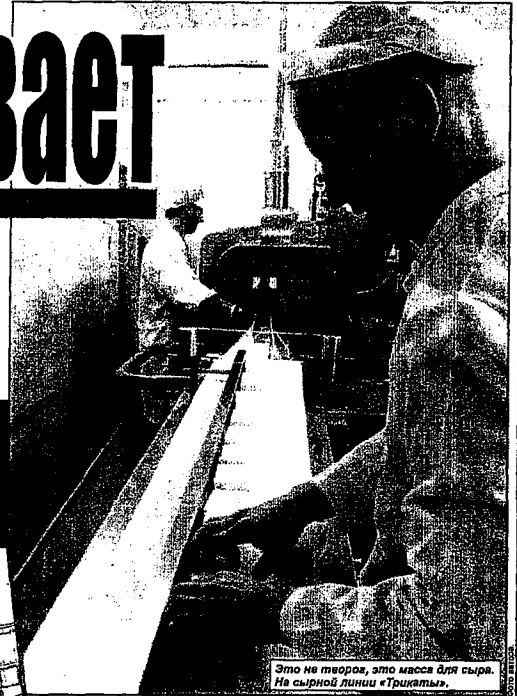
Элеватор зернового кооператива — самое высокое строение в Валмиере.

О латвийском зерне и тонево

Элеватор кооператива Vidzemes agroekonomiskā kooperatīva sabiedrība (VAKS) виден еще на подъезде к Валмиере — самое высокое строение в

этом районе. Продавать, когда наступает подходящий момент. Урожай прошлого года еще зимой лежал в закромах. Прямо к кооперативу подвезена железнодорожная ветка, без проблем можно отвезти зерно в Лиепайский, Вентспилский, Рижский порты. Если зерно продается дороже, чем получил фермер, члены кооператива получают и разницу. — Конечно, и фермер,

средств на удобрения, семена, топливо. Во время кризиса кооператив пришел на помощь тем своим товарищам, кто испытывал проблемы, спасал от банкротства. — Сотрудничая мы и с банками — без этого никуда, — рассказывает Янсонс. — Но я всегда думаю не о том, сколько взять, а о том, как будем отдавать. Поэтому кредиты нам чужды не доверяют. Развиваясь планомерно,

Это не творог, это масса для сыра. На сырной линии «Триката».

— Посмотрите на наш рынок — 2 миллиона человек, — говорит собеседник. — Это очень мало, поэтому складывать в переработку мы не хотим. А зерно за рубежом пользуется спросом. Иногда он меньше, сейчас — больше. Но он всегда есть. Коснулись мы и такой темы, как желание правительства поднять НДС.

— Я уверен, что и при нынешних налогах средств хватит и для медицины, и для социальной сферы, и для образования. Если только собирать налоги. А в Латвии, к примеру, половина зерна уходит в теньевой рынок. Вон в Интернете сколько объявлений о покупке. Подъезжает машина на поле, расплачиваются наличкой — и никаких документов. В кооперативе же такое

что политика ЕС не стимулирует что-то производить на земле. В Латвии по-прежнему полно «диванных крестьян», которые ничего не делают и лишь получают европейские субсидии — 43 лата за гектар. Нужно лишь выкашивать площади. Среди «диванных крестьян» немало иностранцев. Это латвийцы, скопившие в огромных количествах латвийскую землю. — Пусть покупают. Я не против, — считает Янсонс. — Но главное, чтобы на ней работали, что-то производили. Датские, норвежские свиноводы пусть поднимаются, если местные не строят. А запахи — так они и в Германии другие — скрупают иностранцы землю и бросают. У них хватает пенсионных инвестиционных фондов, которые ищут, куда вложить

Что имеют потребители

Километрах в 30 от Валмиеры еще один кооператив — «Триката». Бренд хорошо знакомый и в Риге, тут изготавливают сыры. Представитель кооператива Анете Урха рассказывает, что в кооперативе свыше 250 фермеров — от Валмиеры до Даугавпилса. С недавнего времени наладили экспорт в Россию — теперь 70 процентов сыров отправляется в Москву. По словам Анете, для кооператива преимуществом является то, что с ними работают через 30 дней, а не через три месяца, как делают

Сегодня каждый предпочитает собственную: набрал кредитов, купил

колхоза, где все решил председатель, тут все равны — при голосова-

нии у каждого лаячка один голос. И не важно, сколько у тебя гектаров или коров. В городе. Когда-то тут располагался комбинированный завод, а в конце 1990-х недвижимость купил кооператив. За это время построено 13 современных емкостей для хранения зерна, зерносушилка, приведены в порядок железнодорожные пути, инфраструктура. Сегодня это крупнейший сельскохозяйственный кооператив от Видземе до Латгалии.

— На бумаге он появился в 1994-м, но реально начал работать пять лет спустя. Инициатива исходила от самих фермеров, — рассказывает бескомпромиссный руководитель кооператива Индулис Янсонс. — Сегодня у нас 260 фермеров — от мелких и средних до крупных. У одних 200 гектаров земли, у других — 1200, 1500.

Всёной «земляники» получают от кооператива удобрения, семенной материал, агротехнические средства защиты растений. Расплачиваются осенью — после сдачи урожая. Деньги им выплачивают через две недели после сдачи урожая, а за удобрения и семена они платят со значительными скидками. Кооператив не сразу продает все зерно — с учетом ситуа-

работавший вне кооператива, может иногда сам выгодно продать зерно. Но такое случается раз в десять лет. Чаще бывает наоборот, — рассказывает мне крестьяне, приехавшие на элеватор. — Тут у нас не болит голова: когда продадим, хватит ли

без рынков. Вот и в кооперативе новых желающих сейчас не берем — емкостей для хранения зерна не хватает. Не думает ли кооператив заняться переработкой — производством муки, хлебоуточных изделий?

не пройдет. Фермеры должны видеть каждый документ, каждую бумагу, знать, с кем имеют дело.

Что скрупают латвийскую землю

Фермеры и руководство кооператива считают,

жизнь деньги. Мало того, что она стоит без дела, так земли покупают по явно завышенной цене. А это искажает ситуацию на рынке недвижимости. Глава кооператива часто приходится бывать в Западной Европе, особенно в Германии. От тамош-

некоторые молокозаводы. Плюс регулярные семинары, встречи со специалистами в области сельского хозяйства. — А какая польза от кооператива потребителям? Продукция на полках по цене не ниже, чем у других молочных производителей, — поинтересовался я.

— Потому что объемы небольшие, издержки выше. Нам трудно конкурировать с большими молокозаводами, — говорит представитель «Триката». — Но в ближайшее время планируется строительство крупного молокоперерабатывающего предприятия, которое будет полностью принадлежать кооперативам. Проект, в котором участвуют три молочных кооператива Латвии, уже подготовлен.

По словам г-жи Урхи, у продукции сельскохозяйственных кооперативов все же и сейчас есть преимущество: потребители могут быть уверены, что она только из латвийского сырья, которое поставляют сами члены кооператива. Только продукция этой пока маловата. Наступит ли у нас времена Франции или хотя бы Эстонии? Илья ДИМЕНШТЕЙН.

Krīze zemniekus spiež apvienoties

Ilze ŠTEINFELDE, tālr. 67886813

Pēc 40 gadu ilgušās piespiedu kolektīvizācijas, kas teju katrā latvietī iedzina nepatiku pret kopā saimniekošanu, šobrīd daļa lauksaimnieku atkal ir apvienojuši spēkus vairāk nekā 90 lauksaimniecības pa-

kalpojumu kooperatīvajās sabiedrības (LPKS).

Patlaban, kad krīze piespiedusi ekonomēt, arī zemnieki aktīvāk meklē iespējas, kā dzīvot taupīgi. Viens no risinājumiem ir apvienoties, lai būtu iespēja lētāk iegādāties resursus, bet gala produkciju pārdot dārgāk. Eiro-

pas valstīs šādu kooperatīvu vēsture iesniedzas vairāk nekā 100 gadu tālā pagātnē. Latvijā 1992. gadā bija vien pieci kooperatīvi, šogad – 92 šādas sabiedrības.

Durbes novadā ir divas lielas lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības – *Dzēse* un *Durbes*

grauds. *Dzēse* kopā ar vairākiem citiem piena kooperatīviem gatavojas būvēt jaunu piena pārstrādes uzņēmumu. *Durbes grauds* gan pagaidām nav iecerējis nodarboties ar graudu malšanu, taču nākotnes plāni tāpat ir gana ambiciozi. Pirms pāris gadiem uzceltā kalte

un graudu glabātava jau kļuvušas par knapu. Tāpēc *Durbes grauda* 82 biedriem nāksies lemt par iespējamo kaltēšanas un uzglabāšanas jaudu dubultošanu.

Durbes graudu 2003. gadā izveidoja 11 zemnieku saimniecības.

EKONOMIKA ▶ 11. lpp.

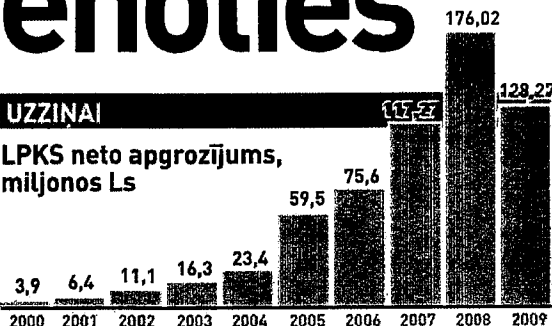
Krīze spiež apvienoties

PAR KNAPU. Durbes grauda vadītājs Sandris Bēča lēš, ka kooperatīva graudu pirmapstrādes jaudas vajadzētu dubultot, jo šobrīd graudu kalte un glabāšanas telpi jau ir kļuvuši par maziem kooperatīva apgriezieniem

UZZIŅAI

LPKS neto apgrozījums, miljonos Ls

LPKS sadalījums pa reģioniem, %

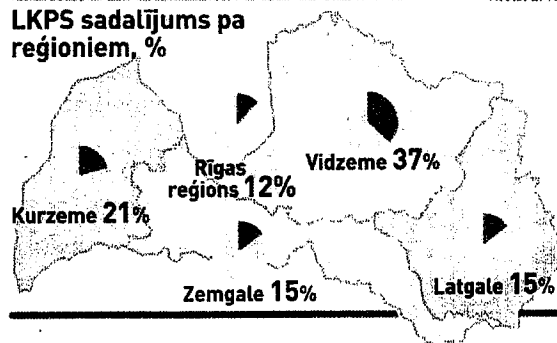

Foto: Nora KREVIŠA, f64

1. lpp.

«No viena kooperatīva biedra izīrējam šķūni, no otra graudu kalti, no trešā – darbaspēku,» atceras Durbes grauda vadītājs Sandris Bēča. Pirms pāris gadiem ar Eiropas Savienības atbalstu uzbūvēja graudu kalti. Tā stundā spēj pieņemt 100 tonnu graudu, izkaltēt – 54 tonnas, iztīrīt – 120 tonnu graudu. «Būvējam treknajos gados. Kopējās projekta izmaksas bija 1,5 miljoni eiro. Tagad uzbūvēt varētu lētāk, bet jaunatājums, vai bankas dotu aizņēmumu. Šā projekta realizācijai mums nācās aizņemties no Hipotēku un zemes bankas 60 000 latu,» teica S. Bēča. Lai gan šo projektu Durbes grauds realizēja ar ES atbalstu, kas paredzēja segt 40 procentu no izmaksām, gala rezultātā kooperatīvs atbalstu saņēma vien 28 procentu apmērā, jo ne visi izdevumi atbilda projekta uzraudzītāju izpratnei par attaisnotiem izdevumiem. Neskatoties uz to, Durbes grauds, iespējams, izlems būvēt otrik klāt, jo jau šobrīd jaudas ir par mazu.

Graudus kooperatīvs lielākoties eksportē. Latvijā paliek labi ja viena ceturtdaļa.

«Kādreiz Rīgas dzirnavnieks un Dobeles dzirnavnieks kā lielākie spēlētāji tirgū varēja noteikt tādu graudu cenu, kādu gribēja. Tagad, kad Latvijā ir aptuveni 29 graudu kooperatīvi, viņiem ir jārēķinās arī ar zemniekiem. Mūsu kooperatīvā līdzās lieliem zemniekiem, kas apsaimnieko 2000 hektāru, ir arī tādi, kas ar graudkopību nodarbojas tikai piecos hektāros. Kooperatīvs vairāk ir vajadzīgs mazajam zemniekam, jo šādā veidā viņam ir iespēja saņemt adekvātu samaksu par izaudzēto. Mūsu kooperatīva biedri par tonnu graudu šogad saņēma 120 līdz 140 latu,» stāstīja S. Bēča.

Ar sava novada lauksaimniecības kooperatīviem lepojas arī Durbes novada padomes priekšsēdētājs Andrejs Radzevičs. «Mūsu pusē tikpat kā nav neapstrādātu lauksaimniecības zemju un līdz ar to arī par iespējamām kūlas ugunsgrēkiem nav jāraizējas. Tas zināmā mērā ir, pateicoties novada lauksaimniecības kooperatīviem. Līdz šim arī nevienam lauksaimniecības kooperatīvam biedram nav bijis jāiesniedz maksātnespēju,» sacīja A. Radzevičs.

Latgalē trūkst darba roku

Arī Latgalē ir izveidojušas 14 dažādu lauksaimnieku kooperatīvo sabiedrību. Ilūkstes novada Eglaines Sēlijas ārē šobrīd apvienojušies 12 lauksaimnieku. Sēlijas ārū vadītājs Vitolds Kveders atzinās, ka šobrīd nevar iedomāties, kā varētu iztikt bez kooperācijas. «Kooperatīvs no biedriem iepērk rapsi un graudus, veic izejvielu iepirkumu. Cits citam arī izpalīdzam,» stāstīja V. Kveders.

Durbes grauds lielāko daļu graudu eksportē, bet Sēlijas ārē vismaz daļu pārstrādā šeit pat Latvijā. Sēlijas ārēm ir sava Augu eļļas rūpnīca, kurā ir uzstādītas divas rapša sēkļu spiedes. Viena spiede dienā var izspiest 500 kilogramu sēkļu, tātad abas kopā dienā tonnu. No šā daudzuma iespējams iegūt 250–300 litru rapša eļļas. Tās iepildīšana pudelēs un fasēšana šobrīd notiek ar rokām. Pagaidām kooperatīvs nav domājis par speciālas iekārtas iegādi. «Ja netiksim galā, tad par to domāsim,» optimistiski teic V. Kveders.

Arī Vārkavas novada Rožkalnu pagastā kopš 2004. gada darbojas koope-

ratīvs Latgales ekoproducti. Sabiedrības priekšsēdētāja Ruta Norkārkle stāstīja, ka sākumā kooperatīvs dibināts, lai palīdzētu zemniekiem realizēt dažādu lauksaimniecības produkciju, kas nav galvenais ienākumu avots, piemēram, ābolus, kartupeļus, pupiņas, garšaugus, zaļu tējas un tamlīdzīgi.

Kooperatīvs darbojas, lai atbalstītu biedru intereses un kopā risinātu problēmas. Šobrīd Latgales ekoproducti ir nopērkami bioloģiskās produkcijas veikalos un tirdziņos. Tomēr šobrīd vislielākā kooperatīva problēma ir atbilstīgu strādnieku trūkums. R. Norkārkle ir pārliecināta – ja izdotos piesaistīt enerģiskākus un strādāt gribošus cilvēkus, kooperatīvs saņiegtu daudz vairāk. Kooperatīvs varētu eksportēt zemnieku produkciju, jo šobrīd ir pieprasījums pēc 20 000 paciņu ārstniecības augu tējas, taču ar saviem spēkiem ir par maz, lai nodrošinātu šādu apjomu.

Šķēršļi likumdošanā

Kooperatīvu biedri gan atzīst, ka kooperācija nav pati izdevīgākā uzņēmējdarbības forma. «Ir daudz šķēršļu,

UZZIŅAI

- Latvijā ir 92 lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības
- Kopumā LPKS ir iesaistījušies 8566 zemnieki
- Vidēji vienā kooperatīvajā sabiedrībā strādā 7 darbinieki.

Galvenie kooperatīva darbības principi

- Kooperatīvs pieder pašiem zemniekiem
- Kooperatīvās sabiedrības mērķis ir nevis pelnīt pašal, bet nodrošināt peļņu tā biedriem
- Visas izmaksas un ienākumi tiek godīgi sadalīti starp biedriem
- Katram kooperatīva biedram – sapulcē – ir viena balss

piemēram, saskaņā ar Kooperatīvo sabiedrību likumu LPKS netiek pielīdzināta komersantam. Līdz ar to ikdienas darbā nākas saskarties ar dažādām problēmām – likumdošanā paredzēts, ka dažādas speciālas atļaujas un licences var saņemt tikai komersanti. Tās uzliek ierobežojumus kooperatīva darbībai,» sacīja Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācijas izpilddirektore Linda Bille. Asociācija un tās biedri vēlas panākt, lai likumus tiktu iestrādāti attiecīgi grozījumi. ■

Avots: Ezerzeme
Autors: Ezerzeme
Datums: 16.11.2010
Lappuse: 2.

Kas ir kooperatīvs lauksaimniekiem?

Līdz šim bija priekšstats, ka Latvijā un arī Latgalē visi esošie kooperatīvi nodarbojas tikai ar piena un gaļas realizāciju. Jā, lielākie un pazīstamākie tā tiešām dara, jo lauku saimniecības pamatā nodarbojas ar piena un gaļas lopkopību.

Galvenie kooperatīvu darbības principi:

- kooperatīvs pieder pašiem zemniekiem;
- zemnieki paši var kontrolēt kooperatīva darbību.

• kooperatīvo sabiedrību mērķis ir nevis gūt labumu no lauksaimniekiem, bet dot viņiem atstāšanas iespējas;

— uvertu durvju princips — jebkurš, kurš piekrti kooperatīva statūtiem, var kļūt par tā biedru;

• visas izmaksas un arī ienākumi tiek godīgi sadalīti starp īpašniekiem;

• kooperatīvu darbībā nepasīvis risks, ka attīstībā ieguldītie līdzekļi nonāk ārvalstnieku rokās;

• kooperatīvajā ir nepieciešami gan lieli, gan mazie zemnieki;

• katram kooperatīvās sabiedrības biedram biedru kopsapulcē ir vienā balsis.

LPKS "Latvijas aitu" dibināts 2004.gada 25.martā, apvienojoties četriem aiticopjiem — Sergejam Sēdromam, Visvarim Bērtilānim, Grigorijam Kucinam un Vandai Krastiņai. Mērķis bija rast produkcijai noieta, ar ceļiem, kuras būtu pieņemamas audzētājiem. 2010.gadā biedru skaits — 56 zemnieku un piemiņas saimniecības. Konkursā "Sēļas 2010" konkursu grupā "Lauksaimnieku kooperatīva" kooperatīvs ieguva veicināšanas balvu.

Jūn 2005.gadā izdevās noslāgt sadarbības līgumu ar lielveikalu ķēdi "Maxima". 2006.gadā kooperatīvs sūtīja pirmo eksporta kravu uz Vāciju. 2009.gadā eksporta apjoms, salīdzinot ar darbības pirmsākumiem, palielinājās četras reizes.

Vēl viens virziens, kurā kooperatīvs strādā, ir audzējamo dzīvnieku pārdošana saimniecībām, kuras palielina savus ganāmpulkus ar kvalitatīvu vaišņu materiālu. Kooperatīva valdes priekšsēdētājs, Vandas Krastiņas saimniecībā "Griezes", kas atrodas Ilākstes novada Eglaines pagastā, ir labākais Latvijas ģenētiskais vaišnieks Šimāns, kurš sver 147 kg. Šķirne "Latvijas tumsgalve" ir gaļas, Vilna ar īzeļu kvalitāti gan nemēdz būt. Zurnālisti, protams, uzdeva jautājumu, kāpēc tevis ir bez rūpēm, jo katrs no bērniņiem neteras kādā gadījumā ar ragainu kaimiņu vai savu nešpēni. Izrādās, ka šķirnes ragains indivīds ir vienkārši brāķis.

Krastiņas saimniecībā ir 120 šķirnes aitu ganāmpulks un vesels lērums jēru, kuri dzimst pavasarī, bet līdz rudim sasniedz 45 kg svaru un tiek realizēti. Tapat apskatīju aitu — tā ļoti labi iederas arī vēja ģeneratoros, kurš esot pirkts tikai tāpēc, ka itin bieži ir problēmas ar elektroapgādi.

Milzīgajā aitu kūlī ieejam pa barības galdu gluži kā modes skatē: labajā un kreisajā pusē kritēni lejā aitas, logi abās pusēs tik lieli, kā resti kurā lauku mājā. Patīk konstruktīvi gan izskatās itin viegla no diezgan plāniem dēšiem. Kā apgalvo Vandas kundze, aitam pārlieku liels silums nav vajadzīgs, ka tik nokrišņi

uz galvas netiek un nav vēja. Virs galvām saimnieku lepnams — trīs videokameras, lai ziemas saļā katru reizi nebūtu jāskrien uz kūti un jātraucē dzīvnieku naktsmiers. Visu, kas notiek, var apskatīt, teju vai neizkāpjot no galvas. Tāds, lūk, jaunāko tehnoloģiju praktisks pielietojums.

Šajā pašā pagastā ir vēl viens slavens kooperatīvs "Sēļas āres", kas nodarbojas ar rapšu pārstrādi: spiež rapšu eļļu. Kooperatīvā ir apvienojušies 12 lauksaimnieciskās produkcijas ražotāji, kuri darbojas graudu ražošanas nozarē.

Eļļu iekšā telpā ar glamu nosaukumu "Augu eļļas rūpnīca", kur saurā kambart uz galda stāv gluži kā divas lielas gaļas mašīnas. Tajās automātiski birst rapšu sēklas, pa reni laukā tek eļļa, bet otrā pusē nāk arī pussūsnas izspaidas, kuras, starp citu, esot daudz vieglāk pārādēt nekā eļļu. Veikāļi jau sen ir pilni ar šo cepšanai nepieciešamo produkciju.

Tādas mazas rūpnīcas jau daudziem ir tomās sēķu pārstrāde (20 kg stundā katrā spīdē), iegūst 25% - 28% eļļas, tas nozīmē,

ka vienā dienā iegūst 250 - 300 litrus eļļas. Tomēr eļļa uzreiz nav lietojama, to sāļej mučs un mēnesi nostādina, pēc tam bez iekārtu palīdzības safasē pudelēs. Ar izplatīšanu nodarbojas "Latvijas piensaimnieks". Te pat rūpnīcas otrā galā ir pašiem sava veikaliņa, kur tirgo ne tikai eļļu, bet arī šādas tādas saimniecībā noderīgus šķiņus.

Uz jautājumu par pesticīdiem, herbicīdiem un insekticīdiem Lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības "Sēļas āres" valdes priekšsēdētājs Vitolds Kveders atbild tā: "Visādas indes lietojam maz, ja lietojam daudz, paši neesam."

Lai vīriem būtu darbs arī ziemā, kooperatīvs pavisam nesen iegādājās šķeldotāju.

Erika STEPIŅA

ATTĒLOS: Vaišnieks Šimāns; pašiem sava elektrības vītītkarte; Lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības "Sēļas āres" valdes priekšsēdētājs Vitolds Kveders izrādā rūpnīcā.

Autors foto

Avots: Ziemeļlatvija
Autors: Aivars Zilbers
Datums: 16.11.2010.
Lappuse: 4.

Mediju Monitorings

Pagājušajā nedēļā grupa Vidzemes un Rīgas laikrakstu žurnālistu iepazīnās ar Vidzemes agroekonomiskās kooperatīvās sabiedrības darbu.

Vidzemes agroekonomiskās kooperatīvās sabiedrības valdes priekšsēdētājs Indulis Jansons (no kreisās) un padomes priekšsēdētājs Ivars Adamsons uzskata, ka kooperācija nav tikai kooperācijas dēļ, bet vispirms tā ir izdevīga pašiem zemniekiem.

Nākotne pieder kooperācijai

♦ Agroekonomiskā kooperatīvā sabiedrība 10 gados ir strauji attīstījusies

AIVARS ZILBERS

Lai arī cik ekonomiski spēcīgi un patstāvīgi justos zemnieki, nākotnē lauksaimniecībā palikt konkurētspējīgiem un attīstīt tālāk ražošanu būs iespējams tikai kooperācijā.

Par to pagājušajā nedēļā pārliecinājās grupa Vidzemes un Rīgas žurnālistu, apmeklējot Vidzemes agroekonomisko kooperatīvo sabiedrību un kooperatīvo sabiedrību "Triķāta KS". Braucienā ar mērķi popularizēt kooperācijas kustību organizēja biedrība "Latvijas lauksaimniecības kooperatīvo asociācija" un SIA "Alpha Baltic".

Par redzēto zemnieku pilsaimniecības kooperatīvā "Triķāta KS" rakstīsim nākamajā numurā.

Strādā tālākai izaugsmei

Vidzemes agroekonomiskā kooperatīvā sabiedrība ir Vidzemes un Latgales novadu zemnieku kooperatīvs, kurā pašlaik darbojas 260 biedru. Uzpējumus nodarbojas ar graudu pārstrādi, uzglabāšanu un realizāciju. Tā centrālais birojs un graudu pārstrādes kompleks atrodas Valmierā, bet struktūrvienība - Varakļānos. Kooperatīvs no graudaudzētājiem iepērk miežus, kviešus, rudzus, auzas un rapst. Laika gaitā ir pieaudzēti lieli briedu skaiti, paplašināties ražošanas apjoms un tagad Vidzemes agroekonomiskā kooperatīvā sabiedrība ir viens no lielākajiem kooperatīviem valstī. Kooperatīvs izveidots 1994. gadā, bet tādi formā kā pašlaik tas strādā kopš 1999. gada, kad uzņēmuma neto apgrozījums bija 89

tūkstoši latu. 2008. gadā tas bija pārliecinājies līdz 13340835 latiem.

Kooperatīvās sabiedrības valdes priekšsēdētājs Indulis Jansons stāsta, ka uzņēmuma attīstība notiks arī turpmāk. "Nākamgad graudu pieņemšanai esam paredzējuši uzcelt vēl trīs torpus, lai zemniekiem, nododot graudus, nebūtu jākavējas un viņi operatīvi varētu atgriezties uz lauka. Jaunajos torpos varēsīm pieņemt 200 tonnas stunda. Kopā mums Valmierā ir 16 torpu. Divi jauni ir uzbūvēti Varakļānos. Tagad mēs no lauksaimniekiem varam pieņemt glabāšanā 45 tūkstošus tonnu graudu," stāsta I. Jansons.

Daļu graudu uzņēmums pārdod rudenī, bet tā, lai pārdot varētu līdz pavasarim. Lai būtu pastāvīgi ienākumi, jānodrošina nepārtraukta graudu plūsma.

Nodrošina priekšrocības

Atrašanās kooperatīvā graudu audzētājiem nodrošina vairākas priekšrocības. Vispirms jau ir iespēja iekonomēt līdzekļus, jo zemniekiem nav jāceļ kalte savā saimniecībā. Atkriļi arī laika tēršana noiet meklēšanai izaudzētajai produkcijai. Novāktu ražu saimnieks nodod sabiedrībai un tā tālāk meklē, kur to pārdot. Kooperatīvā iespējams saņemt arī dažādas ražošanai nepieciešamas izejvielas - kalpojamo materiālu, pesticīdus, minerālmēslus un citas lietas. To visu iespējams iegādāties arī uz kredīta, norēķinoties par pavasari nopirkto ar rudens ražu. Turklāt kooperatīva biedrs vienmēr var saņemt kvalitatīvu agronomu konsultāciju. Ja nepiecie-

šams, kooperatīvās sabiedrības speciālisti aizbrauc uz zemnieka saimniecību un, novērtējot laukus, sniedz padomu uz vietas. Ik gadu sabiedrība rīko arī tā saucamās lauka dienas, lai saimnieki varētu gūt labu pieredzi citās saimniecībās.

Par to, ka šīs priekšrocības ir pratuši novērtēt liela daļa lauksaimnieku, liecina pēdējos gados strauji pieaugušās kooperatīvā biedru skaits. "Ja kooperatīvu veidošanas saīdzina ar šo procesu visā pasaulē, tad Latvijā kooperācija ir ļoti strauji attīstījusies. Šeit viss sabūvētais ir sagādāts tikai ar pašu spēkiem. Arī krīzes laikā nevienus kooperatīvus nebankrotēja. Maksātspēja gan piemēkleja vairākus privāto uzņēmumus," saka I. Jansons.

Kā būtisku kooperatīvu biedru priekšrocībām salīdzinājumā ar saimniecībām, kas sabiedrībā nav iestājušās, valdes priekšsēdētājs min iespēju izmantot graudu pieņemšanas torpus. "Pašam zemniekam tādu uzcelšana prasītu lielu naudu, turklāt tas noteikti būtu risks, zinot graudu cenu svārstības tirgū. Savukārt mums ar saviem apjomiem torpu izmantošanas izmaksas ir zemākas," skaidro I. Jansons.

Kopā krīze pārtaista veismīgi

Lielu daļu graudu uzņēmums eksportē uz Dienvideiropu un Ziemeļāfriku, no sabiedrības graudus pērk arī Igaunijā. Pati par savu pārstrādi kooperatīvā sabiedrība vēd nedomā. "Pārstrādājot produkcijai Latvijā nav īpaši liels tirgus. Mūsu valstī ir divi miljoni cilvēku un varbūt pat tik daudz nav

Nav jēgas ražot, ja nav kur produkciju likt. Mēs ražojam to, ko var pārdot lielā tirgū un ko tas pieprasa," stāsta valdes priekšsēdētājs.

Kooperatīva biedriem gan nav tikai priekšrocības, bet ir arī pienākumi. Viņiem izejvielas jāpērk tikai kooperatīvā sabiedrībā, jo šie ienākumi veido būtisku finanšu resursus turpmākajai attīstībai. Kooperatīva biedriem aktīvi jāpiedalās kopsapulcēs un kopīgi jārisina arī problēmas. "Tas, ka tā ir, apliecina krīze, kuru pēc mūsu domām, pārlaidām ļoti veismīgi. Zemnieki bija ļoti pretimākoši un saprata, ka iepirkuma cenas nevaram noteikt augstākas," skaidro I. Jansons.

To, ka zemniekiem ir izdevīgi būt kooperatīva biedriem, atzīt arī viens no lielākajiem graudu audzētājiem Smiltēnes novads Ivars Adamsons. Viņš ir arī kooperatīvās sabiedrības padomes priekšsēdētājs. "Esmu pats savā praksē pārliecinājies, ka kooperācija ir izdevīga. Biju nolēmis savā saimniecībā celt kalni. Kad aprēķināju iespējamās izmaksas, man iznāca miljoni eiro. Tad nodomāju, kādēļ man tā jāceļ, ja varu nopirkt divas piekabes un ar tām graudus atvest uz Valmieru. Kaltei nolēmu miljonus radās iespēja ieguldīt kaut kur citur. Te es kā kooperatīva biedrs un tāpat arī viens no īpašniekiem par pārdoto ražu varu saņemt tik, cik graudi reāli maksā tirgū. Iepriekš ir gadījies, ka privātfirmai esmu bijis spiests pārdot graudus par minimālo cenu, un, ja arī tā vēlāk ceļas, es vairs ne uz kādu pelnu tik un tā nevaru cerēt. Te es savam darbam jūtu stabilitāti. Te man graudus izžāvē un bez manīs sagatavo

produkciju realizācijai," stāsta I. Adamsons.

Augsmai vēl ir daudz iespēju

"Tomēr kaut arī kooperācija Latvijā attīstās diezgan strauji, procentuāli tajā vēl nav pat puse no visiem lauksaimnieciskās produkcijas ražotājiem. Skandināvijas valstīs, piemēram, kooperācija aptver 80 procentus lauksaimnieku. Tas nozīmē, ka mūsu valstī arī šai kustībai vēl vajadzētu augt un augt. Vēlos uzminēt, kāds ir iemesls lielas daļas zemnieku atturībai. I. Adamsons domā, ka viens no iemesliem varētu būt saimnieku bažas, ka viņus atkal kāds vēlas apkrāpt. "Nav noslēpums, ka daudzi par nevelksmēm vairo un lamā valdību, un ir tiešām bijuši gadījumi, kad mēģina iedzīvoties uz ražotāju rēķina. Taču jāatceras, ka te mēs visi kopā esam saimnieki ar savām balstīstībām un paši nosakām, ko un kā darīsim. Nav katram savā sētā jāceļ ražošanas objekti, bet labāk salikt naudu kopā un visiem uzcelt objektus ar lieliem jaudām, kas padara ekonomiskā saimniekošanu," apliecina I. Adamsons. Arī attiecībā uz pārstrādi zemnieks nav tik kategorisks kā I. Jansons.

"Ir tāds teiciens - nekad nesaki nekad. Ja mainīsies pieprasījums tirgū un būs izdevīgi pārdot bulciņas, dabūsim mobilās dzirnavas un darīsim arī to," sola I. Adamsons.

Galvenais ir saprast, ka kooperācija veicina pašu graudu audzētāja saimniecības attīstību. Savukārt attīstīts zemnieku saimniecības sekmē arī kooperatīva tālāku ekonomisku nostiprināšanu.

Avots: Staburags
Autors: Imants Kazijuna
Datums: 19.11.2010.
Lappuse: 4.

M e d i j u
Monitorings

PIEREDZE

Tas nav kolhozs

◆ Par tālu no lielajām pilsētām

"Staburagam" bija iespēja kopā ar reģionālo laikrakstu kolēģiem apmeklēt trīs lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības Latgales pusē. Uzzinājām, kā turienes zemnieki vērtē šādu sadarbības veidu, kādas ir ikdienas problēmas un kādi kooperācijas plusi un minusi.

IMANTA KAZIJUNA
TEKSTS UN FOTO

Kopā, lai risinātu problēmas

Preiļu pusē, Vārkavas novada Rožkalnu pagasta "Saleniekos", kopš 2004. gada darbojas kooperatīvs "Latgales ekoproducts". Tā dibinātāja un vadītāja ir enerģiskā Ruta Norkārkle. Viņai palīdz dēls Gustavs, kurš ir arī Latvijas Bioloģisko saimniecību asociācijas valdes priekšsēdētājs. Viņi stāstīja mums par kooperatīva vēsturi un pašreizējo situāciju pagastā.

Kad esam sasēduši pie gara galda, kas bagātīgi nokrauts ar dažādu ziedu tēju, garšaugu, balto pupiņu paciņām, aboliem un abolu sulas krūzēm, Rutas kundze izklāsta kooperatīva būtību. Sākumā neesot bijis, kā varētu iedomāties: sanāca kopā septiņi saimnieki ar ideju dibināt kooperatīvu. Bijis viens, kurš pamazām pierunājis citus. Puse no tiem, kuri sākumā piekrita, vēlāk pārdomāja.

Latvijā kooperatīvu iedomājas kā kolhozu, kurā viss ir kopīgs un beigās neviens nav abildīgs. Bet patiesībā šāda organizācija nepieciešama, lai pārstrāvē vairāku biedru interese un risinātu problēmas. Savācot vairāk piena un nododot pārstrādei, cena par kilogramu ir daudz augstāka. Cilvēki domā aplam, ka, iestājoties kooperatīvā, viņiem no tā vien būs kāds labums.

Daugavpilī aizver durvis

Rutas kundze atminas laiku pirms sešiem gadiem, kad radusies ideja par kopdarbību. "Latgales ekoproducts" izveidots ar mērķi apvienot "mazos" zemniekus, kuri nodarbojas ar bioloģisko lauksaimniecību. Šobrīd tas apvieno 30 biedru, no kuriem puse ir īpaši aktīvi.

Kā jau laukos ierasts, pēc ražas novākšanas katram pāri paliek

LEPNĀ VIENTULĪBĀ. Gustavs Norkārkle ir viens no retajiem jaunajiem cilvēkiem Rožkalnu pagastā.

kāds burkāns, kartupelis, pētersīlis, un tos, kopā saiekot, pārdot būtu vieglāk. Dieniņēl tolaik izaudzēto kā ekoloģisku produktu pārdeva arī tādi zemnieki, kuru saimniekošanas veids nebūt nebija ekoloģisks. Konkurēt ar viņiem bija neiespējami. Arī lielākais noietu tirgus Rīgā no Vārkavas ir pārāk tālu. Pilsētnieki vēlas tikai svaigus produktus, un uz galvaspilsētu būtu jābrauc katru otro dienu. Arī veikalū un citu tirdzniecības vietu pieprasītāis daudzums bija mazs. Izdevīgi būtu vienā reizē vest tonnu. Tāpēc rožkalnieši alternatīvu risinājumu meklēja daudz tuvākajā Daugavpilī. Atraduši piemērotu vietu, vienojušies ar pilsētas arhitektu par tās iekārtošanu, bet kādas pret šādu darbību noskaņotas personas labajiem nodomiem pārvilka svitru, un Daugavpilī dome piedāvāja tirdzniecības vietu lielajā tirgū. Jau pēc pāris dienām uzradās konkurenti, kuri savu produkciju arī dēvēja par bioloģisku, lai gan tās izcelsme bija apšaubāma. Rutas kundze ir arī vides kvalitātes inspektore sertificējošajā sabiedrībā

"Vides kvalitāte" un labi informēta par saimniecību darbību. Šādas negodīgas konkurences dēļ "Latgales ekoproducts" pārtrauca piegādāt produkciju Daugavpilij.

Iegādājas savu tehniku

Risinājumu rada — savākt, zāvēt, fasēt un pārdot visu, ko vien iespējams. Šim nolūkam iegādājas žāvējamo skapi, un nu liela daļa izaudzētā nonāk bioloģiskās produkcijas veikalā Rīgā un citviet, kur pārdod ekoloģiski tīrus produktus. Izdevīgi tas ir visiem, piemēram, balto pupiņu audzētājiem, kuri paši uz tirgu aizbraukt nevar. Šogad, kad žāvētāji produkcijai nebija noieta, kooperatīvs palīdzējis ar lojparības, piemēram, graudu, realizāciju. Arī šajā gadījumā kooperatīva biedri bija ieguvēji, jo tas viņu vietā meklēja iespējamus pircējus. Nesen kāda firma pieteikusi iepirkti tonnu bioloģiski audzētu abolu.

Kooperatīva vajadzībām iegādāts arī šķeldotājs mulčas sagatavošanai tiem, kuriem ir augludāri, kā arī zālāju sējmašīna. Katram atsevišķi pirkti dārgi, jo izmanto

tikai pāris reizu gadā.

Nezina, kas ir dabai draudzīgs

Latvijā bioloģiskie produkti gan lielākoties ir gaļa un piens, bet šī produkcija kā bioloģiska dienvēl tirdzniecībā ir ļoti reti. Argumentam, ka tāds piens patiesībā ir salīdzinoši nedaudzās saimniecībās. Gustavs teibst, sakot, ka valsti saražo ap 140 tūkstošu tonnu gadā. Pat zīstamajā uzņēmumā "Preiļu siers" ap 70% izejvielu patiesībā ir bioloģiskas. Rožkalnu pagastā 90% zemnieku saimnieko dabai draudzīgi.

Vaicāta, vai kooperatīvā arī audzē jau nosauktās pupiņas, Rutas kundze atbild, ka cilvēki bieži vien pārprot tā būtību. Kooperatīvs pats neko neaudzē. Tā uzdevums ir nodarboties ar izaudzētā pārdošanu, ja nepieciešams, arī ar apstrādi, fasēšanu, piegādi. Tas ir palīgs zemniekiem, padomdevējs, rod iespēju piesaistīt saimniecībai līdzekļus. Nu ekoloģiski audzētos augus iepērk arī kosmētikas ražotāji Latvijā, piemēram, "Madara Cosmetics" — pētersījus, trejda-

vu sūnišus, auzas, liepziedus, rudzupuķu ziedus, cidonijas.

Kooperatīvs 13 saimniecībām veic grāmatvedības pakalpojumus, raksta projektus Eiropas Savienības līdzekļu piesaistei, rīko seminārus, mācības, nodarbības un pieredzes apmaiņas braucienus. Šogad viesojušies bioloģiskajā saimniecībā Vācijā, iepriekš būts Austrijā, Itālijā.

Gustavs pieminēta, ka zemnieki sākumā ir jāizglīto, jāpalīdz viņiem attīstīties, jāsakārto saimnieciskās lietas un tad arī būs rezultāts — vairāk un daudzveidīgāka produkcija. Izglītošana nepieciešama arī patērētājiem. Lielpilsētu iedzīvotāji apzinās bioloģiski audzētu produktu priekšrocības, bet laukos, kā liecina aptaujas, cilvēku zināšanu līmenis ir zems.

Nav strādnieku

Savulaik zaudējumus kooperatīvam radījuši medus fasēšanas līnija, kuru ierīkojuši, jo citādi Pēterīkas un veteriņārais dienests medu pārdot neatļāva. Kad līnija bija sagatavota darbam, noteikumus mainīja, un tagad katrs var ar karoti likt medu burcinā, un ar dārgo iekārtu nav ielāsās neviens kilogramam. Arī kartupeļu fasēšanā iekārta stāv dīkā, jo šobrīd reti kurš pērk uzreiz maisu.

Tomēr vislielākā problēma, lai cik tas savādā izklausītos, ir strādnieku un zemnieku trūkums. Kooperatīvs varētu izdarīt desmit reizu vairāk, ja tuvumā būtu cilvēki, pie tam ar atbildības izjūtu. Rutas kundzes saimniecībā "Saleniekos" nācies likvidēt piensaimniecības nozari, jo nebija, kas govīs slauc. Pat atsevišķa dzīvotamā māja ar visām ērtībām uzbūvēta, bet strādnieka neviena. Nepieciešami grāmatveži, projektu rakstītāji, mēnežeri, kuri ieteiktu zemniekiem labākus iekārtas ražotnes izveidošanai, meklētu noieta tirgu, bet visi speciālisti izvēlas darbu pilsētā. Paradoksāli, bet uz šejieni brauc strādāt viens darbinieks no Valkas, divi — no Mālpils.

Valsti saktā "simitānieku" programma, viņasprāt, patiesībā izkropļo darbu tirgu, un cilvēki izvēlas vieglāko — saņemt naudu, nedarot neko. Kā lai izpilda konkrētu pasūtījumu no ASV par 20 tūkstošu paciņu liepziņu, piparmētru un citu zāļu tējas piegādi? ◆

Avots: Ziemeļlatvija
Autors: Aivars Zilbers
Datums: 20.11.2010.
Lappuse : 7.

M e d i j u
Monitorings

"Triķātas siers" darbinieku gatavotie produkti kļuvuši slaveni visā Latvijā ar savām izcilajām garšas īpašībām.
 FOTO: AIVARS ZILBERS

Akciju sabiedrības "Triķātas siers" siers meistars Renārs Tuņens par ražošanas firmas produktu uzskata Krievijas sieru.

Priekšroka vienmēr dota kvalitātei

♦ **Piensaimnieki kopdarbībā jūt lielāku saimniecisko stabilitāti**

AIVARS ZILBERS

Jā Latvijā iedzīvotājiem dažādos novados pavaičā, ar ko viņiem saistās Triķātas vārds, iespējams, tiktu nosauktas vairākas lietas, tomēr, domājā, visi uzrunātie zinātu, ka Triķāta ir slavena ar savu ražoto sieru.

Gadu desmitiem ciemata siera ražošanē akciju sabiedrībā "Triķātas siers" ir izkoptas šī produkta gatavošanas tradīcijas, kuras tagad turpina meistars Renārs Tuņens, bet lai darbs būtu labi organizēts, par to rūpējas ražošanas daļas vadītāja Raits Jāblonska. "Triķātas siers" firmas lepmums ir ražošanas galvenais produkts Krievijas siers, bet vēl triķātieši ražo sieru "Blue", "Prieks", Holandes sieru un siera bumbiņas "Sniega bumbas".

Kooperatīvā rocība un iespējas lielākas

Jaunu atspērienu tālāktīstībai akciju sabiedrība ir ieguvusi, topot par lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības "Triķāta KS" sastāvdaļu. R. Tuņens stāsta, ka kooperatīvā lielāka rocība ir ļāvusi siera ražošanē ieviest jaunas tehnoloģijas un uzstādīt modernas iekārtas. Ir iegādāts moderns eļļas dozators, bet kā pati pēdējā ir uzstādīta siera bumbiņu gatavošanas mašīna. Pirms tam tās vajadzēja veidot ar rokām.

Dienā uzņēmums spēj pārstrādāt 40 tonnas piena. Tiesa, ražošanē pārstrādā tikai nelielu daļu no kooperatīvā biedru sarāžotā piena. Lielu daļu produkcijas sabiedrība pārdo citiem pārstrādātājiem, to skaitā arī Lietuvas piensaimnie-

kiem. No tā arī radusies iespēja ieguldīt vairāk līdzekļu siera ražošanas modernizācijai. Par piena ražotāju priekšrocībām, strādājot kooperatīvā ietvaros, "Ziemeļlatvijai" sīkāk pastāstīja kooperatīvās sabiedrības "Triķāta KS" sabiedrisko attiecību speciāliste Anete Urka. Kooperatīvā lielākoties ir iestājusies Vidzemes un Latgales saimniecības.

Svarīga ne tikai cena, bet arī attieksme

Vairāki zemnieki kooperatīvam pārdo pienu arī no bijušā Valkas rajona. Gadu gaitā kooperatīvs ir leņģerojami attīstījies. Tas izveidojās 2003. gadā, apvienojoties kopīgā darbā 17 saimniecībām. Pašlaik kooperatīvā ir 261 biedrs. "Sākumā daļa lopkopju pienu pārdeva kooperatīvā, kaut nebija tā biedri, bet tagad pienu nodod tikai biedri. Vispirms jānūta tas, ka sabiedrība saviem piena piegādātājiem ir spējīga maksāt konkurētspējīgu ietilpuma cenu, taču ir arī citas lietas, kas motivē iestāties kooperatīvā.

Lielu darbu ieguldām dažādu pasākumu un semināru organizācijā zemniekiem. Lai kooperatīvā biedrus regulāri informētu par jaunumiem mūsu organizācijā un visā nozarē, reizi divos mēnešos izdodam žurnālu "Piens Zinās". Rīkojam arī pieredzes apmaiņas braucienus, lai saimnieki iegūtu jaunas zināšanas, kā arī nodrošinātu speciālistu individuālas konsultācijas tiem zemniekiem, kuri ir ieinteresēti uzlabot savas produkcijas kvalitāti" stāsta A. Urka. Ar kooperatīvā starpniecību saimniekiem ir iespēja arī iegādāties lop-

barību, mikroelementus, augu aizsardzības līdzekļus un citas saimniecīšanai nepieciešamas lietas. Nu jau apmēram gadu kooperatīvs piedāvā arī kvalitatīvu ģenētisko materiālu, ko iegūst, sadarbojoties ar Anglijas uzņēmumu "ABS Global". Visi šie pasākumi veicina piena kvalitātes uzlabošanu, bet tas savukārt ļauj saņemt labāku samaksu par pienu, bet siera ražotājiem izgatavot konkurētspējīgu produkciju. Saimnieciskās darbības stabilitāti nodrošina arī iespēja pieteikt sevi tirgum ar lielāku produkcijas apjomu. Slavu savam sierrā šķirēm kooperatīvs nodrošinājis ar ļoti augstām kvalitātes prasībām. A. Urka stāsta, ka pat piena deficīta apstākļos, kad it kā uz tā vērtību varētu skatīties caur pirkstiem, tā sakot, lai tik būtu piens, tas nav darīts un prasības nav mazinātas.

Kooperatīvs bijis arī glābējs

Kooperatīvs bijis arī labs palīgs saimniekiem pret krīzes grūtībām. A. Urka min gadījumus, kad dažādi saimnieki bija nokļuvuši smagā situācijā ar pārlietu lielu kredītu nastu. Kooperatīvs palīdzējis sarežģījumus pārvarēt. Sabiedrībā daudz runā par to, vai laukiem ir nākotne un vai jaunie tajos paliks. "Triķāta KS" šajā virzienā uzskatī ļoti konkrētu darbu. Pašlaik notiek sarunas par sadarbību ar jauno zemnieku klubu. "Ir jaunieši, kuri vēlas studēt lauksaimniecību un palikt laukos. Mēs esam gatavi viņus iepazīstināt ar saviem piedāvājumiem un vajadzības gadījumā palīdzēt.

Varbūt tagadējie interesenti nākotnē būs lielu ganāmpulku īpašnieki" saka A. Urka.

Durvis uz kooperatīvu jauniešiem dalībniekiem ir atvērtas, jo sa-

biedrība nav noteikti grieši, pēc cik saimniecību uzņemšanas tai lietai jāpieliek punkts. Jābūt tikai vēlmei sadarboties un apzinīgi strādāt. ♦

Avots: Dienas Bizness
 Autors: Sandra Dieziņa
 Datums: 22.11.2010
 Lappuse : 6

M e d i j u
 M o n i t o r i n g s

Vidzemnieki investēs miljonu

Pašmāju tirgus ir mazs un jāražo tas, ko var pārdot
 graudus. Tāpēc arī kooperatīvs orientēties uz graudu
 pieņemšanu, pārmaiņstrādāt un uzglabāšanu, izstrādāt VAKS
 valdes priekšsēdētājs Indulis Jansons.

Kooperatīvs iekārtās un infrastruktūrā nākamgad plāno ieguldīt miljonu eiro

Investīcijas ļaus uzlabot graudu pieņemšanas ātrumu un mazinās zemnieku rindas labības novākšanas laikā. Lai netiktu kavēta ražas pieņemšana, nolēmām investēt jaunā pieņemšanas līnijā, skaidro VAKS (Vidzemes Agroekonomiskās kooperatīvās sabiedrības) valdes priekšsēdētājs Indulis Jansons. Vasarā dienas laikā VAKS iespējams pieņemt pat līdz 4000 t graudu. Uzglabāšanas jaudas kooperatīvam ir ap 45 tūkstošiem t graudu. Investējot attīstībā, iecerēts sakārtot arī infrastruktūru.

Jau četri miljoni
 Līdz šim kooperatīvā sabiedrība attīstībā investējusi ap četr-

riem miljoniem Ls, kas ieguldīti zemi un ēku iegādē un uzglabāšanas kompleksu izveidē Valmierā un Varakļānos. Mans uzstādījums vienmēr bijis nevis domāt, kā papērt naudu, bet kā atdot atpakaļ, tāpēc, iespējams, viss būvēts nedaudz saraustīti, nevis uzreiz vienā dienā, bet mūs šim vismaz nespiež liels kredītslogs, savu darbību skaidro VAKS vadītājs. Kooperatīvs savu darbību uzsācis 1999. gadā, kad bija liela zemnieku uzticība, un tajā pašā gadā realizētas pirmās 1000 t rudzi. Sākotnēji telpas irētas un pamazām kooperatīva biedri sapratuši, ka telpas būs jāiegādājas īpašumā. Iz-

Biznesa fakti Vidzemes Agroekonomiskā kooperatīvā sabiedrība

- Atrašanās vieta: Valmierā
- Apgrozījums: 10,26 miljoni Ls (2009. g.)
- Peļņa: 150 tūkstoši Ls (2009. g.)
- Investīcijas: ap 4 milj. Ls (2002. – 2009.)
- Biedru skaits: 260 (saimniecības ar 10–2000 ha)
- Darbinātāju skaits: 28
- Dibināšanas gads: 1999. g.
- Avots: LPS VAKS

augsmi veicinājusi arī sadarbība un pieredzes gūšana no vācu kolēģiem, kas turpinās joprojām.

Vislabākais bijis 2007. un 2008. gads, kad kooperatīvajai sabiedrībai izdevies strādāt ar 13 miljoniem Ls apgrozījumu, pērn cenu krituma dēļ tas sarucis līdz 10,26 miljoniem Ls,

bet šogad prognozes liecina, ka pamazām izdodas atgriezties pirmskrīzes līmenī. Jau janvārī parādījusās pirmās stabilizācijas pazīmes, un jūlija beigās pieprasījums pēc graudiem strauji pieaudzis, kāpušas arī cenas, taču raža bija par 20–25% mazāka nekā pērn. Tiesa, cenu kāpums kompensējis ražas samazinājumu. VAKS zemnieku saražoto eksportē galvenokārt uz ārvalstīm, sadarbojoties ar Zemgales lielāko kooperatīvo sabiedrību Latrop.

Uz DB jautājumu, vai netiek domāts par savas pārstrādes izveidošanu, VAKS valdes priekšsēdētājs norāda – pašmāju tirgus ir mazs un jāražo tas, ko var pārdot – graudus.

Tāpēc arī kooperatīvs orientēties uz graudu pieņemšanu, pārmaiņstrādāt un uzglabāšanu. Tomēr VAKS padomes priekšsēdētājs, z/s Rozkalni saimnieks Ivars Adamsons atzīst – nekad nesaki nekad un pašiem savā pārstrādes ideja tomēr jāizvērtē.

Satrauc pelēkā zona
 Vērtējot norises valstī, lauksaimnieciskās produkcijas ražotājus uztrauc tā saucamo starpnieku lielas aktivitātes, kas zemnieku izaudzēto mēģina iepirkt pa tiešo, kā rezultātā nodokļi valstij iet secen. «Kooperatīvi strādā lēgāli, savādāk nav iespējams, bet šogad ļoti jūtam pelēko tirgu, kas ir pieaudzis,» kļūstā I. Jansons. Cik liels varētu būt šis sektors, zemniekiem nav skaidrības. Ražotāji ir pārliecināti, ka nodokļus nevarēdā celt, bet jācenšas tos iekasēt no visiem tirgus dalībniekiem, īpaši no tiem, kas izvairās no nodokļu maksāšanas. Latvijā lauksaimniecība bez kooperācijas nebūtu iespējama, un jādara viss, lai tā pēc iespējas straujāk attīstītos un būtu mazāki riski, jo pasaules ekonomika joprojām ir ļoti nestabila, piebilst valdes priekšsēdētājs. Tiesa gan, kooperatīva nevarot izveidoties dienas laikā, tas notiek pamazām, investējot un attīstoties.

Viedoklis Zemnieku balsts

► SIA Vāle Tvačāja agronoms Zenta Gulbe: Kooperatīvs ir mūsu balsts, un tajā vislielā vienlīdzīgā – gan lielais, gan mazais zemnieks. Ja zemniekam vajadzētu individuāli realizēt izaudzēto, visbiežāk, ieguvums būtu tikai minimāli. Cēns: bet kooperatīvs palīdz pārdot izveidīgāk, rod iespējas iegādāties mērķmērījumu par konkurētspējīgām cenām, kā arī konsultē un izglīto.

Sandra Dieziņa

Avots: Bauskas Dzīve
Autors: Bauskas Dzīve
Datums: 24.11.2010.
Lappuse : 4.

Zemnieku žmiedz no visām pusēm

♦ **Piensaimeņiki** visvairāk atrod glābiņu kooperatīvos

Lopkopības nozari ekonomiskie satricinājumi skar vissmagāk, un tikai tie, kuri izturējuši produkcijas iepirkuma cenu zemāko kritumu, pastāv, turpina strādāt.

M. OZOLINA

Vecumnieku pagasta zemnieku saimniecības «Lietas» īpašnieks Agnis Veide par sadarbību ar lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvu sabiedrību «Piena ceļš» runā tieši «Dzīvi» vai šajā vasarā būtu spējuši sagādāt lopbarību, ja nesāņemtu kooperatīva bezprocentu atdevumu. Zemnieku žmiedz no visām pusēm, un ir tādi maksājumi, ko nevar atlikt. Šādā situācijā glābejs bija «Piena ceļš».

Nav plevīlis ar norēķiniem

A. Veide precīzē, ka viņa zemnieku saimniecība ar «Piena ceļu» sadarbojas kopā tā dibināšanas. Viņaprāt, tas ir pietiekami demokrātisks sadarbībā ar lieliem, vidējiem un arī maziem piegādātājiem. «Lietas» dienā kopejais izslaukums sasniedz trīs tonnas, taču ir tādas saimniecības, kur dienā iegūst piecas līdz desmit tonnas piena. A. Veide uzskata, ka «Piena ceļam» ir prasmīga vadība, kas arī nodrošina veiksmīgu darbu. Šim kooperatīvam pieder laupulis pienotava. Sava pārstrādes uzņēmums, kurā ražoto produkciju eksportē, ir svarīgs posms finanšu stābilitātes nodrošināšanā.

Svītenes pagasta zemnieku saimniecības «Sveņķi» īpašniece Daiga Šimkeviča radusī labu sapratni ar SIA «Sigilo KV». Viņaprāt, «zemniekam vajag zināt, ar ko rēķināties». «Sigilo KV» nav plevīlis ar norēķiniem, nauda par nodoto pienu tiek pārskaitīta tajos termiņos, kādi noteikti līgumā.

Brunavas pagasta zemnieku saimniecība «Krišjāni» arī sadarbojas ar «Sigilo KV». Jānis un Iluta Straņģi ir pārdzīvojuši krīzes smāgo posmu, kad pašiem vajadzēja sākt piena tirdzniecību un pārstrādi. Paaugstinoties iepirkuma cenai,

«KRISJANOS» – zemnieku saimniecībā Brunavas pagastā – izvērstā gan aukkopība, gan lopkopība. Jānis Straņģis, novietņu pārziņe Daiva Moroza (vidū) un Iluta Straņģe jaunatpū mitnē spriež par piemērotākajām barības devām.

FOTO - IVARS BOGDAKOVŠ

izdevīgāk produkciju pārdot rūpnieciskākt pārstrādēt. Iluta piebilst, ka siera ražošana gan turpinās, jo tas ir pamānīts un novērtēts gada tipisks. Pircēju atsauce došot prieku strādāt. «Krišjāni» samazinājuši tirdzniecības vietas, un tagad zemnieku saimniecībā gatavots siers, krējums, biezpiens par nopirkti Baurzes tirgū Bauskā.

Divi galvenie virzieni

Latvijā lauksaimniecības kooperācija visveiksmīgāk attīstījies piena un graudu nozarē. Tematiskā novērtējuma laikā gūtē rezultāti liecina, ka divas trešdaļas lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvu sabiedrību (LPKS) darbojas abās minētajās nozarēs. Tabulā, kas publicēta šajā lappusē, var gut priekšstatu par to, kāds ir koope-

«Ekonomiskās krīzes periodā piensaimeņiki varēja aiziet uz grūnti, šo smagumu atviegloja kooperatīva atbalsts.»

AGNIS VEIDE

ratīvo sadalījums nozarēs. Patlaban lielākie piensaimeņiku kooperatīvi ir «Piena ceļš», «Dzēse», «Dundaga», «Straupe», «Triķāta KS», «Mārsava», informē Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācijas izpilddirektore Linda Bille.

2008. gadā atbilstīgo lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvo sabiedrību skaits samazinājās visās nozarēs. To skaitu tieši šajā gadā ietekmēja pārmaiņas LPKS atbilstības izvērtēšanas kritērijos, kas noteica, ka kooperatīvas sabiedrības mini-

mālais biedru skaits, ar kuriem sabiedrībai ir apgrozījums, ir desmit biedru, nevis pieci, kā tas bija pirms tam. Pēc LPKS atbilstības izvērtēšanas kritēriju grozījumiem lielākas cietības bija augļi un dārzeņi, kā arī galvas nozarē darbojošās kooperatīvas sabiedrības.

L. Bille akcentē, ka salīdzinot lielā skaits LPKS lauksaimniekiem sniedz tikai specializētus pakalpojumus. Tās ir kooperatīvas sabiedrības, kas no lauksaimniekiem nēcepērk lauksaimniecības produkciju, bet gan sniedz pakalpojumus, piemēram, lauksaimniecības produkcijas glābšanas, pīrmpstrādes un transporta pakalpojumus, lauksaimniecības tehnikas, grāmatvedības un starpniecības pakalpojumus vai arī sagādā lauksaimniekiem nepieciešamas izejvielas.

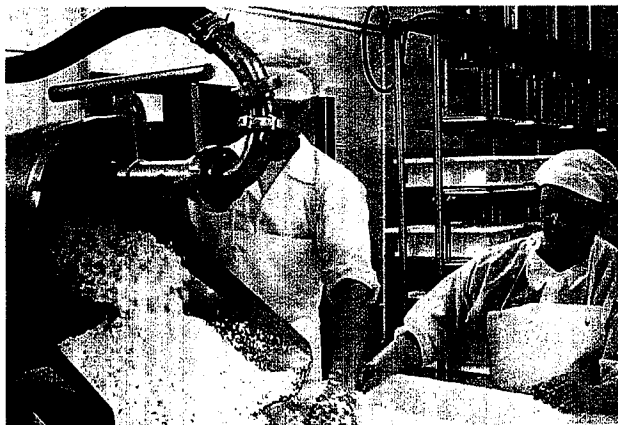
Kopējais un atbilstīgo LPKS sadalījums pa nozarēm no 2004. līdz 2008. gadam

Gads	Piena nozare		Graudu nozare		Gaļas nozare		Augļu nozare		L/s pakalpoj.		Medus nozare		Daudznozaru		LPKS kop. skaits
	LPKS skaits	%	LPKS skaits	%	LPKS skaits	%	LPKS skaits	%	LPKS skaits	%	LPKS skaits	%	LPKS skaits	%	
2004.	27	34,6	25	32,1	3	3,8	10	12,8	8	10,3	1	1,3	4	5,1	78
2005.	28	32,9	29	34,1	5	5,9	10	11,8	8	9,4	1	1,2	4	4,7	85
2006.	30	29,4	33	32,4	7	6,9	11	10,8	15	14,7	1	0,9	5	4,9	102
2007.	33	30,8	29	27,1	8	7,5	14	13,1	15	14,0	2	1,9	6	5,6	107
2008.	30	27,8	32	29,6	8	7,4	17	15,7	14	13,0	1	0,9	6	5,6	108

AVOTS: ZEMKOPĪBAS MINISTRIJAS UN LAO DATI.

Avots: Alūksnes Ziņas
Autors: Māriņe Dzene
Datums: 24.11.2010.
Lappuse : 6.

M e d i j u
Monitorings

LAI GAN PIENA kooperatīvs "Trikāta KS" (attēlā) kopā ar "Dzēsi" un "Piena partneri KS" veido pārstrādes uzņēmumu, kura produkciju eksportēs uz Rietumēropu un Krieviju, Alūksnes un Apes novada zemnieki nav leinteresēti kļūt par tā biedriem.

FOTO: AIVARS ZILBERŠ

Kopus cūka nebarojas?

◆ Maz vietējo lauksaimnieku atbalsta kooperāciju

Eiropas valstis un citur pasaulē kooperatīvi pastāv vairāk nekā 100 gadus, bet Latvijā par kooperācijas attīstības sākumu uzskata 2000. gadu. Alūksnes un Apes novadā nav neviena kooperatīva, turklāt maz ir zemnieku, kuri ir kādās kooperatīvās sabiedrības biedri.

MĀRIŅE DZENE

Katrs velk uz savu pusi

"Mūsu zemnieki pienu nodod galvenokārt "Valmieras pienam", nevis pienu ražotāju kooperatīvam "Trikāta KS" vai kādai citai kooperatīvajai sabiedrībai. Tajās ir strikta prasība, ka pienu var nodot tikai to biedri. Turklāt tiem nav dota iespēja pārdot pienu citur. Turpretim graudu audzētāju kooperatīvos šādu nosacījumu nav. Turpēc lielākie graudu audzētāji labprāt sadarbojas ar kādu kooperatīvu, turpretim neviena pienu ražotājs nav kļuvis par kooperatīva biedru", spriež Austrumvidzemes Lauku attīstības biroja vadītāja Viola Kaparšmīte.

Viņa atzīst, ka visus šos gadus runā un skaidro lauksaimniekiem, cenšoties viņus pārliecināt par kooperācijas plašajām iespējām. Tomēr pagaidām tas nav izdevies. "Neprotam viens otram izticieties, iespējams, nesam tik godīgi, lai varētu bez aizdomām strādāt kopā" secina V.Kaparšmīte. Laba sadarbība ir Liepājas bioloģiskajām saimniecībām, tomēr tās neveido kooperatīvu. Arī citviet atsevišķi

zemnieki kooperējas, izmantojot lauksaimniecības tehniku. Tomēr nekur pat nerunā par kooperatīvās sabiedrības veidošanu. V.Kaparšmīte atzīst, ka acīmredzot vēl spilgti atmiņā ir padomju kolektīvo saimniecību pieredze. "Kad saimniecok sāks jaunā paudze, kura šo pieredzi nezina, tad varbūt kooperatīvi attīstīsies straujāk," cer V.Kaparšmīte.

Kooperatīvās sabiedrības attīstās

Vairāki abu novadu zemnieki ir "Vidzemes agroekonomiskās kooperatīvās sabiedrības" biedri. Pavisam tajā pašlaik ir 260 Vidzemes un Latgales graudu audzētāji. Kooperatīvās sabiedrības valdes loceklis Indulis Jansons informē, ka nākamgad graudu piegāšanai tiks uzstādīti vēl trīs torņi, tādat kopā būs 16 torņi. Tajos varēs pieņemt 200 tonnas graudu stundā, bet pavisam varēs glabāt 45 000 tonnu graudu. Apes zemnieks Guntars Purkalns un Mālpupes zemnieks Mārtiņš Augstkalniētijs atzīst, ka kooperatīvs nodrošina vairākas priekšrocības. Iespējams saņemt pesticīdus, minerālmēslus un citas lietas uz kredīta, norēķinoties par tām ar graudu ražu. Turklāt nav pašiem jāmeklē, kur to labāk pārdot, lai gan tāda iespēja ir. Tiek ekonomēti līdzekļi, jo nav jāceļ savas kaltes. Kooperatīvajā sabiedrībā graudus arī izšķiro un sagatavo pārdošanai. Pati par savu pārstrādi tā pagaidām nedomā, jo uzskata, ka produkcijai nav

pietiekama noietā. Latvijā ir tikai daži kooperatīvi, kuri pārstrādā savu biedru sarāžoto produkciju. Piena kooperatīva "Trikāta KS", "Dzēse" un "Piena partneri KS" veidotais pārstrādes uzņēmums paredz pārstrādāt vismaz 200 tonnas piena dienā un savu produkciju eksportēt uz Rietumēropu un Krieviju, taču tā vēl ir nākotnes perspektīva.

Pat nedomā stāties kooperatīvā

Maliēnas pagasta zemnieku saimniecības "Cinglērīši", kurā ir gandrīz 100 liellopu ganāmpulks, īpašnice Inta Cinglere ir starp tiem, kuri neatzīst kooperatīvu. Viņa uzskata, ka kopus cūka nebarojas. "Ja pašam ir galva uz pleciem un prot strādāt, tad var izīrēt un pelnīt. Turpretim, ja ir jāreķinās ar citiem, kuri domā citādi, tad agri vai vēl pietrūks vienprātības. Kooperatīvi tie paši kolhozi vien ir. Tāds ir mans viedoklis", skaidro I.Cinglere. Arzemes kooperatīvi pastāv simtiem gadu. Arī Latvijā kolhozi bija apmēram 50 gadu. "Iespējams, ka cīņā nedomā, bet es tomēr palikšu pie sava stereotipa. Nespēju pat iedomāties, ka varētu iestāties kooperatīvā. Mani tas neinteresē", atzīst I.Cinglere. Viņa nevēlas rēķināties ar citiem, bet dara pati, cik spēj un kā uzskata par pareizu. "Viena galva – viena bēda", saka zemniece. Fakti liecina, ka tāda pārliecība ir daudziem Alūksnes un Apes novada zemniekiem. ◆

Avots: Vesti
 Autors: Ilja Dimenšteins
 Datums: 25.11.2010.
 Lappuse : 3.

Mediju
 Monitorings

ТАК ГДЕ МЯСО

ПОДОПЛЕКА

Нам рассказали, почему в магазинах нет латвийской говядины

Странные дела творятся в Латвии: рогатый скот плодится себе, а вот отечественная говядина с полок магазинов исчезла. При том что государство дотирует «землячков» из машинного с вами, на логотипах, кармана: за каждую «голову» они получают почти 50 евро. Так куда уходит мясо? В этом вчера пытались разобраться участники дискуссии в Министерстве земледелия, в которой приняли участие руководители животноводческих кооперативов. «Вести Сегодня» и там оказалась единственной русской газетой.

Итак, 74,5% латвийских хозяйств имеют «аж» до 5 коров. Вывод элементарный: объединиться в кооперативы, чтобы сообща продавать мясо и перерабатывать. Но, в отличие от молчаных и зерновых кооперативов, мясные не только не перерабатывают про-

дукцию, но и... ничего не поставляют на латвийский рынок. Мы зарегистрированы с 2005 года, но фактически существуем лишь на бумаге, — признается мне председатель самого большого кооператива крупного рогатого скота ABC Projekts Мартиньш Вагнерс. — У нас свыше 150 хозяйств — от Вайноде до Губене, но продукции их ни в магазине, ни на рынке практически не увидишь.

Причины порохов. Тут и контрабанда, которая дешевле логального мяса. Участвуют в ней и сами крестьяне. К фер-

мерам не продавать официально — по таким-то ценам? — Да вырщивать 6-7 лет корову, пока она достигнет 500 килограммов, накладно, — объясняет Мартиньш Вагнерс. — Корма дорогие, на пельменного теленка фермеру нужно сразу затратить 700-1000 евро. Молока он не дает, а вес пока не берет... Проще продать

незаконно за границу — хоть как-то деньги. Что происходит дальше? Телат везут в Литву, Польшу, Германию. Нужного веса они достигают не через 7-8 лет, а вдвое быстрее. Их просто выжаривают спецоформами, способствующим росту. А потом это же мясо (но уже совершенно с другим вкусом — корма) продается в наших магазинах уже по 3,50-4,00 евро. Выгодно! Только не нам. А наши животноводческие кооперативы не могут даже сообща поставить телат за границу. Нет перевалочных ферм, где собирают скот, транспорта. Вот и раздолье нелегалам-перекупщикам. — И вот, вместо того чтобы дать нам средства на создание логистики,

государство предоставляет деньги всем подряд. — сетует глава кооператива. — За каждую корову, овец, крольчат получают субсидии — почти 50 евро. А отдачи-то нет. Многие и не думают поставлять на рынок, в магазины — выращивают для себя и эмкилами. Субсидии нужно давать тем, кто реально работает на потребителей.

Но таких, как видим, почти нет. Коллега Вагнера — глава кооператива Latvijas Jēri Валдис Ванчс — считает, что нужно вообще отказаться от субсидий в животноводстве. Они только вредят, подсекая крылья тем, кто пытается реализовать товар в Латвии.

— Многие фермеры даже не могут взять карандаш и посчитать, что у них получится в конечном остатке. Потому что слово «планирование» для них ассоциируется с социализмом. А это элементарная работа головы, трезвый расчет, — разводит руками Валдис Ванчс. — Электронная почта, Интернет для солида примерно то же, что лампочка Ильича в крестьянских избах после Гражданской. Чтобы собрать 50 членов кооператива, приходится рассылать их объемные письма, и они так же общаются со мной. Ванчс не раз информировал министерство о том, что половина (!) мяса продается нелегально — без документов, налогов, но ситуация только ухудшается. У чиновников от земледелия свои «трагедии». — Раньше мы еще активнее дотировали кооперативы, — говорит один из них. — Пред-

ставляли открывшимся кооперативам 5 тысяч евро, потом 3 тысячи, сейчас отказались. Потому что многие кооперативы действуют лишь на бумаге. Но кто виноват в этом? Не само ли министерство?

На вопрос коллеги из латвийской газеты о том, каковы приоритеты нашего сельского хозяйства, последовал ответ: «Мы уже 20 лет работаем над ними». Ну-ну, лет через сто, глядишь, и доработают.

А итоги дискуссии — как у Горбачева: свободной земли для развития животноводства в стране много, задача, стало быть, в том, чтобы углубить, расширить, придать ускорение. Правда, в СССР от этого ускорения мяса больше не стало. Илья ДИМЕНШТЕЙН.

Avots: Dienas Bizness
Autors: Sandra Dieziņa
Datums: 25.11.2010.
Lappuse: 6.

M e d i j u

Monitorings

Ignorē gaļas kooperatīvus

Nespēja nodrošināt lielus dzīvnieku apjomus un kvalitāti ir šķērslis gaļas eksportam

To diaksijā par kooperatīvu gaļas nozarē atzinā viens no diskusijas dalībniekiem Valdis Vanags, kurš atkopību izvērsis Vecpiebalgas pusē. Uzņēmējs arī norāda, ka saimniecības ir nelielas, trūkst uzskaites, turklāt daudzi nozāres dalībnieki nevis orientējas uz biznesu un peļņišanu, bet gan subsīdiu saņemšanu, kas kavē uz uzņēmējdarbību orientēto saimniecību attīstību. Subsīdijas - tie ir sociālie maksājumi, kam ar ražošanu nav nekāda sakara, tā V. Vanags, aicinot atbildīgās institūcijas izstrādāt nozāres darbības stratēģiju nākamajiem gadiem.

Aug pelēkā zona

Kā problēmu V. Vanags uzsvēr pelēkās ekonomikas aktivizēšanos, jo teju ap 50% Latvijā izaudzēto jēru tiekot realizēti pelēkajā sferā. Vinaprāt, vienīgais glābiņš ir kooperācija, taču līdz šim viņam nesaot izdevies pārliecināt zemniekus, ka jāiet un jādabojas kopā. Arī LRFK ABC projekta valdes priekšsēdētājs Mārtiņš Vāgners uzsvēr - problēma ir neizdiznāta dzīvnieku kvalitāte, kas ir šķērslis nodrošināt lielu viendabīgu, pārdomāmo dzīvnieku apjomu. Nepieciešot arī finanšu kooperācijas materiāli tehniskās bāzes nodrošināšanai, kā arī dzīvnieku iepirkšanai. Jauna šķirnes dzīvnieku iepirkšanai nepieciešams liels ieguldījums - ap 700-1000 Ls, ko valdžētu atbalstīt valstij, piebilst Zemnieku Saņemšanas pārvalde Dzintra Eisenberga. ABC projekta vadītājs arī norāda, ka vēl viena problēma ir spēcīgas ārvalstu uzpircēju firmas, kuras ir spējīgas ātri maksāt un skaidrā naudā, tajā skaitā bez nodokļiem, kas atplūst gariem valsts kasei.

Cenas nepiecieš

Statistika liecina, ka pagājušajā gadā eksportēto liellopu skaits audzis par 31%, kas noticis galvenokārt uz pusgadu vecu teļu rēķina. Tas savukārt nozīmē, ka vietējā tirgū joprojām nav intereses un cenas par kvalitatīvu liellopu gaļu. ABC projekta vadītājs norāda, ka pašu mājās ierīstojam ir viena no viszērnākajām iepirkuma cenām - pērn Latvijā bulļu liemeņu cena bija 1,38 Ls par kautsvāra kg, bet ES visu dalībvalstu vidējā cena bija 2,24 Ls/kg. Nozarē strādājošie gan norāda, ka nereti iepirkuma cena ir zemāka par 1 Ls, kas ir neatbilstoša ieguldījuma, tāpēc daudzi vēl ir darāmā, lai

” Subsīdijas - tie ir sociālie maksājumi, kam ar ražošanu nav nekāda sakara

► atkopis Valdis Vanags.
 FOTO - RĪVAS SKOLA DIENAS MEDIJAS

39.5

tēkstādi - tik daudz reģistrēto liellopu ganāmpulku bija uz šā gada 1. jūniju, kas ir par aptuveni 1200 mazāk nekā gadu iepriekš.

4173

ganāmpulku, tā iespējams bija āru ganāmpulku skaits, kas ir aptuveni divas reizes tā 2009. gadā.

AVOTS - ZEMKOPĪBAS MINISTRIJA

zemnieki izaudzēto realizētu legāliem uzņēmējiem. Pozitīvi esot vērtējama liellopu izsoļu noma ieviešana, kas cenās esot atbilstoša tirgus situācijai. Zemkopības ministrijas (ZM) lauksaimniecības departamenta direktora vietnieks Dainis Rungulis gan neslēpj, ka šobrīd nozarē valda diezgan liels «zoodārs», jo visli audzēto visu ko, bet trūkstot izpratnes par galarezultātu un to, ka ar šo nodarbošanās ir jāpēina.

Arī Mārtiņš Vāgners uzsvēr, ka atbalsta nepieciešams arī saimniecībām, kas jau rado produkciju un vēlas to pārdot. Latvijā esot visi priekšnosacījumi āru un liellopu gaļas ražošanai - iespējas izmantot daudz neapstrādāto lauksaimniecības zemju, iespējas saņemot darbu nozarēs ar citu algoritmu darbu.

Nozarē ir izkopta ģenētika, kas dod iespēju radot labu produktu, kā arī pieaugoša patērētāju interese par šīm jomām. Diskusijas dalībnieki ir vienprātīgi - nepieciešama lielāka sabiedrības izglītšana, lai kooperācija gaļas nozarē attīstītos.

Sandra Dieziņa

Avots: Ezerzeme
Autors: Ezerzeme
Datums: 30.11.2010.
Lappuse : 4.

Veiksmīgai gaļas nozares attīstībai

2010. gada 24. novembrī notika diskusija “Kooperācijas perspektīvas un problēmjautājumi gaļas nozarē”, kurā tikās nozares eksperti, lai runātu par esošo situāciju un nākotnes perspektīvām. Diskusijas galvenais secinājums — kooperācija var kalpot kā instruments, lai attīstītu gaļas nozari Latvijā, veicinot kvalitatīvas izejvielas audzēšanu un nodrošinot tirgu pieejamību.

Latvijā saimniecībās ganāmpulki ir relatīvi nelieli. Pēc Lauksaimniecības datu centra publiskās datu bāzes ziņām vidējais aitu ganāmpulka lielums ir 5 aitas, liellopu — 10 liellopi, kazu — 5 kazas. Nelielais dzīvnieku skaits nedod iespēju lauksaimniekam būt konkurētspējīgam un izvirzīt savas prasības dzīvnieku pircējiem. Kooperācija būtu viens no risinājumiem, jo apvienojoties veidotos liels pārdodamo dzīvnieku skaits, kas dotu iespēju ietekmēt dzīvnieku cenu un pacelt nozares kopējo konkurētspēju.

Kooperatīva “ABC Projekts”, kas nodarbojas ar liellopu realizāciju, valdes priekšsēdētājs Mārtiņš Vāgners norādīja: “Gaļas nozarē jo-

projām ļoti izteikts ir “pelēkais tirgus”. Tas kropļo nozari un traucē arī kooperatīvu attīstībai, kas darbojas, ievērojot visas likuma normas. Tā ir viena no problēmām, ar ko būtu jācīnās valstiskā līmenī. Tāpat problēma ir brīvu finanšu resursu nepietiekamība dzīvnieku iepirkšanā, kā arī neizlīdzināta dzīvnieku kvalitāte, kas rada grūtības nodrošināt viendabīgu pārdodamo dzīvnieku apjomu. Zemnieki to apzinās, tādēļ nozarē strādājošie kooperatīvi ir gatavi iesaistīties šīs problēmas risināšanā.”

Diskusijas noslēgumā tika runāts arī par nepieciešamajiem pasākumiem, lai veicinātu kooperāciju gaļas nozares zemnieku vidū. Tika uzsvērti zemnieku izglītošanas nepieciešamība, kā arī veiksmīgāko zemnieku kooperācijas piemēru izcelšana. Tika arī secināts, ka ļoti būtiski izveidot pilna cikla kooperāciju, kas ietvertu dzīvnieku izaudzēšanu, dzīvnieku savākšanu, pārstrādi un tirdzniecību. Būtiski ir arī izskaust “pelēko tirgu”, kas kavē nozares un kooperācijas attīstību.

Daina SALIŅA, “Alpha Baltic” Sabiedrisko attiecību projektu vadītāja